

a. liégé

**tanúim
lesztek!**

TANÚIM LESZTEK!

PIERRE-ANDRÉ LIÉGÉ

TANÚIM LESZTEK!

BÉCS, 1970

Az eredeti mű címe és kiadója:

JEUNE HOMME LEVE-TOI

Les Éditions du Cerf, Paris

Egyházi jóváhagyással

Fordította: BERTALAN JÁNOS

Fedőlapterv: AGNES FALKNER

Copyright 1970 by Verlag OPUS MYSTICI CORPORIS
bei Österr. Seelsorge-Institut, 1010 Wien,
Stephansplatz 3/III. — Verlags-Nr. 308.
Druck: Gloria-Kulturverein, Wien.

AJÁNLÁS

Amikor a kiadó kérésére ajánlást írok P. Liégé e művéhez, kettős örömmel teszem ezt: kettős barátság mellett teszek tanúságot.

Boldog vagyok, hogy kifejezhetem itt mélységes ragaszkodásomat a magyar néphez, amelyet még közelebből ki nem derített, de tényleges kapcsolatok fűznek a baszk néphez: büszkén vallom magamat e nép fiának.

De örülök annak is, hogy ezzel a könyvvel egy olyan szerzetespapot mutathatok be, akinek a francia katolikusok – sőt az egész egyház – igen sokat köszönhet a korszerű lekipásztorkodás útkeresésében. A II. Vatikáni Zsinat csodálatos erőfeszítéseket tett, hogy az egyházat jelenvalóbbá tegye a világban. P. Liégé e törekvés során olyannak ismertük meg, mint aki szerencsésen tudja magában egyesíteni a merészséget a derűs bizakodással, a világosságot a mélységgel.

Pierre-André Liégé atya 1921-ben született. Hosszú ideig tanára volt a híres domonkos főiskolának Saulchoir-ban; majd a párizsi Institut Catholique, és Kanadában a Montreal-i egyetem tanára lett. Egyik alapítója a párizsi Institut de Pastorale Catéchétique-nek és a „Parole et Mission” folyóiratnak. Mint a „Route” kebelében tömörült francia katolikus természetjáró fiatalok országos lelkesze nagy szerepet vitt abban a törekvésben, hogy az ifjúság előtt a kereszténységet krisztocentrikus módon mutassák be. Jelen könyvünk éppen egy ilyen szellemű, katolikus diákoknak tartott katekézis-gyűjteményt tartalmaz.

Valóban igaza volt a szerzőnek, amikor Valéry szavaira emlékeztet: Az ifjúság már magával létevel a próféta szerepét tölti be, hiszen már ma az, ami holnap lesz. Adja Isten, hogy a mai hívő keresztény fiatalok is – épp e könyv segítségével – élhessenek az Evangélium fényében; merítsenek belőle indítást a Szentlélek erejében – összhangban minden jóakarátú emberrel, hívőkkel és nem hívőkkel egyaránt – „megújítani a Föld színét.”

Mgr. ROGER ETCHEGARAY

Párizs segédpüspöke,

a Francia Püspöki Kar főtitkára

TARTALOM

<i>Mgr. Roger Etchegaray: Ajánlás</i>	5
<i>Előszó</i>	11
I. TI KINEK MONDOTOK ENGEM? (Mt. 16, 15)	13
1. <i>Istenhordozók vagy istenkeresők vagyunk?</i>	15
A segédmotornak használt Isten (15) - Isten igaz és hamis arca (16) - Komolyan keresni Istent (17)	
2. <i>Mikor tértek meg?</i>	18
Az esemény: Jézus Krisztus (18) - Isten támadása - Életem: Jézus Krisztus (19)	
3. <i>Ugyanaz az Istenünk mindannyiunknak?</i>	21
A szeretet Istene - Isten az Atya (22) - A szentség Istene - Az emberi történelem Istene (23) - Az Ország Istene - Megismerni Istent (24)	
4. <i>Dicsőség az emberek révésének</i>	26
Az Istenember, Jézus Krisztus Húsvétja (26) - Krisztus Húsvétja és a mi sorsunk (27) - Húsvét a mindennapi életben - Krisztus szabaddá tesz benneteket (28)	
5. <i>A szent a hitből él...</i>	30
A hit, amely irányt ad életünknek (30) - A hit, amely új embert alakít (31) - A hit, amely értelmet ad a vallási gyakorlatnak (32) - Az örökélet felé (33)	
II. « ERŐSEK VAGYTOK, FIATAL EMBEREK » (1. Jn. 2, 14)	35
1. <i>Az Egyház fiatalsága</i>	37
Ifjúság és keresztény hivatás (37) - Keresztény ifjúság a mai Egyházban (39)	
2. <i>Krisztus Országa a fiatalok körében</i>	41
A keresztény ifjak felelőssége (41) - Krisztus és a ti nemzedéketek (43)	
3. <i>A testvérek közössége</i>	45
Pajtáság, barátság, testvériség (45) - Testvériségünk követelményei (46) - A nagy jel (47)	
4. <i>Az élet nem szerencsejáték</i>	48
Semmit sem önmagunkért (48) - Szolgálat és szakképzettség (49) - Hivatás (50)	
5. <i>Allás vagy hivatás?</i>	52
A hivatás Krisztus hívása életedben (52) - Kibontakozásunk felé (53) - Szemben a foglalkozásoddal (55)	

6. <i>A szerelmesek nincsenek egyedül a világon</i>	56
Szerelem és házasság (57) - A szerelem szentsége (58) - Az eljegyzés és házasság felé (59) - A szerelem megkö- veteli, hogy védve legyen (61)	
III. « ÉNEKELJETEK ÉS ZENGEDEZZETEK SZÍVETEK BEN » (Ef. 5, 19)	63
1. <i>Hívők, de nem gyakorlók?</i>	65
Félreértések és a számlák rendezése (65) - Az Úr akarata (66) - Ismétlés és esemény (67)	
2. <i>Vallásos népszokás vagy a hívők liturgiája?</i>	69
A gyakorlattá váló és éneklő hit (69) - Krisztus, aki ki- fejezi magát népének - A hívők liturgiájának követel- ményei (70)	
3. <i>Hetenkint visszatérő ünnep</i>	72
A győzelem ünnepe (72) - A vasárnapi áldozás (73) - Hogyan ünnepeljük a vasárnapot? (74)	
4. <i>Mise a világ fölött</i>	75
Krisztus Húsvétja és a mienk (75) - Igazak vagy hazugok a felajánlásaink? (76) - Közösség Krisztussal, közösség az emberekkel (77)	
5. <i>Újraéledt plébániák, egyházközségek</i>	79
Közösségi Húsvét - Kis Egyház és nagy Egyház (79) - Mi a plébánia, az egyházközség? (80) - A plébánia a nagykorú hívek előiskolája (81)	
6. <i>Máriához zárandoklunk</i>	82
I. Mária misztériuma (82) - Szűz Mária Isten Anyja - Mária egészen szent és szeplőtelen fogantatásában (83) - Mária dicsőséges mennybevitelében - Mária az apostolok legfőbb segítője (84) - II. A Lourdes-i zárandok lelki- sége (85)	
IV. « ÚGY ÉLJETEK, MINT A VILÁGOSSÁG GYERMEKEI » (Ef. 5, 8)	89
1. <i>Az evangéliumi ember</i>	91
Kine tartotok engem? - Kövessetek engem: én szabaddá teszlek titeket! (91) - Ki akarja a tökéletes örömet? - Mindannyian testvérek vagytok (92) - Hirdessétek a jó hírt: az Evangéliumot! (93)	
2. <i>A lámpa mindig ég</i>	94
Ébredjeteek föl, ti, kik alusztok! (94) - Ti vagytok a vi- lágosság Jézus Krisztusban (95) - Növekedni a világosság- ban (96)	
3. <i>Ahogy elszívunk egy cigarettát...</i>	98
Figyelni a dolgokra... Figyelni az emberekre... - Figyelni Istenre... (99)	

4. <i>Hiszen őszinte vagyok...</i>	101
Semmi részünk a hazugokkal és képmutatókkal (101) - Éljetek a világosságban (102) - Imádni lélekben és igaz- ságban (103) - A tanúságtétel őszintesége (104)	
5. <i>Elfelejtett nyelv</i>	105
Uram, taníts meg minket imádkozni! (105) - Párbeszéd két fél között: az imádság (107)	
6. <i>Bilincsek közt vagy a szeszély bábja?</i>	108
Felszabadulás a szeretet által (108) - Felszabadítva, hogy szabadok legyünk (109) - A keresztyén szabadság ára (110)	
7. <i>Vidám hajózás vagy küzdelem?</i>	112
Jézus harca (112) - A keresztyén: a harcos, a küzdő - A személyes gyakorlat (113)	
8. <i>Lehet valaki egy személyben keresztyén és «életművész»?</i>	115
A modern kényelem... - Krisztus elítélte volna az életet? (115) - Miért tartunk bűnbánatot? (116) - A nagybőjt nem halt meg... (117)	
9. <i>A test az Urért van</i>	119
Testvérünk - a test (119) - Jézus Krisztus és teste - Dicső- ítsétek meg Istent testetekben (120)	
10. <i>A keresztyén élete és haldála</i>	122
11. <i>A bűn nyomában</i>	126
Bűn és nagykorú, érett keresztyén élet (126) - Bűn és törvénysértés - Bűn és hiba, vétség (127) - Krisztusban való hit és a bűn - Bűn és bűnbánat (128) - A szentek és mi - a bűn előtt (129)	
12. <i>Örömkönnyek</i>	130
Az öröm minősége (130) - Az örvendeztető, örömet fa- kasztó Isten (131) - Az örömért vívott harc (132)	
13. <i>Ugy viselkedjünk, mint a gyermekek?</i>	134
«Legyetek felnőttek!» (134) - A keresztyén érettség, a nagykorúság felé (136) - Ugy éljetek, mint a világosság gyermekai » (137) - A nagykorú keresztyén imádsága (139)	
14. <i>Inkább engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek</i>	140
Az Evangélium követelményei teljesíthetetlenek? (140) - Ellenvetések (141) - Isten fiatalságának a tanúi (142)	
V. «LEGYETEK EGYAZON SZERETETTEL EGYMÁS IRÁNT, EGYAKARA- TÚAK, ÉS EGYÉRZÉSŰEK» (Fil. 2, 2)	145
1. <i>Van-e érzékünk az Egyház iránt?</i>	147
Nép, amely túlterjed a Föld határán - Jól kormányzott nép (148) - Követni Krisztus szándékát (149)	

2. <i>A keresztyének keresik a közösséget</i>	150
Akiket Jézus Krisztus gyűjt össze (151) - A közösség: az EGYHAZ - A ma Egyháza és minden idők Egyháza (152) - Az Egyház tavasza? (153) - Az evangéliumi jel (154)	
3. <i>Emberek az Egyházban</i>	156
Az Egyház nem lesz soha túlhaladott (157) - Az Egyház változtaja ruháját (158) - Mikor kell az Egyháznak változnia? - Hogyan alkalmazkodik az Egyház? (159)	
4. <i>Ki ez az ember?</i>	161
Az ember-pap (161) - Világiak és papok (162)	
VI. « ÁLLJATOK BE AZ ÉPÍTŐMUNKÁBA » (Ef. 2, 22)	163
1. <i>Az élők felhívása</i>	165
Valódi vagy ál-élet? - Gyűjtő hit (166) - Az Evangélium az élőknel - Néhány kérdés... (167)	
2. <i>Az aktív keresztyén ABC-je</i>	169
A vallásos érzéstől és az eszménytől a hitig (169) - A jámborságtól az imádságig és a szentmiséig (170) - Világi közösségek, keresztyén közösségek (171)	
3. <i>Gyökereink</i>	174
Egyház - család - haza (174) - Igazi fiak, igazi hazafiak (175)	
4. <i>Legyünk türelmetlenek?</i>	176
Olcsó türelmesség (176) - Szektás türelmetlenség (177) - Evangéliumi türelmesség - evangéliumi türelmetlenség - A türelmességtől a tanúságtételig (178)	
5. <i>Fel a küldetés vállalására!</i>	180
Mit jelent az, ha az ember hívő? (180) - Az Egyház minden nap misszióban (181) - A munkásvilág Krisztus nélkül (182) - Életünk a küzdő Egyházban (184)	
6. <i>Misszió a világ felé</i>	186
Húsvét és Pünkösd (186) - Papok és világiak az apostoli munkában (187) - A hivatások válaszfútján (188)	
7. <i>Ti vagytok a világ világossága</i>	190
Hirdetni Jézus Krisztust (190) - Mutass nekünk jeleket (191) - Készítsétek elő az Úr útjait (192)	
8. <i>A tanúságtétel hatékonysága</i>	194
A tanúságtétel ára - Az Isten Országáért (195)	

A SZERZŐ ELŐSZAVA A MAGYAR KIADÁSHOZ

Ezekben a keresztyény létről szóló beszédeimben elsősorban a fiatal-sághoz kívántam szólni. Szent Pál apostolnak Timótheushoz szóló in-telme lebegett mindig szemem előtt: „Figyelmeztess a fiatalabbakat, mint testvéreidet!” (I. Tim. 5, 1) De meggyőződésem, hogy a felnőtt hívek is úgy fogadják, mint a hozzájuk intézett szót, feltéve, ha meg-őríztek magukban azt a fiatalos szellemet, amely az Evangéliumból árad.

„Az ifjúság – mondja Valéry – már magával a léteével a próféta sze-repét tölti be, hiszen már ma is az, ami holnap lesz.”

A fiatal keresztyények joggal elvárják tőlünk, hogy olyan keresztyény-séget mutassunk nekik, amely megfelel a holnapnak, hiszen a holnap világában fognak élni, s abban fogják céljaikat – mint emberek és mint Krisztus tanítványai – megvalósítani. Az idősebbek gyakran csak nyer-hetnek, ha követik a fiatalokat útkeresésükben: jó orvosságot találhat-nak ebben a lustaság és a megszokás ellen, amelyek nagyon sok meg-keresztelt ember hitét fenyegetik.

A mai ifjú keresztyények jogosan várják az Evangéliumtól, hogy meg-termékenyítse emberi alkotóerejüket, olyan időben, amikor a társada-lom változása minden jóakarátú embert arra serkent, hogy egy emberibb jövőn fáradozzék. Az egész keresztyény közösség csak akkor menekül-het meg az önelégült elzárkózás és az elkötelezéstől való tétlen húzó-dozás veszélyétől, ha résztvesz az ifjúság türelmetlen várakozásában. A mai keresztyény fiatalság joggal igényes az Egyházzal szemben, amely szemükben úgy tűnik, mintha túlságosan ragaszkodnék a teg-napi divat szokásaihoz. Ha az idősebbek a fiatalok utitársaiul szegőd-nek az Egyháznak mai megfiatalodásában, sokkal könnyebben bekapcso-lódhatnak majd ők is abba a megújulásba, amelyet a II. Vatikáni Zsinat mozdított elő.

Ha előbb az idősebbekhez szólok, ez kétségkívül csekély visszhangra talált volna az ifjúság körében. Minthogy a fiatalokhoz intéztem be-szédeimet, úgy remélem, meghallgatásra találom mindazoknál, akik nem akarnak lemaradni, – mindazoknál, akik fel akarják szabadítani az Evangélium dinamikus, éltető erőit.

Isten ma sem szűnt meg, hogy csodálatba ejtsen bennünket!

P.-A. LIÉGÉ

I.

**„TI KINEK MONDOTOK ENGEM?“
(Mt. 16,15)**

1.

ISTENBIRTOKLÓK VAGY ISTENKERESŐK VAGYUNK?

Keresztény vagyok, rendben van, sőt őszintén keresztény. De ha egy istentagadó, nemhívó megállítana az utcán és nekem szegezné a kérdést; „Mondd, miért vagy hívó? Mondd csak nekem, ki a te Istened” – vajon mit válaszolnék-e kérdésekre?

„Nos, menjünk el a lelkészemhez, neki van egy nagyszerű vallási könyveket tartalmazó könyvtára” – vagy pedig „Uram, kérdezze meg a pápát, ő bizonyára jobban meg tudja kérdéseit válaszolni, mint én” vagy pedig ilyen választ adnék; „Jöjjön el lakásomra, ott van egy teljes katekizmusom.” Nyilvánvalóan nagyon is könnyű válaszok, hogy a kényes helyzetből kimeneküljünk. Mi következik tehát mindebből?

A fenti válaszokból eléggé kiviláglik, hogy közülünk sokan nem tudnak spontán választ adni a nekik szegezett kérdésekre, azok, akiknek hite kimerül pontos, határozott tartalom nélküli, valamiféle elmosódott, bizonytalan körvonalú vallásosságban. Az ilyen vallásosságot ugyanis nem tudja hitelessé, szavahihetővé tenni sem az azt kísérő nagylelkűség, sem pedig az, ha az úgyahogy elsajátított katekizmus szavait leckeszerűen felmondjuk.

Minden Karácsony közeledte a legjobb alkalom arra, hogy tisztán lássunk ebben a dologban, hiszen az egész választ megadja Istennek közenk jövedele Jézus Krisztusban. „Az Ige testté lett és miköztünk lakozott” – mondja Szent János Evangéliuma legelején.

A segédmotornak használt Isten

Itt nem beszélek most Istennek gyerekes képzelettel kiszínezett arcáról, amely istenarccal – sajnos – annyi vallásosnak mondott ember megelégszik még felnőtt korában is. Ezeknek Isten neve hallatára valamiféle gáznemű lény vagy fehérszakállas öregember jelenik meg képzeletükben.

Inkább azokhoz fordulok kérdésemmel, akik beszélnek Istenről és „felhasználják” Istent: azokhoz, akik azzal dicsekednek, hogy nem istentagadók. Ki tehát ezeknek az Istenük?

– Az az Isten, akire szükségük van a félelem, a magány perceiben.

– Az az Isten, akitől a nagy, sodró erejű érzéseket várják, vagy aki betölti a szépség iránti vágyukat.

– Az az Isten, aki kezeskedik előttük a konzervatív társadalmi rendért, amelynek ők maguk is kiváltságos tagjai.

– Az az Isten, aki megakadályozza a gyermekeket abban, hogy rosszat tegyenek, s így hasznos a nevelés szempontjából.

– Az az Isten, akihez az ősök is imádkoztak, aki tehát fenntartja, megőrzi a környezet, a család vagy az egyes országok hagyományait.

Röviden, olyan Isten ez, akit egyszerű segédmotor-ként használnak az ember és a társadalom közvetlen szükségleteinek kielégítésére.

De az ilyen Isten egyáltalán nem a Biblia Istene, nem Jézus Krisztus Istene, nem az, akiről ugyancsak Szent János mondja nekünk: „Tudjuk, hogy az Isten Fia eljött és értelmet adott nekünk, hogy megismerjük az igaz Istent és az ő igaz Fiában, Jézus Krisztusban legyünk. Ez az igaz Isten és az Örök Élet” (1.Jn.5,20).

Isten igaz és meghamisított arca

Mint látjátok, mindig annak a veszélynek tesszük ki magunkat, hogy megalkotjuk magunknak a saját kis jelentéktelen vallásunkat, hogy isteneket találunk ki a saját igényeink, biztonságaink, félelmeink, küzdelmeink – vagy előítéleteink képére. Mindig azzal a veszéllyel játszunk, hogy meghamisítjuk vagy átfestjük az egyedül igaz Isten arcát. Ez az oka annak, hogy a nem-keresztényeknek gyakran az a benyomásuk, hogy a keresztények nem mind ugyanabban az Istenben hisznek.

Nos, a keresztényeknek nem kell kitalálniuk Istent, nekik meg kell hallgatniuk Istent! Nem nekik kell megrajzolniuk Isten valamiféle arculatát, hanem vizsgálniuk kell azokat az arcvonásokat, amelyeket Ő maga leplezett le az embereknek: Élő Isten, a Szeretet Istene, az Ország Istene.

Isten ugyanis belépett történelmünkbe – ezt sohasem szabad elfelednünk! – cselekedett, kinyilatkoztatta magát, egyszer s mindenkorra éredekessé vált az emberek életében. Pontosan tudjuk, hogy mit gondol a világról; ismerjük a célokat, amelyeket követ, az utat, amelyen vezetni akar bennünket; a boldogságot, amelyre rendelt és amely felülmúlja legmerészebb álmainkat, s emberi ambícióinkat; tudjuk, hogy végtelen nagylelkűségében milyen együttműködésre szólít fel minket.

De hogyan tudjuk mindezt? Olvassátok csak a Szentírást és látni fogjátok. A Szentírás, a Biblia az a levéltár, amely Istennek az emberekkel kapcsolatos történetét, valamint a magától Istentől útnak indított emberek történetét tartalmazza. Olvassátok mindenekeelőtt az Újszövetséget és minden lapjáról meggyőződhetek, hogy Isten beszélő társává fogad benneteket Jézus Krisztuson keresztül.

Komolyan keresni Istent

De ime – mondjátok – a Biblia tanulmányozása fárasztó. Sokkal több erőfeszítést követel, mint mondjuk, valamiféle színes képeslap olvasása.

No de – barátaim – már egyszer állást kellene foglalnotok és döntést hoznotok ezzel kapcsolatban. Ha valaki Istent nemcsak felszínesen, mintegy hátulról, hanem szemben is meg akarja ismerni, ha valaki valóban hívő akar lenni, akkor ez egyéb követelmények között megköveteli az állandó erőfeszítést az olvasásban, gondolkodásban és elmélkedésben, mindenekeelőtt a ti korotokban és abban a felületes, csak a felszínen élő világban, amelyben éltek. Ezt a tökebefektetést nem tarthatjátok meg.

Ne csodálkozzatok tehát azon, ha Istenben való hitetek annyira ködös, zavaros, olyannyira érzelmes, szentimentális és oly kevésbé van benne a meggyőződés ereje, ha nem érdeklődtek komolyan Jézus Krisztus Istenének, az Ő üzenetének és művének a felfedezése iránt. Ma sokat beszélünk az elkötelezésről, kötelezettségvállalásról – és joggal tesszük ezt – de mindenekeelőtt Istennel szemben kell kötelezettséget vállalnunk és pedig szilárdan, határozottan.

Tény, hogy kevés keresztyén vállalkozik arra – még a nagylelkűek közül is –, hogy életében túlhaladja a vallásosság átlagos fejlődési fokát és Isten hívására belemenjen a hit vakmerő vállalkozásába. A keresztyén ugyanis nem csak derék, becsületes ember, akinek valami kis „vallásocskája” van, hanem a keresztyén a hit kalandos vándora, úgy mint Isten nagy kalandos vállalkozói voltak; Ábrahám, Mózes, Keresztelő János, Pál.

Egy utolsó kérdés; nem gondoljátok, hogy Jézus Krisztus Istenének az Evangéliuma, Örömhíre valóban hiányzik azok életéből, akik körülöttek nem ismerik Őt, mégha becsületesek, nagylelkűek is, sőt még ha vallásosak is a maguk módján?

2.

MIKOR TÉRTEK MEG?

Legyünk őszinték: a hithű, vallásukat gyakorló ifjú keresztények között kevés a Krisztus szerelmese, kevés a hívő. Nagyon jól megértem, hogy rendezni való számláitok vannak gyerekkori vagy ifjúkori hitetek körül, de rendezzétek azokat őszintén! Tökéletes, befejezett hívővé csak érett korban válik az ember, vagy más szavakkal a felnőtt hívő mindenekelőtt a megtért ember. Még ha húsz évvel ezelőtt keresztelték is meg benneteket, mégha keresztény családokban nőttek is fel és jó iskolákban nevelkedtetek, még akkor is – érettségtek küszöbén – meg kell térnetek Jézus Krisztushoz.

Az esemény - Jézus Krisztus

Amikor az ember egy tekintettel átfogja létezését, azt látja, hogy abban néhány olyan nagy esemény uralkodik, amelyeket el tudott fogadni és így azok fordulóponttá váltak az életében. Mindegyitek ismeri ezt már saját tapasztalatából: egyiktek sem lenne az, ami ma, ilyen találkozás vagy amolyan döntő körülmény nélkül. A hívő számára a Jézus Krisztussal való találkozás a döntő eseménynek számító találkozás, hiszen ettől függ egész élete, de az egész emberiség élete is.

Mi az esemény? – Az esemény mindenekelőtt tény, tehát nem valami mese, nem mítosz, hanem valami valóságos dolog. Azután az esemény új tény, s ez, ha szerencsés eseményről van szó, az élet megújítását, a felszabadulást hozza. Vajon az emberek nem a szerencsétlen eseményektől való félelemben élnek és nem várják aggódva, nem egyszer csodálatraméltó hiszékenységgel, a szerencsés, a boldogító eseményeket?

Nos, Jézus Krisztus az igazi Esemény. Ő valóban Istentől jött az emberi történelem középebe; Ő maga olyan életnek és olyan örömnak a hirnöke és ereje, amely fölülmúlja mindazt, amit az emberi események hozhatnak, mert Istentől jön. Ő az Esemény mindenkor és minden emberi nemzedék számára, Ő a Föltámadott és az örökké Élő.

De az ember elhaladhat egy esemény mellett; megtagadhatja, hogy valami jelentőséget tulajdonítson neki, vagy éppen rá sem figyel vagy bizonytalan vele szemben. Ez nem fontos abban az esetben, amikor kisebb eseményekről van szó; az egyik elszalasztott alkalom után jön

majd a másik. De Jézus Krisztus Eseménye nem ilyen fajta, és tragikus az ember számára, ha csak úgy elmegy mellette, elfordítva a fejét vagy gondtalanul fűtyürészve.

Isten támadása

Jézus Krisztus eseménye által Isten egyenesen életetek közepe ellen intéz támadást. Válaszolni kell és állást kell foglalni. Ez élet vagy halál kérdése. „Ne félj – fiam – mondja nektek Isten; én az életedet és örömodot akarom, minthogy az én dicsőségem, hogy az ember teljességben éljen; de neked vállalnod kell a kockázatot, hogy életedet rám teszed föl, úgy kell élned, hogy elfogadod azt, hogy én veled együtt vagyok életed építője, le kell mondanod képzeletedről, hogy elfogadd azt az álmot, amely az én álmom rólad. Mindenki, aki elfogadja, hogy életét elveszti értem, megnyeri azt, aki pedig vonakodik ezt megtenni, elrontja életét. Ki akar élni valóban? Én nem vagyok ifjúságod és energiáid elrablója, hanem ifjúságod és energiáid szempontjából az örök teljesség forrása. Miként feltámasztottam Jézus Krisztust egész életével, éppúgy ez történik veled is, ha komolyan veszed az Eseményt, ha hozzákapcsolod életedet, létedet, ha mondd nekem; igen, élni akarok, élni a Te bőkezű szabadságoddal és a Te teljes törekvésseddel.”

Megtérni annyit jelent, mint engedni Isten támadásának; nem annyira azért, mert az ember gyöngé, hanem azért, mert az Isten erősebb, vitálisabb. A hit Isten befogadása Jézus Krisztusban; az Esemény a sajátomná lett elhatározásom révén és egész lényem elkötelezése révén, tudatában életereje és sorsa nagy tétjének.

Életem - Jézus Krisztus

Ismeritek a nagy hívőnek, Pálnak ezt a szavát, akit Jézus Krisztus megragadott. Ez a megtértnek a szava. Mások azt mondják: életem a sport; életem a siker és az emberek csodálata; az én életem testem baja, szépsége; életem a kaland; életem a nők. A hívő azt mondja: életem Jézus Krisztus; és az egész keresztény élet abban a próbálkozásban áll, hogy az élet logikus legyen ezzel az állásfoglalással. A valóság ismereteknek, az erkölcstannak, a gyakorlatnak csak a hívő számára van igazi jelentősége.

Az ember minden nap újra és újra megtér Jézus Krisztushoz. Ezért

még inkább meggyőződéssel kell ezt tenni az első alkalommal. Hol vagytok megtérés dolgában? – A tét nagy. Vajon nem hozzátok szólnak az Úr szavai a Jelenések Könyvében; „Ismerem cselekedeteidet, hogy sem hideg nem vagy, sem meleg; bár hideg volnál vagy meleg! De mivel langyos vagy és sem hideg, sem meleg, kezdek kivetni számból. Mert azt mondod; Gazdag vagyok és igen sok kincsem van, és sem mire sem szorulok; és nem tudod, hogy te vagy a nyomorult és szánalmas, és szegény és vak és meztelen. Tanácsolom neked, hogy végy tőlem tűzben megpróbált színaranyat, hogy meggazdagodjál; és öltözzél fehér ruhába, hogy ne legyen látható meztelenséged szégyene; és szemkenőccsel kend be szemedet, hogy láss. Én, akiket szeretek, azokat megkorholom és megfenyítem; buzdulj tehát föl és tarts bűnbánatot. Ime az ajtónál állok és kopogok; ha valaki meghallja szavamat és megnyitja nekem az ajtót, bemegyek hozzá és vele étkezem és ő énvelem.” (Jel. Könyve 3, 15-21).

3.

UGYANAZ AZ ISTENÜNK MINDANNYIUNKNAK?

Hogyan lehet megmagyarázni azt, hogy a modern élet lényeges kérdéseivel szemben papoknak és keresztény hívőknek annyira eltérő az ítéletük, annyira más az állásfoglalásuk és így annyira különböző a magatartásunk is? Kétségtelenül szerepet játszik benne az emberi helyzetek magyarázatából adódó különbség, valamint azok a jogos véleménybeli eltérések is, amelyeket nem tud megszüntetni vagy csökkenteni a hit egysége. De van egy nyugtalanító körülmény, s ez az, hogy a hitegység mintha elvesztette volna ihlető, inspiráló erejét, mégpedig olymódon, hogy sokan azt állítják, hogy a hitből élnek és mégis radikálisan szembehelyezkednek lényeges kérdésekben másokkal, akik ugyancsak azt állítják, hogy a hit az életőjük.

Térjünk mindjárt a dolog lényegére: az összes hívőknek nem ugyanaz az Istenük. És ez az oka annak, hogy életük logikája annyira eltérő, annyira különböző. Belekeverjük hitünk Istenét ítéleteinkbe és állásfoglalásainkba; ha hitünk tisztátalan, zavaros, ha többé-kevésbé elhalványodott és lesüllyedt a vallássosság, a moralizmus, a konzervatív, polgári szociológia vagy a spiritualizmus szintjére, akkor hogyan csodálkozhatunk, hogy az „egyedül igaz Isten” Evangéliuma oly torzultan tükröződik életünkben?

Ahhoz, hogy keresztény hitből fakadt életünk igazságát, életünkkel tett tanúságtevésünk egységét, belesugározzuk egy nem-keresztény világba, sürgősnek tűnik előtűnk, hogy visszatérjünk a hitélet forrásaihoz. Más dolog gyöngének lenni és magunkat bűnösnek vallani, vagyis hogy életünk nem eléggé függ össze azzal a határozott tájolással, amelyet Isten ad az életnek, és ismét más dolog azt hinni magunkról, hogy összhangban vagyunk Istennel akkor is, ha életünk irányát olyan emberkézalakotta bálvány határozza meg, amelyet mi tartunk igaz Istennek.

Igyekezzünk tehát megtalálni ugyanazt az Istent a Róla elhangzó szóbeli kijelentéseken túl. Tegyük ezt annak a szent Pálnak a szellemében, aki nem habozik eretneknek és hitetlennek mondani azt, akinek az élete ellentmond Istenről vallott hite igazságának: „Aki pedig övéinek, főkép házanépének nem viseli gondját, — mondja szent Pál — megtagadta hitét, s rosszabb a hitetlennél.” (II. Tim. 5, 8).

Vajon ki a mi Istenünk?

A szeretet Istene

Isten nagysága abban van, hogy radikálisan különbözik az embertől abban, hogy föltétlen, abszolút módon szeret. Ő az abszolút Szeretet Istene, azok Istene, akik elfogadják, hogy több mint emberi szeretettel szeressék őket, mint amilyenek a bűnösök, a szegények. Isten azonban ejtő túlságos szeretetével; vajon Jézus Krisztusban nem nyilatkoztatta-e ki, hogy nagysága abban van, hogy a végletekig adja magát oda azoknak, akik semmiféle jogot nem formálhattak erre? Isten szeretettel teljes magatartása az egész üdvtörténeten át az Ő világfölöttiségét, transcendenciáját nyilatkoztatja ki; hatalma, ereje páratlanul irgalmas, gyöngédséget sugárzó erő. Vajon mert-e valaha is filozófus beszélni Isten irgalmáról úgy, amint beszélnek arról az evangéliumi példabeszédek? Amikor ezt mondják, hogy a keresztyének Istene személyes Isten, ezen azt kell érteni, hogy az Ő nagysága személyi jellegű, vagyis a szív, a szeretet, a nagylelkűség rendjébe tartozik.

De akkor az, aki nem szeret, nem hivatkozhatik Istenre. A hívő az Istenből kiáradó egyetemes, univerzális nagylelkűség, szeretet univerzumában él. Vége a lezárt határoknak, vége a faji megkülönböztetésnek, vége a másokat letipró hatalmi akaratnak; ez a szeretet Istenében való hitnek a logikája, amelyet szent János így fejezett ki: „Mindaz, aki szeret, Istentől született és ismeri az Istent. Aki nem szeret, nem ismeri az Istent, mert az Isten Szeretet.” (1. Jn. 4, 8).

Isten az Atya

Nincs más olyan atya, mint Jézus Krisztus Istene. Atya, atyáskodás nélkül, Atya, aki nem féltékeny fiai nagyságára és azok szabadságára. Ellenkezőleg, arra hívja gyermekeit, hogy Benne ériék el teljes nagyságukat és bizalmat ébreszt bennük.

Hogyan mondhatnánk szívből a Mi atyánkot anélkül, hogy ne élénk az egyetemes testvériség tudatában, hogy ne igyekeznénk magunk körül létrehozni a testvériség rendjét, hogy ne dolgoznánk az emberiség igaz fejlődésén?

A „társadalmi rend” Istene, bármennyire hasznos is a kiváltságosoknak, a kormányon levőknek vagy éppen a tekintélyuralmat gyakorló szülőknek, nem egyéb, mint a mi Istenünk meghamisított arca.

A szentség Istene

Ő az, aki felkelti és teljessé is teszi az ember szívében a megigazulásra (szentségre) vágyakozók boldogságát. Isten önkéntessége a szeretet önkéntessége, örökkévalósága az élet örökkévalósága, semmi sem növelheti az Ő tökéletességét. Nos, ez az Isten hívja az embert, hogy lépjen be szentsége világába, lépjen az Ő közösségébe.

Krisztus szentsége ugyanakkor közli velünk szentségre való hivatásunkat és világosan tudtunkra adja, hogy egyedül Isten tud bennünket szentekké tenni. Isten szentsége hív bennünket, szólít bennünket, mindig inkább meggyőzve bennünket arról, hogy nem vagyunk Isten hordozói. Az Ővé a dicsőség; az embernek csak Benne van dicsősége. A próféták és Krisztus Istene szentségével ígéz meg bennünket, nem pedig rettegéssel és fenyegetésekkel rémísziget. Követelése nem a zsarnok, a tirannus szívtelen erőszakoskodása; az Ő követelése emberfeletti sorsra, emberfeletti életre hívó ellenállhatatlan vágyakozás követelése. Ha fenn is tart valamiféle félelmet a hívő szívében, ez a félelem egyáltalán nem az urától távol álló szolga félelemérzése, hanem olyasvalakinek a gyermeki félelme, aki mindig attól fél, hogy nem oldja meg azt a feladatot, amit Isten vár tőle, hogy hűtlen lesz azokhoz a nagyratörő tervekhez, amelyeket Isten tűzött eléje igazi boldogságát tekintve.

Aki nem vállalkozik arra, hogy megtérjen, aki vágyait, nagyratörő terveit, ambícióit csupán az erkölcsileg tisztességes, becsületes életre korlátozza, ahelyett, hogy hagyná magát vonzani, belesodorni a Hegyi Beszéd csodálatos világába, az még nem találkozott az igazi Istennel. Vagy legalábbis összetéveszti Őt a „Fenséges” Istennel, aki megelégszik az olyan hibátlan, korrekt szolgálkkal, akik a létminimum szintjéig teljesítik teremtményi kötelességeiket.

Az emberi történelem Istene

Ő az, – Isten –, aki eljött közénk, aki folytonosan jön az emberi történelembe, hogy megvalósítsa jelenlétét és kifejtse a maga tevékenységét. Jövetele nem szüntette meg, sem nem ítélte el a történelmet, hanem inkább irányt, orientációt adott neki és megadta annak üdvöségét Jézus Krisztusban.

Az igazi hívők számára tehát lehetetlen a világtól való menekülés. Hiábavaló dolog lenne Istenre hivatkozni, ha mi megvetnénk vagy sem-

mibe vennénk azt a világot, amelyikkel Isten maga szoros kapcsolatba lépett. A hit logikája a világgal szembeni kötelezettségvállalás Istenért és Istennel.

Máskülönben ugyanis az idealista világfölföltség, transzcendencia Istent, „Tiszta Szellemet” alkotunk magunknak, akit csak a lelkek érdekelnek és aki csak olyan testetlen, dezinkarnált, légies vallásosságra ihlet, buzdít, amelynek semmiféle kapcsolata nincs a hétköznapi valóságokkal.

Az Ország Istene

Isten egységes tervet követ a világgal kapcsolatban és az embert a Vele való együttműködésre hívja.

El kell tehát hagynunk személyes terveinket, mégha ezek a tervek a vallási üdvösség egyéni biztonságát nyújtó tervei is, hogy kitárjuk lelkünket afelé az egységes terv felé, amelynek „építője és alkotója Isten” (Zsid. 11, 10). Meg kell kérdeznünk, melyek az építész törvényei és merre tájékozódik, milyen irányt szab, hogy mi is betájolhasuk a saját életünket. Le kell győznünk egyéni szeszélyünket és fékezni képzeletünket, el kell hagynunk az egyéni sikervágy individualizmusát, hogy úgy tekintsük magunkat, mint akiknek küldetésünk van Jézus Krisztussal és felelősségünk Istennel szemben.

Ha Istent csak olyan létezőre redukáljuk, aki nem egyéb, mint az emberi biztonságok segédmotorja, ahogy mindannyian kísértve vagyunk erre, akkor súlyosan vétünk a hit ellen és meghamisítjuk a hitéletet.

Megismerni Istent

Azt a meghatározást, amely összefoglalja a keresztény egész hitéletét, Jézus következő szavai tartalmazzák; „Az pedig az Örök Élet, hogy megismerjenek Téged, egyedül igaz Istent és akit küldöttél, Jézus Krisztust.” (Jn. 17, 3).

A hitélet nem egyéb, mint a földön megkezdett örök élet; a mindennapi élet új tulajdonságot, minőséget kap annak a ténynek következtében, hogy azt az egyedül igaz Isten ismeretében éljük.

Viszont Istent is csak úgy ismerjük meg, ha a hitből élünk. Isten megismerésén ugyanis életünk legmélyén, a kormánynál való je-

lenlétének a tudatát értjük. Ez a megismerés tehát nem valami turisztikai vagy ideológiai megismerés, hanem személyes megismerés, amely a hívő egész létébe olyan élő logikát és egységet visz be, amely ott található hívő testvérei életében is.

Valóban sok dolog megváltozna az Egyház és mindannyiunk hitéletében, ha elsődleges törekvésünk, első gondunk az arról való megbizonyosodás volna, hogy egyesülésben, közösségben – kommunióban – vagyunk-e Urunk, Jézus Krisztus Istenével, Atyánkkal. Ha az összes keresztények gyengeségeik ellenére egyetértének Istenre vonatkozólag, akkor ez láthatóvá válna és nagy fény gyúlladna fel az Isten nélküli világ éjszakájában. Máskülönben minden egyéb csak üres beszéd, hiábavaló fecsegés.

4.

DICSŐSÉG AZ EMBEREK RÉVÉSÉNEK

Jézus Krisztus mindig időszerű. Időszerű volt tegnap, az maradt ma is, az lesz holnap is, hiszen mindörökkre Ő a világ ifjúsága, az a kovász, amely megkeleszti a tésztát, amelyből gyúrva vagyunk.

De mi, mai keresztények már régi, öreg keresztények vagyunk, azt akarom ezzel mondani, hogy olyan keresztények, akik hosszú kétezer év és történelem örökösei vagyunk; olyan történelemé, amelynek folyamán bizonyára nagy erővel és szép teljesítménnyel dolgozott, hatott a kovász az emberek között. De a krisztusi jelenlét e kétezeréves termékenységevel vallásunknak olyan külső fejlődése kapcsolatos, amely már a zsúfoltság benyomását kelti. Vajon nem döbbszentek-e meg, amikor beléptek egy templomba? Mennyi ott a bútor, mennyi ott a kegytárgy, mekkora ott annak az egységes hitnek a szétszóródása, amelynek pedig az Isten háza egyetlen oltárára kellene összpontosulnia, polarizálódnia. Vajon mindez nem egy másik zsúfoltságnak, nem egy másik, belsőbb szétszóródásnak a jelképe? Ezért itt most arra vállalkozom, hogy hiteteket visszavezessem egy alapvető mozzanatra, egy oly lényeges meggyőződésre, melynek értelmet kell adnia egész életünknek: A keresztény ember hitének alapja, lényege a Húsvét!

Az Istenember, Jézus Krisztus Húsvétja

A Húsvét, Pascha szó, mint tudjátok – átkelést, átvonulást, haladást jelent. Ez a szó a keresztény szótár kulcsszava. Az emberi élet dinamikus valóság, folytonos, végtelen keresés; az ember mindig megy valahová, valamerre, természetében rejlik, hogy menjen az öröm felé, hogy közeledjék az igazi élet forrásaihoz, hogy mindig igyekezzék átmenni – a fáradtságból a nyugalomba, a fájdalomból az örömebe, a halandóságból a halhatatlanságba, az éhségből a jóllakottságba, szolgaságból a szabadságba. Mennyi emberi vágy, mennyi emberi álom öltött formát magának így módon!

Nos Isten, az emberek barátja világosan meghatározta a haladásnak, örökös továbbvándorlásnak ezt a sóvárgását: „Barátaim, – mondta ne-

künk – életetek, amelynek én vagyok az alkotója, befejezetlen valóság, csak csíra; befejezést és teljességet akkor kap, ha felém haladtok, hozzám jöttök, ha a múltó, haladó és ideiglenes világból az én örök és boldog életem felé törekedtek." Igen, a világ igazi fejlődése azt jelenti, hogy haladunk, megyünk, vándorlunk Isten állandósága, stabilitása felé. De hogyan történik mindez?

Isten ígéretet tett erre vonatkozólag; Isten hűen és hatalommal cselekedett; Jézus Krisztusban szolidárisnak jelentette ki magát az emberiséggel, hogy azt Maga felé vezesse haladásában, átkelésében az életen. Jézus Krisztus személyében Karácsony napján valóban az örök Isten jutott el hozzánk valamennyiünkhöz, emberekhez; megszűnt egyedül-létünk! És Jézus Krisztus személyében Húsvét napján mindannyian megtettük átkelésünket Isten világába. Ahova az ember nem tudott elmenni egyedül, Isten megadta a hatalmat és képességet az embernek, hogy elmenjen, eljusson Jézus Krisztussal, a tökéletes szolgálóval és a feltámasztottak Legelsőjével. Ha ez igaz, akkor vajon nem a világ vágyódása és sóhajtozása kapta-e meg a reménységét, vajon nem az egész történelem találta-e meg útjának irányát és célját?

Krisztus Húsvétja és a mi sorsunk

Hitünk éppen annak, mint valós, reális ténynek a bebizonyításában áll, hogy Isten Jézus Krisztusban magához ragadta emberi létünk egészét, hogy azt átvigye az igaz öröm és az örök élet világába. Mi nem eszmékben hiszünk, hanem egy eseményben és Istennek az emberek között mindig ható, mindig jelenlevő, döntő tevékenységében, működésében.

Isten működése folytatódik. Jézus Krisztus elvégezte a maga „paskáját” – vonulását, átkelését, elvégezte mindörökre úgy, hogy odavonzzon bennünket a maga sajátos légáramába és lehetővé tegye az egymásután következő emberi nemzedékeknek, hogy azok is megtehessék vonulásukat, átkelésüket Istenhez. Ő az emberek nagy Révész; az a hely, ahol Ő mostantól fogva van, az emberek megnyugvásának, pihenésének a helye, s Neki van ereje és hatalma ahhoz, hogy örömjongás közben elvezesse oda emberi testvérei közül azokat, akik bíz-nak Benne. Ezzel az úttal kapcsolatos szenvedések és fáradsalmak, az utolsó útszakasz haláltusája nem szűntek ugyan meg, de tudjuk, hova

megyünk és vezetőnkre nyugodtan ráhagyatkozhatunk, hiszen Ő elsőként tette meg előttünk ezt az utat.

A keresztény zarándok: földi életének sikerült volta abban áll, hogy az örökkévalóság gyümölcseit termi, amennyiben megteszi, elvégzi útját, „húsvéti vonulását” – Jézus Krisztussal; itt a földön sátor alatt lakik, de közben feszülten figyel útja végére, ahol majd olyan jól megalapozott lakótelep nyugalmas légkörében kap szállást, amelynek Isten a tervezője és építője.

Húsvét a mindennapi életben

A Krisztusban való hit által helyet kaptatok a vonuló, haladó emberek karavánjában, részeseivé lettetek a mozgásban levő, menetelő Isten-országoknak; beléptetek a szent történelembe. És ez a tény mostantól fogva megváltoztatja egész életeteket. Az örök élet ugyanis nem jelent a mindennapi élettől különböző életet, hanem jelenti az életet a maga egész emberi valóságában, amely belülről átalakult; ugyanaz az emberi létezés, egzisztencia, csak más módon – a Húsvét dinamizmusában – átélve. Mostantól kezdve pedig ez az igaz keresztény számára a megkezdett örök élet.

Akarjátok tudni, hogy keresztények vagytok-e? Tekintsétek meg az életeteket és vizsgáljátok meg, hogy milyen boldogságról vallott felfogás jellemzi. Pusztán csak a földi sikertől ígért boldogság: a szépség, egészség, emberi dicsőség, szerelem, gazdagság, hatalom boldogsága? Vagy pedig abból az életerőből, vitalitásból fakadó boldogság, amelyet Isten ajánl fel és ad azoknak az embereknek, akik hajlandók belépni dicsősége egyetemes, univerzális tervébe Jézus Krisztus nyomán? Megtérsni annyit jelent, mint Isten szándékának adni az elsőbbséget a csupán emberi nézőpont fölött. Keresztény módon élni nem egyéb, mint napról napra ennek a megtérésnek – konverciónak – a logikája szerint élni.

Krisztus szabaddá tesz benneteket

Elsőbbségről beszéltem a fentiekben. Aki elsőbbséget mond, az már egyúttal lemondást is mond. Minden emberi eszmény eleve feltételezi az áldozatot. Mennyivel inkább feltételezi ezt akkor, amikor arról van szó, hogy életünket és halálunkat Krisztusra tesszük fel! Ha Krisz-

tussal akartok élni és belépni az Ő országába, akkor oda az önzés halála útján, a csupán földi boldogság illúzióinak meghalása által kell bejutnotok.

Ne féljeteek tehát: Jézus Krisztus nem az emberi energiák elrablója; Ő nem ellensége a ti emberi fejlődéseknek. Épp ellenkezőleg, Krisztus jobban ismeri, mint ti, az ember teljes kibontakozásának a feltételeit. Ő mindegyiktek számára az élet tanítója, a Szabadító: ha készek vagytok Mellette dönteni és ha hajlandók vagytok határozottan elkötelezni magatokat az Ő nyomán való járásra. Ő maga mondotta: „Amikor fel-emeltetem a Földről, mindeneket magamhoz vonzok.”

Nézzük Jézus Krisztust, hogy egész életünk a hit által Őrá irányuljon, mert hiszen csak a hit által válik Krisztus húsvétja valóban a mienkké. E keresztény világosság húsvéti – paszkális – jelentést ad egész egzisztenciánknak, súlyos ügyeinknek és a kicsinyeknek. Nem járunk céltalanul, nem bolyongunk csak úgy vak-tában, minthogy Révészünk, vezetőnk átment a halálón, hogy belépjen az Életbe egész testi létével; Ő megbízható, kipróbált vezető és ereje éppúgy kíséri utunkat, mint rendelkezései, parancsai. Az Ol-táriszentség, az Eucharisztia a menetelő, a zárándokok tápláléka, és ennek ereje belénk hatol ugyanakkor, amikor beveszi magát lelkünkbe, megszületik abban örök célunk utáni vágyódásunk.

Vajon epizódszerű, mellékes aktus lesz-e keresztény életünkben, hogy a Húsvét külső megünneplése helyett egyszer valóban megtegyük saját átkelésünket, zárándokutunkat – paszkánkat – Krisztushoz? Hány olyan ti korotokbeli keresztény fiú és leány akad, akivel a húsvéti éjszaka ünnepe éppen a mi időnkben fedezettette fel a hit világának komoly és páratlan nagyságát. Ne hagyjátok elmúlni a Húsvétot meg-gondolatlanul. Ne zárjátok be szíveteket és ne torlaszolja-tok el az utat a szabad életre hívó szó előtt, amelyet ez ünnep közeledtén Krisztus kiált ifjúságtok felé.

Hallgassátok meg inkább Izaiás prófétát; „A fiatalok elcsigázódnak és kifáradnak, a fiatalok, fiúk és lányok ingadoznak. De azok, akik bíznak az Úrban, megújítják erőiket. A magasba repülnek, mint a sasok; futnak és nem fáradnak el egyáltalán. Menetelnek és nem fáradnak ki.” (Iz. 40, 30-31).

5.

A SZENT A HITBŐL ÉL ...

Gyakran kérdezzük magunktól: „Hogyan lehet a hitet megvalósítani, átültetni életünkbe?” Bizonyos szempontból ennek a kérdésnek egyáltalán nincs értelme, azaz e kérdést úgy is értelmezhetjük, mintha a hit már természeténél fogva ellentétben volna a hívő ember életével, amint ezt nem egy keresztény gondolja! Éppen az ellenkezője igaz ennek: a hit élet, az emberi életet átjáró isteni élet. Nem a hívő való egzisztenciája mellett, vagy fölötte helyezkedik el, hanem átjárja egész életét.

Ezzel persze nem akarjuk azt mondani, hogy nincsenek problémák vagy éppen gond, veszély azzal kapcsolatban, hogy miként egyesítjük életgyakorlatunk különböző területeit a hitben. Nem elég tehát valamiféle kis adag abból, amit néha „a hit szellemének” nevezünk. Magának a hitnek az ereje az, mely az emberi életet komolyan vevő keresztényből „hit által élő” embert formál.

Nem lehet a hit mellett csak úgy elhaladni; inkább meg kell bizonyosodnunk arról, hogy a hit bennünk fészkel a lehető legnagyobb tisztasággal, dinamizmussal és világossággal. Újítsuk tehát fel magunkban ezt a meggyőződést; a keresztény életében minden csak a hit által ér valamit! A lelki tunyaság oly gyakran elfeledteti ezt sokunkkal, még a nagylelkűek, nemesszívűek és a hitükből élők közül is.

A hit, amely irányt ad életünknek

Amikor hívővé válok, egy föltétlen, soha nem vitatható iránynak fogadom el az utat, amit Isten ad életemnek a Jézus Krisztussal való sorsközösségben. Nemcsak egy Istenről kinyilatkoztatott igazságot találok magam előtt, hanem maga az élő Isten szólít fel arra, hogy lépjek be szabadon és aktívan az Ő teljes életet jelentő tervébe, túlhaladva az én bizonytalan emberi terveimen. Lehetetlen hitelt adni Isten szavának anélkül, hogy ugyanakkor ne fogadjam el azt, amit ez a szó jelent; Isten jön, hogy az embereket úgy indítsa útnak, hogy gyökerestül irányt szab életüknek, és pedig anélkül, hogy figyelmen kívül hagyja csak valamit is. Éppen ez az a körülmény, ami ingadozóvá, habozóvá tesz egyeseket a ke-

resztény élet elkerülhetetlen követelménye, a megtérés előtt, amelynek szemükben kötelezettségvállalás és kockázat az ára.

Az a vallás, melyet az ember alkot magának válaszképp a végtelen utáni vágyódására vagy félelmeinek csillapító gyógyszereként, egészen más, mint a keresztény hit; minden keresztény hívő legyen feltétlenül ennek a tudatában! Az ilyen vallásos érzés életünket csak időnkint ragadja meg, a szentnek tekintett pillanatokban vagy a kimerültség napjaiban. És még ha valami új megfontolást visz is bele az ember tudatába, mégis igen messze van attól a világos és határozott irányítástól, amelyet Isten szava nyújt nekünk.

A hívő számára Isten megismerése annyit jelent, mint életünkkel bekapcsolódni a Szövetség minden-ségébe. Vagyis azt jelenti, hogy a hívő már tudatosan személyisége, tervei, világszemlélete mélyén hordja Isten egyetemes és éltető akaratát. Jézus Krisztushoz hasonlóan, aki azonosította magát ezzel az akarral egész emberségében.

A hit, amely új embert alakít

Megtörténik nem egyszer, hogy találkozunk egyenes és nagylelkű emberekkel, akik engedelmeskednek lelkiismeretük szavának és magatartásukkal kapcsolatban felteszik nekünk a kérdést: miben különböznek ők az Evangéliumhoz hű kereszténytől? Erre semmi más feleletet nem adhatunk, mint azt, hogy a Jézus Krisztusban való hit által. Ugye nem kell hangsúlyoznunk, hogy ennek a megkülönböztetésnek megállapítása nem csökkenti tiszteletünket bárki iránt, aki a saját lelkiismeretének erkölcsi útmutatását követi.

Jézus Krisztus nemcsak erkölcsös életre hív minket, hanem szentségre. Ő nem pusztán új Szokratesz, aki arra tanítja az embert, hogy győzze le önmagát, hanem Ő nyomdokain be tud vezetni bennünket Isten életet adó univerzumába. Krisztus nemcsak erkölcsi ideált állít, hanem hivatást tűz elénk és belénk adja a lendületet, dinamizmust, hogy megfelelhessünk ennek a hivatásnak. Ne féljeteK tehát, hogy az Ő hívása ellentmondásban van a lelkiismerettel, vagy éppen lefokozza az erkölcsi eszményt: Krisztus szelleme az önmagunkon túlhaladást, a tökéletesedést olyan új szintézisben hozza létre, mely összhangban van magának Jézus Krisztusnak erkölcsével.

Kezdetben a hit nagy vonalakban, globálisan irányította keresztény életemet. Mostantól fogva azonban mindenben eleven összefüggést hoz létre, világosságot és erőt ad nekem, hogy életem apró részleteiben is, a konkrét helyzetek és körülmények közepette biztonsággal követhessem Jézus hívását. Egyedül a hit teremti folytonos kapcsolatot benső világomban Vele. Ha a hit csökken, veszít életerejéből és akkor Krisztus követésének igénye is veszít konkrét és személyes realizmusából: vajon nincs-e sajnós, ily tapasztalatom? Szent János joggal mondhatta, hogy „mindaz, aki vétkezik, nem látta, sem meg nem ismerte Jézus Krisztust.” (I.Jn.3,6)

A hitből való élet nem más, mint az a mindennapi logika, amely életünkben Urunkkal, Jézus Krisztussal való igazi találkozásból születik meg, a bűn világából való fokozatos kilépés logikája, hogy belépjünk a húsvéti szentség világába. Ne feledjük el tehát, hogy a hit sohasem olyan, mint valami vagyoni, melynek az ember tulajdonosa lehet a birtoklás biztonságával, hanem inkább azt a hűséget jelenti, hogy hitünket minden nap megújítsuk. E nélkül a húsvéti élet dinamizmusa, amelyet a hitnek kell táplálnia, elkerülhetetlenül erkölcsi formalizmussá, ha ugyan nem moralizálássá, üres erkölcsi látszattá fokozódik le. De viszont az élet evangéliumi logikája hasznos magára a hitre, amennyiben égvé és áthatóvá teszi, megerősítve indítékait.

A hit, amely értelmet ad a vallási gyakorlatnak

Minden vallásnak vannak szokásai, szertartásai, amelyek külső formájukat tekintve igen hasonlóak azokhoz, amelyeket oly jól ismerünk. Lehet, hogy e hasonlóság megzavar benneteket. Talán az emberiség egyetemes istentiszteletének jelét láttátok benne, de egyik esetben sem hatoltunk a dolgok lényegéig.

Egyedül a Krisztusban való hit adja meg vallási gyakorlatunk értelmét. Ő biztosított bennünket arról, hogy a részünkre kiszolgáltatott legfőbb szentségi jelek számunkra ugyanazt jelentik, mint amit az Úr juttatott velük kifejezésre: húsvéti jelenlétét és működését. Vallási gyakorlatunkban Neki engedelmeskedünk és misztériumát jelenítjük meg. Ha vallási gyakorlatunk megnyilvánulásaiban nem a Krisztus Húsvétjában való hit vezet bennünket, lehet, hogy lesz ezeknek vallási értékük, amennyiben a teremtménynek Isten iránti magatartását fejezik ki, –

de ebben az esetben nem lehet szó valóban keresztény gyakorlatról és ez a különbség, újból hangsúlyozzuk, nagyon fontos számunkra.

Ügyelünk arra, hogy Krisztusban való hitünket gyakorlatunk, vallási praxisunk minden cselekedetében megújítsuk? Valóban a Jézus Krisztus Húsvétjában való osztozás az, amit a Tőle alapított szentségekben keresünk és vajon törekszünk-e akaratát úgy teljesíteni, ahogyan azt a hit lehetővé teszi számunkra, mert csakis ezzel a feltétellel kerül eleven kapcsolatba vallási gyakorlatunk a hit világával, csakis ezen az áron lesz egy másik oldala, jellemzője ugyanannak a hitből való életnek, ami a hívő keresztény mindennapi léte.

Az örökélet felé

„Mindenkinek, aki hisz Bennem, örök élete van” – hirdette Jézus. Az örök élet tehát nemcsak a földön élő, hitből fakadó élet valami eljövendő túlvilági formája, hanem ez az örök élet már mostantól fogva és mindörökre bevezeti a hívőket az isteni élet közösségébe Jézus Krisztussal. Aki ezt nem fogja fel, az nehezen szabadul meg az „örök élet” kifejezésének kétértelműségétől; hacsak megelégedve a merőben emberi boldogsággal nem csupán arra törekszik, hogy e boldogság meghosszabbítását biztosítsa a maga részére a másvilágon; vagy hacsak földi szerencsétlenség áldozataként nem az a remény táplálja, hogy ezért megkapja a kiegyenlítést a földi élet után.

De a túlvilágra átnyúló örök élet vajon lehet-e másvalami, mint annak az életnek totális és végleges formája, amely Krisztus szavai szerint gyümölcsöket terem már a földi életben is? Gyümölcsöket terem azért, mert beléje van gyökerezve Krisztusba a hit által. Az örök élet a földön nem más élet, mint az, amelyet napról napra élek s amelyért felelős vagyok. De ezt az életet Krisztus új tulajdonsággal, minőséggel gazdagította, ha Érte éljük: a hit által, amely az örökkévalóság építőívét tesz bennünket mindennapi, emberi életünk építőanyagával.

A hitből élünk – ezzel megmondtunk mindent.

II.

„ERŐSEK VAGYTOK, FIATAL EMBEREK“
(1. Jn. 2,14)

1.

AZ EGYHÁZ FIATALSÁGA

Van egy makacs előítélet, amelyik nemzedékről nemzedékre száll és azt tartja, hogy a fiatalság legyen a gondtalanság, a könnyelmű élet és felelőtlenség ideje, hiszen a fiatal már megszerezte önállóságát, autonómiáját a gyermek és serdülőkor lekötöttségeivel, elnyomásaival szemben, másrészt viszont még nem áldozta szabadságát a családi élet és a hivatása, foglalkozása komoly feladatainak; ki kell tehát használnia a nagy szünidőnek ezeket az éveit... Ki nem volt már közületek abban a kísértésben egyik vagy másik nap, hogy így gondolkodjék? Pedig én nem ismerek rosszabb, alávalóbb ostobaságot ennél a gondolkodásmódnál. Mennyi áldozata van ennek a felfogásnak! Ismerek fiatal keresztényeket is, akiket az élet nagyon elkényeztetett vagy éppenséggel elrontott, akik nem veszik komolyan ifjúságukat. Ismerek megint másokat – és ezek vannak többen – akik nem fuserálják el ugyan teljesen az ifjúkor éveit, de nem is fordítják azt arra a komoly munkára, hogy megmintázzák felnőtt életük modelljét; szinte kábultan élnek egyik napról a másikra; nem értették meg, hogy ifjú vállakra nehezedik már egész további életük felelőssége.

A fentiekkel nem azt akarom mondani, hogy már idő előtt meg kell terhelni fiatal éveiteket a felnőtt létgondjaival, vagy hogy szemrehányást akarok tenni a tavaszi élet örömeiért. Nem, csak szeretnék beneteket meggyőzni arról, hogy ezekben az években döntő tét forog kockán. A mai időkben, kétségtelenül jobban, mint valaha is, a fiataloknak felelősnek kell érezniük magukat. A keresztény ifjoknak különösen, mert Krisztus teljesértékűeknek tekinti őket, inkább mint az emberek.

Ifjúság és keresztény hivatás

Előtted egész jövőd: egy emberélet, ahol minden tettnek és minden napnak számítania és köteleznie kell. Hogyan állsz te ezzel a kötelezettségeddel? Az a veszély fenyeget, hogy a körülmények, a véletlen, a társadalmi nyomás, az előítéletek súlyosan ránehezednek döntéseidre. Hagyod talán, hogy ezek döntsenek helyetted? Akkor fennforog annak a teljes lehetősége, hogy az alkalmazkodni nem tudó ember életútsága,

a haszontalan ember jelentéktelensége, vagy a szerencse kegyencének elbizakodottsága előbb vagy utóbb egy elhibázott élet zsákutcájába vezet. Nincs annál szomorúbb dolog, mint amikor egy érett embert az a félelem fogja el, hogy élete üres, hiábavaló és keserű sajnálkozással gondol vissza arra az ifjúságára, amelynek eltékozolta ígéreteit, semmibe vette kötelezettségeit. Mert vannak dolgok, amelyeket nem lehet újra megfogni, újra visszahozni...

Feléd, életed felé, felhívások hangzanak: Krisztus felhívásai, de az emberek felhívásai is. Felhívások a nagyságra, az igazi szeretetre, a szolgálatra. Egyetlen emberi élet sem haszontalan, hiábavaló ahhoz, hogy segítse sikerre vinni Istennek a világra vonatkozó tervét és segítse megteremteni a szeretet világát. Igyekeztél már megérteni e felhívásokat? Felkészülsz a válaszra?

Az ifjak szívében a nagy vállalkozásoknak, nagy elkötelezéseknek kedvező, azokat elősegítő nagylelkűség lakozik és ezt a lelki ajándékot nem lehet újra megtalálni később. Isten ajándéka ez azzal a céllal, hogy azt használni kell, mielőtt eljön a vitatkozások és félelmek kora. Természetesen itt nem arról van szó, hogy valaki örült módjára csalfa, alaptalan eszménnyel kötelezze el magát, vagy nemeslelkűségét, szíve adakozó jóságát a serdülőkori álmodozás légvíváinak építésére szentelje. De igenis fontos, hogy az ifjú kezébe vegye jövőjét, és keresse, mit vár tőle Krisztus és mit várnak tőle az emberek, hogy megfeleljen – anélkül, hogy belevesznék az ellenvetések, kifogások hínárjába, – az egyenesség, becsületesség, az igazság és önátadás minden követelményének. Biztos, hogy jönnek majd a nehézségek, de már ma engedelmeskedni kell annak a nemes lendületnek, sodró elánnak, amelyik mindenekelőtt számít. Az a Krisztus, aki most hív téged, ugyanaz, aki majd egyszer megítél: „Mit tettél ifjúságod nemeslelkűségéből, adakozó lendületéből?”

Jaj annak a felnőttnek, aki elmúlt húsz éves anélkül, hogy döntött volna amellett, hogy életét Krisztusnak és testvéreinek a szeretetével és szolgálatával töltse ki, mégha látszólag ezért fel is kell áldoznia közvetlen boldogsága egy részét! Jaj annak az ifjúnak, aki attól fél, hogy rászédett, becsapott lesz, ha nem játszik hamisan az igazsággal és a becsületességgel életén át! Mert hiszen a ti korotok az, amikor az ember egész életére választ, dönt afelől, hogy életútja egyenes vagy pedig kanyargós lesz-e; az ifjúkor, a hivatások és küldetések, elhivatottságok életkora, valami véglegeset alakít

már ki az ember életében. Nem tréfa az, hogy mindössze 19-20 évesek . vagytok, hanem nagyonis komoly dolog: együttesen kell felkészülnötök arra, hogy beváltjátok azokat az ígéretek, amelyeket életkorotokhoz – a hivatások korához – fűznek.

Keresztény ifjúság a mai Egyházban

Éppen azokkal történhetik meg közületek, akik komolyan hívők, hogy egyszercsak kellemetlenül kezdik érezni magukat az Egyházban; úgy tűnik fel előttük, hogy a sok forma, a sok különféle életmód egyáltalán nem talál visszhangra ifjúságukban, hogy mindezek nem tudnak meggyökerezni a felemelkedő nemzedékben. Ez a jelenség nem érinti ugyan a Krisztusban való hit lényegét, sem pedig az Egyházához való tartozás legmélyét, de a kínos érzés megvan, kellemetlenkedik, s nem volna semmi értelme tagadni azt. Olyan kínos érzés ez, amelyet különféle kritikákkal nem lehet irányítani vagy megszüntetni, mert ebben a kínzó érzésben Krisztus jelentkezik, aki többet vár tőletek. Mit tehát? Azt, hogy ifjúságtok kifejeződjék az Egyházban és azt, hogy az Egyházat igyekezzetek megszerettetni embertársaitokkal.

Az elmúlt századok fiataljai nem ismerték oly nagy fokban, mint ti, a XX. század hívő fiataljai a hittel kapcsolatos nehézségeket. Egy állandóbb, statikusabb világban örökölték a keresztény hit és keresztény élet hagyományos formáit, és amikor elmúlt náluk az ifjúkori függetlenséget, szabadulást kísérő válság, nyugodtan beléptek szüleik Egyházába. Ma azonban más a helyzet. A nemzedékek, a kulturális változások meggyorsult ritmusa, valamint a gondolkodásmódok fejlődése visszatükröződik az Egyházban is. Krisztusnak mindig ugyanaz az embereknek továbbítandó életüzenete, az Egyháznak mindig ugyanaz a küldetése, de a keresztény tanítás kifejezőmódja, nyelve a maga egészében megköveteli, hogy korunkhoz alkalmazzuk.

Ezen a téren nagy a ti felelősségetek. Hiszen rátok hárul az alkalmasságtétel, az adaptáció említett feladatának a zöme. Ti vagytok azok, akik magatokban hordjátok generációtok vágyakozásait és a ti feladatotok, hogy ez aspirációk legjavát kereszténnyé tegyék és bevigyék az Egyházba. Mert csak ilyen feltétel mellett fogják a nem keresztény fiatalok felismerni Krisztus hívását. És ez

a feltétele annak is, hogy az Egyház jelen legyen annak a holnapnak nemzedékében, amelynek ti vagytok az ígéretei. Krisztus és az Egyház bíznak bennetek. Rajtatok múlik, hogy megfelelő keresztény komolysággal munkálkodjatok az Egyháznak ezen jövőjén.

2.

KRISZTUS ORSZÁGA A FIATALOK KÖRÉBEN

Ifjúkorotok egyik rendkívüli kegyelme a barátságra való spontán, ösztönyszerű képesség. Nehezen tudjátok elhinni, hogy a felnőttek közötti ellentétek valóban leküzdhetetlenek. Tudatában vagytok annak, hogy korotok összes fiataljával együtt ugyanazt a nemzedéket alkotjátok és úgy gondoljátok, hogy mindaz, ami megosztja a felnőttek világát; az osztályi kiváltságok, a különféle érdekek és határok nem állhatnak majd holnap ellen annak a mélységes rokonszenvnek, amely a mai fiatalságot összeköti egymással. Ti abban a korban éltek ma, amikor minden kapcsolat, érintkezés és mindenféle párbeszéd lehetséges még. Egy fiatal barátja az összes többi fiatalnak, hiszen közös feladatuk a jövő építése. Az idősebbek rámutathatnak mindig az ilyen meggyőződések optimizmusára és naivitására; igaz, hogy a felnőttek közötti párbeszéd, dialógus kevésbé egyszerű, mint a fiatalok közötti, de ha a felnőttek több szívóssággal dolgoztak volna érettkorukban fiatalkori álmaik megvalósításán, talán bizonyos válaszfalak ledőltek volna a felnőttek között is.

Ami titeket, fiatalokat illet, vajon nem szomorú-e látni, hogy mily kevésbé használjátok ki a fiatalok közötti érintkezésnek, kontaktusnak ezt a kegyelmét. Most figyelmen kívül hagyom a kérdésnek tisztán emberi síkját; pedig sokat lehetne beszélni társadalmi, polgári és politikai nemtörődömségekről, közönyösségekről. Még világosabb ez lelki, szellemi síkon; mi jellemzi kapcsolatotokat, eszmecseréiteket? Mit alkottok közösen? Nekem az a benyomásom, hogy kapcsolatotok, érintkezésetek nagyon gyakran felületes, hogy a nemzedékekben levő bajtársi, pajtási viszony a kölcsönös követelések minimumát illetően valósul meg, hogy fiatalos barátságatok tele van a gyávaságnak tett engedményekkel, állandóan hajlandó a könnyelműség minden formájára. Ez az oka annak, hogy úgy érzitek, nem alkottatok semmi nagyot, – ezen egyáltalán nem kell csodálkozni.

A keresztény ifjak felelőssége

S mégis felelősek vagytok egymásért. Felelős fiatalok a többi fiatalért. Tudjátok eléggé, hiszen kipróbáltátok már, mit tehet egy koro-

tokbéli fiú pajtásaiért és barátaiért a legjobb és a legrosszabb síkján egyaránt. Olyanok vagytok, mint az egy kötélre erősített hegymászó-csoport.

Tehát nem volna – keresztény fiatalok – semmi mondanivalótok a többi fiatalnak? A nem keresztényeknek vagy a meggyőződés nélküli keresztényeknek? Ha ti találkoztatok Krisztussal, ha biztosak vagytok abban, gyöngeségeitek ellenére is, hogy Ő az Út, Igazság és Élet, akkor nem hagyhatjátok őket tudatlanságban efelől a csodálatos hír felől; ki hirdeti tehát nekik, ha nem ti? Tanúságtevésitek több erővel rendelkezik, mint a felnőttek vagy akár a papok tanúságtevése. Amikor egy ifjú találkozik egy másik fiatallal, aki éppoly élénk, életvidám, mint ő, oly szenvedélyesen, lángolón fiatal, mint ő, de már tudatában van az élet komolyságának, már meggyőződött a Jézus Krisztusban adott egyetlen reménységről, aki már döntött arról, hogy keresztényként él rendíthetetlen kitartással, akkor ez nem hagyhatja a másikat közömbösen. Lehet talán, hogy kinevet benneteket, vagy az első pillanatban gúnyolódik, talán csak azért is, hogy védje magát, de aztán egy pillanattal később, szíve titkos rejtekén megcsodálja és irigylit az, aki ilyen kérdést tett fel megszédített fiatalságának.

Azok a fiatalok, akik körülvesznek benneteket, gyakran minden mély igény nélkül élnek, az élet gondjai tartják rabságban, vagy tán a gyönyörkeresés teszi tönkre őket. Úgy látszik, hogy semmi nagy, semmi nemes dolog nem érdekli őket. Mégis elég, hogy ha akár csak rövid ideig is találkoznak egy valóban keresztény ifjúval, ahhoz, hogy kérdést tegyenek fel maguknak életük és álmaik felől, hogy valami megváltozott még meg nem rögzített, meg nem kérgesedett szívükben.

Ilyen közületek egyesek kisugárzása, ezt tudom. De milyen ritkák az ilyenek! Nagyon félek, hogy a keresztény ifjak általánosságban nem érzik azt a felelősséget, amellyel Krisztus bízta meg őket fiatal testvéreikkel szemben. Az emberi tekintet emészt, kínozza őket és ezt nevezik ők diszkréciónak, tapintatosságnak; meggyőződésük csak bizalmas használatra szolgál és ezt nevezik ők mások iránti tiszteletnek. Elfogadom: nincs szó itt verbuválásról, toborzásról, vagy hogy valaki nagy kijelentéseket tegyen, vagy éppen másokra kényszerítse hitét és erényeit; arról sincs szó, hogy el kell zárkózni a többiektől. De igenis szó van arról: a többi fiatal között úgy éljetelek, mint olyasvalaki, aki találkozott Krisztussal és akinek Krisztus meghozta az életet és az igazi fiatalságot.

Igy éljünk, anélkül, hogy bármit is el kellene rejtenünk ebből a gazdagságunkból.

Testvérem, meg szeretném neked mutatni ezt az el nem múló örömet.

Krisztus és a ti nemzedéketek

Érintkeztek olyan korotokbeli fiúkkal, akik nem keresztények; ezek nagy sokaságot alkotnak, míg ti csak egy maroknyi kisebbséget. Elgondolkoztatok-e már helyzetetekről? Azokról a fiatalokról, akik az idő folyamán cserbenhagyták a keresztény ügyet, akik sohasem kerültek valójában kapcsolatba a keresztény életstílussal. Vajon nem úgy tűnik-e fel elöttetek, hogy rettenetesen nagy félreértés van a modern ifjúság és között az Egyház között, amely azt a megbízást kapta, hogy felismerhetővé tegye a kortársak között Krisztus arcát? Nem gondoljátok, hogy nagy számban akadnának fiatalok, akik komolyan vennék Krisztust, ha valóban ismernék Őt? Gondoljatok-e arra, hogy mi lesz az Egyházzal holnap, mire a ti nemzedéketek felnő? A fiataloknak ezt a sokaságát Krisztus hívja, hogy alkossák majd a holnap Egyházát. Ki adja át tehát nemzedéketek egészének Krisztus meghívását? Rátok, összes keresztény fiatalra hárul ez a felelősség. A régiek nagyon távol vannak a jelenlegi generációtól, hogysem szólni tudnának hozzája. A ti feladatotok, hogy eloszlassátok a félreértéseket, hogy olyannak mutassátok meg Krisztust és az Egyházat, amilyenek valójában, olyanoknak, hogy a ti nemzedéketek megismerhesse őket.

Ez mindenekelőtt a mi keresztény életünk minőségi kérdése. Ha ti még nem vagytok meggyőződve arról, hogy Jézus Krisztus az emberek egyetlen és végleges reménye, hogy az Evangélium az örömet, nem pedig a szomorúságot vagy a vallásos unalmat, életútságot hirdet, hogy Krisztus Egyháza nem valamiféle párt vagy éppen valamiféle kis klikk, hogy az apostoli felelősség a barátság olyan velejárója, amely alól az ember nem vonhatja ki magát, – akkor megértem, hogy nem érzitek apostoli felelősségteket a mai fiatalok között.

Persze erre azt mondjátok nekem: „Nem vettek minket soha komolyan az Egyházban, amikor arra mertünk gondolni, hogy magunkra vállalunk ilyen felelősséget.” Valóban, igaz lehet, hogy nem adták meg a kíváncsú helyet a keresztény ifjaknak az Egyház szolgálatában, a szép

szóbeli kijelentések ellenére sem. De gondoljátok, hogy mindent megtettetek ahhoz, hogy komolyan kellett volna venni titeket? Ezzel kapcsolatban újra visszatérek keresztény életünk minőségére.

De akkor azt kérdezitek tőlem: „Tehát mit kell tennünk valójában, konkrétan?” Ezt mindegyiketek maga látja, hogy mit tehet életében. Mindenütt dolgozhattok azon, hogy fiatal testvéreitek tudatára ébredjenek ifjúságuk komolyságának; mindenütt együttműködhetek az ifjak közötti igazi közösségek kiépítésén – munkahelyen, tanulmányaitok közben, szálláshelyeteken, szórakozásaitoknál; mindig rá kell mutatnotok a kereszténység karikatúráira: „Ez nem az, amit én hiszek”; gyakran tehettek tanúságot – tettel és szóval – arról, hogy mit jelent Jézus Krisztus életetekben.

Minden nap számos alkalom kínálkozik elöttetek arra, hogy érintkezésbe lépjeteek fiatalokkal, akár ismerősökkel, akár idegenekkel. De kérdzem: ilyen alkalmakkor mi az az újdonság, amely feltárul elöttük a veletek való kapcsolat révén? Milyen titkot fedeztettek fel velük? Milyen nyugtalan-ságot szítotok fel életükben?

3.

A TESTVÉREK KÖZÖSSÉGE

Tudjátok, hogy mit neveznek baráti körnek vagy egyesületnek? Egy iskola régi tanulóinak vagy egy ezred régi katonáinak a baráti körét például. Ezeknek a baráti köröknek abban áll a fő tevékenységük, hogy időnként összehívják tagjaikat egy bankettre vagy valamiféle megbeszélésre. De a régi „barátoknak” ezek a körői, amelyeken én magam is többször részt vettem, alkalmat adtak nekem egy keserű tapasztalat szerzésére: a régi „barátok” örömmel találkoznak újra, erőteljes kézfogással köszöntik egymást, egymás hátát veregetik és mosolyognak egymásra; elmesélik az iskolában vagy a kaszárnnyában közösen kitervelt régi csínyeket.

S akkor aztán, amikor kimerült már az egész múltjuk, félénken kezdenek bele a jelen, valamint a múlt és jelen közötti életszakaszok megbeszélésébe. Akkor szinte egy csapásra összedől közöttük minden; a régi „barátoknak” nincs közös irányvonaluk, egységes orientációjuk, sokan ide-oda tipegnek-topognak a banális, a közönséges önzés ösvényén, semmi sem tudta közöttük – ez nyilvánvaló – a felnőtt férfiak szilárd barátságsszálaikat összeforrasztani, amikor már elmúlt az ifjúkori érzelmesség, szentimentalitás lendülete, sodrása.

Mi volt tehát ezeknek a 17 éves fiatal embereknek a barátsága? Miért nem hozott létre ez a barátság valami olyan tartóssat, ami kötelezte volna a felnőtteket is életükben? Azért, mert ez a barátság csak mélység nélküli pajtáság, bajtársiasság vagy pajtások érzelgőssége volt, amely nem látott messzebbre a jelennél, amely nem kért részt a jövő terveiből és felelősségeiből.

Pajtáság, barátság, testvériség

Az emberek lehetnek pajtások, bajtársak anélkül, hogy valamiféle módon elköteleznék magukat egymással szemben. Találkoznak ugyan valamiféle meghatározott tevékenység elvégzésére, de nem közösen rakják le életük legmélyebb alapjait. Az ilyen pajtáság vagy bajtársiasság felszínes marad. Jobb ugyan, mondhatom, mint a semmi az olyan fiatal emberek számára, akik egyedül élnek.

A barátság már távolabbra megy. A közösen végzett munka, a közös vállalkozás teljesebb lesz már és egymás támogatása is szilárdabb, tartósabb. Itt már a szív van elkötelezve; ez a barátság nagysága, de egyúttal ez jelentheti a határát is. Ugyanis fennáll az a veszély, hogy a barátság kizárólagossá válik, féltékenyen beszűkül vagy nevetséges módon kapcsolódik az ifjú szívek érzelmi szimpátiáihoz.

A testvériség nem egyéb, mint általánosított barátság. Igaz ugyan, hogy az ember nem lehet mindenkinek a barátja, de még nagyon sok emberé sem. Azok, akik átérték már az igazi barátság élményét, akik ily tapasztalattal rendelkeznek, nem tűrhetik, hogy megmaradjanak a pajtásaikkal való egyszerű pajtáságnál; meg kell kísérelniük, hogy átmenjenek annak a testvériségnek a síkjára, ahol bizalom uralkodik mindenki között, megvan a kölcsönös felelősségérzet, a férfias barátság és áldozatkészség, ami páratlanul forrasztja egybe az igazi barátokat.

Testvériségünk követelményei

A fiatalok igazi közösségében mindenki felelősnek érzi magát a többiért.

- Kölcsönösen segítik és támogatják egymást, hogy egyre jobban felülmúlják önmagukat.

- Valamennyien megerősödnek, még saját személyes küzdelmeikben is, éppen a testvérek ereje folytán.

- Osztoznak egymás között személyes gazdagságukban, javaikban, hogy ezek mindenkinek rendelkezésére lehessenek.

- A legszegényebbeket (akár a kultúra, a szépség, a lehetőségek, vagy az anyagiak terén) beépítik, „integrálják” maguk közé. Nincsenek többé kiváltságok.

- Legyőzik a rokonszenvet és ellenszenvet, hogy közösen dolgozhasanak és együtt készülhessenek fel a jövőre. Ismerik és becsülik, értékelik egymást.

- Együtt néznek túl a közösségen, hogy megnyíljanak a cselekvés, az akció világa felé.

- Megvan a bátorságuk, hogy jól megmondják egymásnak a magukét, hogy „beolvassanak” egymásnak és hogy szembenézzenek a társadalmi

osztályból származó ellentétekkel. De megvan a bátorságuk ahhoz is, hogy megbocsássanak egymásnak.

A nagy jel

Nehéz – megmondom őszintén – főleg a legfiatalabbak számára közzületek, hogy eljussanak a testvériségnek e most vázolt tágas horizontjához. Spontán, ösztönszerű törekvéseitek a jóra való pajtások csoportjában vagy az egészen kicsi baráti körökben jut kifejezésre. Halljátok meg a közösségre hívó szót. Nem vágyódtok az után, hogy köztetek mint fiatalok között kialakult testvériség egységesen és hatásosan a holnap világába torkoljék?

Éppen Krisztus az, aki sokkal inkább, mint bárki más, a minőségi testvéri életre szólít fel benneteket. Az olyan keresztyén fiataloknak, akikben Krisztus él és Ő ad nekik irányt, úgy kellene már élniök, hogy komolyan vegyék az emberi kapcsolatokat, legyenek finomszívűek, közösségi érzékűek, tudják legyőzni a könnyelműség kísértéseit és alsóbb indulataikat, tudják megtisztítani érzékiségüket és megtanulni a hűséget és az igazi őszinteséget.

Olyan keresztyén fiatalok testvéri közössége, akik tudatában vannak annak, hogy közösen indította őket útra Krisztus az Evangélium szerint élő ember élete felé; ime ez az a nagy jel, amelyik a nem-keresztyén fiatalok figyelmét felhívja hitünk tanúságtetésére. Ez annyira elkoptatott, banális kijelentésnek látszik, hogy itt felmerül egy kérdés. Olyan kérdés, amelyre a válasz már ajkunk szélén van.

Úr Jézus, tégy minket testvérekké, minket, akik együtt megyünk életünk útján, hogy együtt találjunk meg Téged és együtt sugározzunk Téged erre a világra.

4.

AZ ÉLET NEM SZERENCSEJÁTÉK

Nem egyszer halljátok magatok körül ezeket a szavakat: „Az ember nem választja ki a maga életét; az ifjúkor tervei és álmai messze vannak az érett kor megvalósításaitól. Az élet csak szerencsejáték, lutri.”

Ti, akik a nagy tájékozódások, orientációk korában éltek, ti, akik talán bizonyos fontos döntésekre készültök, ne hagyjátok magatokat befolyásolni ezekkel a fatalista kijelentésekkel. Való igaz, hogy az ember nem választja meg azoknak a körülményeknek a részleteit, amelyek az emberi élet, az emberi létezés szövedékét alkotják; az ember nem választja ki a saját halálát sem. De igenis választanunk kell a lényegeset: vagyis azt, hogy mit teszünk mindezekkel a körülményekkel, kiválasztanunk azt az értelmet, amelyet az ember az életének és a halálának ad; sőt még valamivel többet is. A végzettség, a fatalitás benyomása és a kiábrándulás életünkben vajon nem onnét ered-e, hogy inkább törődünk azzal, hogy megálmodjuk személyes boldogságunk körülményeit („én ez és ez leszek; a feleségem ideálisan szép lesz; ilyen és ilyen kalandos tetteket viszek végbe; a kényelem ilyen vagy olyan körülményei között élek majd”), mint hogy felelősségünk tudatában komoly irányt adtunk volna életünknek?

Igen, pontosan ezt kell tennetek; néhány olyan alapfeltételnél kell lehorgonyoznotok, amelyek a keresztény hívő egész emberi létét megszabják; kezdettől fogva így kell beirányoznotok személyes életeteket, anélkül, hogy hamis, megtévesztő játékot folytatnátok meggyőződés-tekkel.

Semmit sem önmagunkért

– Mit keresel az életben?

– A boldogságot – nyilvánvalóan.

– Igen, nyilvánvalóan... De ez a válasz tele van kétértelműséggel. Mert más dolog az élettől személyiségünk jogos kibontakozását várni, bizonyosfokú teljességet, és megint más dolog csak a saját boldogságunkra, csak a saját életsikerünkre törekedni.

Vajon az ember miért kapta a sokféle gazdagságot; az egészséget, a szépséget, az értelmet, a kultúrát, a technikai képességet, a szívet,

a testet; az anyagi javakat? Miért van annyi ígéret, biztató remény fiatalokból? Ezekre a kérdésekre csak egy válasz van Krisztus tanítványa számára: mindezekből az ember semmit sem kapott a maga egyéni kapzsi boldogsága, sem pedig hiúsága, vagy éppen önző emberi ragyogás, pompa céljából. Mindezeket azért adta Isten az embernek, hogy azokat mindenki hasznára fejlessze az egyetemes szeretet értelmében. Egyetlen gazdagságomnak sem vagyok kizárólagos és abszolút tulajdonosa; felelős vagyok azért, hogy azokból mindenki hasznát húzzon velem együtt.

Ez a megállapítás egyike azoknak az alapvető meggyőződéseknek, amelyeknek irányítaniuk kell életünkben a nagyfontosságú elindulásokat. Semmit sem akarhatunk pusztán önmagáért. Az adományok és a képességek szolgálatra rendelt felelősséget és kötelezettséget jelentenek. Mindenkinek leltárt kell készítenie és meg kell kérdeznie önmagától, hogy miként szolgálhat a legjobb módon. Szolgálni a foglalkozási körében, szolgálni a szeretetben, szolgálni a családi otthonban is, szolgálni minden körülmények között, ha szükséges, feláldozva ezért közvetlen boldogságunk egy részét is. Krisztust követve, aki azért jött, hogy szolgáljon, nem pedig azért, hogy neki szolgáljanak. Ebben a fényben minden emberi élet, még ha az a legtehetségtelenebb is, értékesé válik; a több szeretet lehetőségét jelenti ugyanis a világban.

Szolgalat és szakképzettség

Néha az ember nehezen tudja megérteni, ha azt mondják, hogy életünkben szolgálatot kell kialakítanunk. Hiszen a szolgálat szó az embert könnyen önmagában véve nem is oly jelentős foglalkozásra emlékezteti, amelyhez szükség van ugyan nemeslelkűségre, de csak kevés szakértelem, felkészültség kell hozzá.

Vigyázzatok csak! Nincs itt helye egyáltalán semmiféle megvető, fitymáló beszédnek. Megvallom, előttem kissé gyanúsak látszik az a kissé érzelgős, szentimentális nemeslelkűség, amely ugyan olyan jó fiúkká tesz benneteket, akik mindig készségesek másokat a bajaikból segíteni, vagy arra ösztökél titeket, hogy a jótékonyság ezernyi tettet vigyétek végbe, de pontos, határozott szakértelem, szakavatottság nélküli emberek – hadd mondjuk ki a teljes igazságot: kissé elhibázott lények – vagytok. Ma nagyra értékeli a szakképzett munkást. Ha la d-

jakok tehát túl a műkedvelés, az amatőrködés fokán, legyen ambíciótok, nemes becsvágyatok, dolgozzatok keményen jövőtökön, vegyétek komolyan az egyetemi tanulmányokat és az ipari tanuló éveket, vegyétek komolyan a fizikai (testi), értelmi és vallási kultúrákat éppen azért, hogy jobban szolgáljatok; de valóban ezért!

Kérdezze tehát meg mindenki önmagától, milyen indítékok irányítják az életét: talán csak az, hogy kiemelkedjék az alacsonyabb társadalmi környezetből, hogy magasabb társadalmi miliő örököse legyen, csak azért törtet, tülekedik, hogy ölébe hulljon a veszély és kockázat nélküli, nyugalomban töltött élet... Mert magukban véve ezek az indítékok és a többi ilyenfajta motívum nem tudják hatásosan és elfogadhatóan irányítani az életeteket. Félre tehát a restséggel, lustasággal, azzal a megtévesztő magatartással, hogy kerülitek a hosszú előkészületeket, felhagytok a komoly viselkedéssel azon a hamis ürügyn, hogy a nemes lélek mindenre elegendő.

Hivatás

A hivatás nem egyéb, mint Isten hívása, felszólítása. Persze nem szabad ezt úgy elképzelnetek, hogy szükségszerűen valami isteni hang szólítja fel álmodban a kiváltságos lényeket. Minden embernek, aki a hite révén kapcsolatba került Istennel és a hit által felvilágosítást nyert azokról a tervekről, amelyeket Isten követ az emberi történelemben, van Istentől kapott hivatása. Hívása, felszólítása arra, hogy pontos helyet foglaljon el, hogy meghatározott feladatot teljesítsen a nagy isteni Építő ösztervében. Isten dicsőségéért élni, Isten Országát szolgálni egyébként nem jelent egyebet, mint minden energiánkkal, erőnkel beleállni mások szeretetszolgálatába Krisztusért.

Egyesek számára ez a hivatás abban áll, hogy közvetlenül szolgálják Isten országát, amennyiben a papság eszközeivel igyekeznek megszüntetni azoknak az embereknek a mérhetetlen lelki nyomorát, akik Isten nélkül élik életüket. De az emberek nagy többsége részére a hivatás nem lesz egyéb, mint az Isten Országának a szolgálata a mindennapi élet feladatain keresztül, amennyiben ezeket úgy fogják fel, úgy élik meg, mint mások teljes szolgálatát. Ehhez a hivatáshoz is, bármit mondanak is, nem kevesebb nagylelkűség, nemesszívűség szükséges, mint az előbbihez.

Hivatásunkat önmagunkon belül találjuk meg. Keresni kell tehát azt, úgy, ahogy varázsvesszős kutató keresi a talajban a forrást. Az életed olyan, mint egy ígéret, mindazzal együtt, ami vagy, minden kapott vagy szerzett gazdagságával, de a gyöngeségeiddel együtt is. Krisztus mindezeket keresztül hív téged, hogy a mai világ és a mai Egyház sűrűgető szükségletei között önzetlenül, érkedetlenül tudj szolgálni és haladj túl már azon a lelki fokon, amikor egyetlen gondod a te saját boldogságod. Gondolkodj sokat, elmélkedj és beszéld meg problémáidat barátaiddal és tanácsadóiddal. Észreveszed, hogy lassan majd bizonyos vonalak rajzolódnak ki benned, megszületik a bizonyosság: „Ezen a módon és itt vagy ott szolgálom majd Istent és testvéreimet; ez lesz majd életem értelme; igyekszem nem eltérni ettől a vonaltól. Az Úr, aki erre a hivatásra hívott, segítsen engem, hogy jól előkészülhessek és megvalósíthassam hivatásom feladatait.”

Kérdezzétek csak meg magatoktól, mindenki, őszintén: Vajon ezzel az emberi és keresztyény komolysággal nézitek és végzitek-e az életek tetteit, az életét, amely a holnap élete lesz... Az embernek csak egy élete van.

5.

ÁLLÁS VAGY HIVATÁS?

Jancsi, mit fogsz csinálni majd, ha nagy leszel? Örökös kérdés ez, amelyet a felnőttek tesznek fel nemzedékről nemzedékre a gyerekeknek. De maguk sem hisznek ebben valójában; a felnőttek, akiknek már van tapasztalatuk, nagyon jól tudják, hogy nem szabad az embernek bíznia a gyermekkor álmaiban, csalogató ábrándjaiban; hiszen a sors és a körülmények sokkal nagyobb erővel nehezedenek rátok, mint gyermekkori álmaitok, hogy elhelyezkedjete valamilyen foglalkozási ágban...

A ti korotokbeli fiúnak, aki tele van eszménnyel és szolgálni kíván, aki pályaválasztásának kérdéseit a keresztyény hivatás szellemében veti fel, tapasztalt emberek azt szokták tanácsolni, hogy elsősorban a realizmus fontos: félre tehát vallási aggályokkal, fogadjátok el a kínáló első állást, legyetek jó szakemberek és így majd megkeresitek kegyereketek...

Felteszem a kérdést: ki vezet tehát téged foglalkozásod megválasztásában, ki mutat neked irányt ezen a területen; Isten atyai akarata vagy pedig az ezerarcú körülmények? – „Állást” akarsz-e, vagy pedig hivatást?

A hivatás Krisztus hívása életedben

Nekünk keresztyényeknek, mindannyiunknak van hivatásunk; ez annak a hitnek a logikája, amely arról biztosít bennünket, hogy semmi sem menekülhet el az elől a fejlődési, előrehaladási terv elől, amelyet Isten ernyedetlenül követ és végrehajt a történelemben és életünkben. A véletlen az a szó, amelyet törölni kell a keresztyén világ szótárából. Tehát hagyjunk fel már azzal, hogy a hivatást csak azok számára tartjuk fenn, akiket Krisztus a papi vagy szerzetesi életre hív, mintha mindegyikünk életének nagy választásain keresztül nem volna felszólítva, meghíva arra, hogy ezen vagy azon a módon együttműködjék Isten tervének megvalósításán.

De vigyázzunk arra, hogy a hivatás szavával ne fedezzünk oly passzív magatartást, amit el kell vetnünk és le kell lepleznünk.

– A hivatás általában Istennek nem olyan parancsa, amely minden figyelmeltetés nélkül, hirtelen hull felülről ölünkbe.

– Krisztus hívása, felszólítása az életben való orientációra, tájékozódásra vonatkozik, de ránk bízza a kezdeményezést a konkrét helyzetekben.

Mindazon keresztül, amik vagyunk, a körülményeken, az embereknek igényein keresztül, a belénk helyezett csírák kifejtésén át Isten elvezet bennünket annak a meglátásához, hogy Ő mit kíván a javunkra. Isten ritkán teremt teljesen kész helyzeteket.

Az embernek tehát igazán rá kell találnia a hívására, úgy hogy addig keresi, míg rá nem bukkan olymódon, hogy tekintetével egyszerre fordul Krisztus Evangéliuma és az élet felé. Tehát félre a lustasággal vagy a jámborkodó apátiával, közönnyel. Ragadjuk meg életünk kormányát, irányt véve Krisztusra, Aki azt akarja, hogy életünk minél messzebbre vezessen el Isten Országá felé.

Kibontakozásunk felé

Miként a virágok, az emberek is arra vannak teremtvé, hogy kivi-
rágozzanak, kibontakozzanak, kifejlődjének. Isten egyáltalán nem féltékeny erre, sőt éppen ellenkezőleg; a hit, a szeretet, a tevékenység kifejlesztí, kibontakoztatja az embert. Vagy csak nem úgy képzeljük el az Isten országát, mint hervadt és kihűlt emberekből toborzódó népet?

A hivatás nincs ellenmondásban a kibontakozással. Kíváncsi tehát, hogy eljuss foglalkozásbeli, szakmai tevékenységed lehető teljes kifejlesztéséhez; fejleszd magad azzal a tudattal, hogy teremtő ember vagy Istennel és a többi emberrel; legyen meg benned annak az érzése, hogy felelős és hasznos lény vagy, használj ki minden alkalmat, hogy fejleszd magad minden képességeddel és eljuss a felnőtt ember autonómiájához, önállóságához.

De az is igaz, hogy ez a kibontakozás nem megy hosszú munka és fáradság nélkül. A könnyek, nehézségek nélküli foglalkozás csak mítosz, csak valótlanság. A mesterség, foglalkozás, hivatás teremti meg a felszabadulást és hozza meg az örömet a munka benső igénye révén. Távol van ettől bármiféle szeszélyre vagy önző, individualista elképzelésekre való hagyatkozás. Ez szí-

nekúra, csekély munkával járó hivatal volna, avagy csak állás, – nem pedig komoly foglalkozás, hivatás.

De itt is vigyázzatok – barátaim –, hogy ne valamiféle idealizmus lidércfénye vezessen benneteket; a foglalkozások közül a legtöbb sohasem tud többet ígérni és megadni, mint a kibontakozásnak azt a minimumát, amely az élet, az egzisztencia megszilárdítása, stabilizálása csupán. Ne álmodozunk tehát ideálisan teremtő foglalkozásról.

Ahhoz, hogy a foglalkozás hivatás lehessen, nem szükséges, hogy az valamiféle ritka, a különlegesen zseniális emberek számára rendelt kivételesen kibontakoztató foglalkozás legyen. Elegendő, ha az leköti az ember energiáit közhasznú célok szolgálatára; ha az emberi kapcsolatok kötelékét teremti meg, ha kifejleszti annak a képességeit, szaktudását, aki azt gyakorolja, amennyiben őt tovább viszi, tovább műveli, szaktudását emeli.

Ritkán akadnak köztetek olyanok, akik valójában maguk választhatják meg vagy választhatják meg foglalkozásukat. Ezeknek, akik ezt megtehetik, nagy a felelősségük, hogy ne pazarolják el a szabadságnak ezt a kiváltságát nemtörődomséggel, piszkos számításokkal, vagy sznobizmussal. A többi pedig, aki ezt nem teheti, a szabadságnak majd később jut a birtokába; meghozza nekik ezt az a hozzáállás, a lendület, amellyel hozzáfognak ahhoz a foglalkozáshoz, amelyet nem önként választhattak ki maguknak, meghozza később a szabadságot a felnőtt embereknek az az állandósága, amit mesterségüktől nyernek, s az a lelki nagyság, amellyel foglalkozásukat gyakorolják.

Az pedig rendellenes, abnormis jelenség, hogy az emberek milliói számára, a körülöttetek dolgozó társaitok számára a foglalkozás, emberi méltóságtól megfosztó, dehumanizáló – elembertelenítő rabszolgaság. És nekünk fel kell láznunk ez ellen a helyzet ellen, mert igazán talán dolog az, hogy a foglalkozásbeli kibontakozás, kifejlődés a kiváltságosok luxusa legyen. Hogyan lehetnénk megelégedettek és maradhatnánk békében, hogy valamivel több értelmet adjunk foglalkozásunk révén életünknek akkor, amikor oly sok fiatal, mint a társadalmi helyzet áldozata, foglalkozásában nem talál egyebet, mint hálátlan „állást”, mint az unalom és lefokozás, lesüllyedés forrását.

Szemben a foglalkozásoddal

Isten elvárja tőled;

1. – hogy szakképzett, szaktudással rendelkező ember legyél azért; hogy hasznos légy, hogy kifejleszd szíved, jellemed, szellemed, szakmai ügyességed minden gazdagságát azért, hogy azokkal szolgálhass másokat, hogy ismerd meg magadat lehetőségeiddel és korlátaiddal együtt. A hamis nagyság álma nélkül; az alacsonyabbrendűség érzése nélkül. Semmit se tégy csak önmagadért, hanem mindent szolgálatból és a másokkal való osztozkodásért cselekedj; ez az evangéliumi törvény;

2. – hogy a lehető legnagyobb mértékben alakítsd át hivatássá azt a mesterséget, foglalkozást, amelyben kötelezettséget vállaltál vagy éppen az előtt állsz, hogy azzal elkötelezd magad. Talán kemény, nehéz a foglalkozásod és nem igen kecsegtet a kibontakozás, az előrehaladás nagy ígéreteivel. Ebben az esetben gyakorold hűségedet, mutasd meg komolyságodat, a végzett munkához való kedvedet. Igyekezz megérteni azt, amit csinálsz és, hogy mi a célja a munkádnak, hova jut az;

3. – hogy a foglalkozásod alkalom legyen emberi kötelezettség és küldetés vállalására – a foglalkozásbeli, családi, szakszervezeti, politikai szolidaritás kiépítése révén, ami igazi életlehetőséget teremthet számodra.

A foglalkozás elvezethet és annak el is kell vezetnie a szentséghez; és a többieket is veled együtt. Ha te azt a keresztyén ember nagyságával éled, akkor megérted, hogy a mesterség, a foglalkozás nemcsak a pusztán véletlen műve, hogy van értelme túl azon a pénzen, túl azon az individualista kibontakozáson, előrehaladáson, amelyeket egyesek számára hoz az állásuk.

Hol tartasz te a keresztyén felnőtt hivatásával járó, szakmai életére való felkészülés terén?

Mit tesznek ti együtt, közösen – keresztyén fiatalok –, hogy a többi fiatalnak is legyen lehetősége, eshetősége holnap arra, hogy megismerje a foglalkozásában, munkában nyert és a munka, mesterség által meghozott felszabadulást?

6.

A SZERELMESEK NINCSENEK EGYEDÜL A VILÁGON

Elnézést kérek, hogy ellenmondok a sanzonnak. A sanzonoknak nincs mindig szükségszerűen igazuk. Igaz ugyan, hogy a 18 éves szerelmek azt hiszik, hogy egyedül vannak a világon; egyedül a boldogságukkal, egyedül a szerelmükkel. Azzal a szerelemmel, amelyik biztosabb, mint minden más ezen a földön; annyira biztos és annyira csalatkozhatatlan, hogy a világ összedőlhetne anélkül, hogy ez őket érintené, süjtaná – gondolják ők. Mindenesetre, a többi embernek, a társadalomnak nincs semmiféle eszköze ahhoz, hogy szerelmükbe belelásson. Én szeretlek... te szeretsz engem... mi szeretjük egymást. Ez nem vonatkozik senki másra, csak ránk...

Nevezzük a két szerelmest Péternek és Jankának. Nagyon szerelmek egymásba. Senki sem tud azokról a szenvedélyes érzelmekről, amelyek szívükben laknak és mozgásba hozzák vérüket. Már többször megtörtént, hogy beszélgettek az eljegyzésről és a házasságról. De ezek számukra csak társadalmi és vallási formaságok, a társadalom és az Egyház követelményei azzal kapcsolatban, hogy joguk legyen egymást tartósan és teljesen szeretni. A házasságban ők egyáltalában nem a nemi vágy rabszolgaságát látják, amint ez egyes fiatalok felfogása, nem is szabadságlevelet, amely minden tilalmat megszüntet. Az ő szerelmük mélyebb és ami véleményük szerint a házasságot alkotja, az a szerelem érzése, míg a szerelmi vágy csak arra az egyre szolgál, hogy mindennél szorosabban kösse őket egymáshoz. Tulajdonképpen mindekelőtt ez Péternek a véleménye, minthogy Janka az ifjúkori szerelmen túl, amelyik teljesen kielégíti gyengédség és bensőség utáni igényét, félszemmel néha már látja a megszületett gyermekeket is; a házaspár mögött – az ő számára – már ott van a család. Péter maga nem óhajtott egyebet, csak azt, hogy Janka szerető férje legyen, hogy egyedül legyen vele a világon.

Péter családjának egy régi barátja nemrég házasodott meg, már közel járt a negyvenhez. Nagyon komoly házasság – állították az emberek. Óh, de ott nem volt nagy szerelem! Még tulajdonképpen azt sem lehetett mondani, hogy szerelemről szó lett volna, hanem inkább csak kölcsönös tiszteletről, megbecsülésről, mély harmóniáról és megértésről... „A házasság – társadalmi formalitás” – gondolta Péter megvetően. És eszébe jutott Paul Claudel-nek egy mondása: „Az, ami a

házasságot alkotja, az nem a szerelem, az a beleegyezés, belenyugvás!" Megengedhetetlen megállapítás, mert ha a szerelem kimaradhat a házasságból, akkor a házasság nem egyéb, mint szeretet nélküli, aljas, durva társadalmi tréfa. Janka egyetértett ezzel; nehezen fogja fel, hogy emberek szerethetik egymást egy életen át anélkül, hogy létrejönne a házasság, de azt meg egyáltalán nem érti meg, hogy vannak emberek, akik összeházasodnak anélkül, hogy egymást szenvedélyesen szeretnék.

Szerelem és házasság

A kérdés – valóban – komoly; a szerelem vagy a szerződés alkotja a házasságot? Ugyanis a szerelem ellenkezik a szerződéssel és a szerződés ugyanúgy a szerelemmel. A szerelem valami spontán, ösztönszerű megnyilatkozás és az ember belsejében él, míg a szerződés jogi és társadalmi ügy.

De ilymódon sohasem jutunk ki a zsákutcából, ha erőltetjük az elmentéket; mert a kérdés rosszul van feltéve. Tulajdonképpen szerelmi szerződésről vagy szerződésileg vállalt szerelemről kellene beszélni. Lássuk tehát, mit jelent ez.

Ifjúkori szerelmed eszeveszetten bízik még spontaneitásában, tévedhetetlenségében, a maga sajátos életörömében. És igaza van. De te még nem vetted észre, hogy mennyire összekötött már embereket az emberi szerelem a felelősségben. Még nem láttad eléggé, hogy az összetalálkozás legbensőbb, legintimebb boldogságának társadalmi jelentősége van, még nem elméltedél eléggé a kölcsönös adás kötelezettségéről, arról az állandóságról és áldozatos hűségről, amelyet megkövetel. Te még csodás tavaszban élsz és még nagyon kevésbé vagy tudatában annak, hogy a nyárnak és az ősznek gyümölcsöket kell teremnie. Még nagyon bízol az érzelmek és szenvedélyek őszinte, de sokszor felszínes és könnyen ellobbanó lángolásában anélkül, hogy látnád az emberek közötti kapcsolatnak, a személyiségek közösségének és a hivatások teljesítésének nagy tétjét.

Ifjúkori szerelmed még nem érett meg a házasságra. Amikor majd érett lesz erre, akkor a szerelem és a szerződés nemcsak hogy nem ellenkezik egymással, hanem a szerelem megerősödik, megszilárdul ebben a szerelmi szerződésben, amely által két ember egymást választotta ahhoz, hogy együtt éljenek személyiségük és hivatásuk legteljesebb kö-

zösségében; hogy egymást vállalják mindörökre; hogy kibontakoztassák életüket több emberi komolysággal az emberek között.

Amikor egy férfi és egy nő egymás ujjára húzza a jegygyűrűt tartós és szilárd összeházasodásuknak, szövetségüknek a jelét, akkor szerelmük valóban komollyá és éretté válik. Már nem a szép fellángolások, nem a türelmetlenségtől toporzékoló, gyönyört ígérő szenvedélyek, nem a lángoló kijelentések számítanak, hanem mindezeknél mélyebben az a súlyos és ünnepélyes elhatározás, hogy minden számítás nélkül átadják magukat egymásnak és pedig egészen életük minden napján. Megértem, hogy nem egy házassulónak féltelme és kételye támad szerelme szilárdságáról abban a pillanatban, amikor szembe kell néznie annak időtartamával...

Ismertél férfiakat, akik azt állítják magukról, hogy nagyon tudnak szeretni, hogy örök szerelmesek, de akik ennek ellenére mégis vonakodnak elmenni addig a szerződésig, amely összekötné őket a házasságban hitvesükkel. Ne higgy nekik. Mert ezek vagy nem értettek meg semmit a teljes szerelemből, minthogy elvakította őket érzékiségük vagy jókora az önzésük. Talán a fejlődésben elmaradt felnőttek, akiknek nem érett a szívé. Vagy pedig olyan romantikusok, akik az életbe való komoly begyökerezés nélkül élnek. Az emberi szerelem csodája ugyanis éppen az, hogy a testi szenvedély, a szépség és gyöngédség egymást múlják felül az adásban és szolgálatban.

A szerelem szentsége

A serdülőkor érzelmes fellángolásaitól, a nemi vágy ébredésétől hosszú út vezet a közös startig, amikor két, érett szerelemmel egybekapcsolt ember a nagyvilág közepette kéz a kézben indul neki az életnek.

De ezzel nem mondtunk el mindent a szerelem méltóságáról; annak teljes nagysága abban van, hogy Krisztus Isten világa közepébe vezeti be együtt a hívőket, akiknek a szíve összekapcsolódott – a házasság szentsége által.

De milyen vonatkozása lehet az emberi szerelemnek Istenhez, Krisztushoz és az Egyházhoz – hallod gúnyos mosoly közben – hacsak nem az, hogy mindezekről a tilalmak és kárhozzátások özöne zúdul a szerelemre?... Ez a spontán reakciója oly sok embernek, akik a szerelemből annak csak a közönségességét ismerték meg, vagy így beszél nagyon sok olyan megkeresztelt is, akiket nem tanítottak meg arra, hogy Isten a szeretet.

Számodra, keresztény ifjú, mit jelent a házasság szentsége?

Vajon csak egy egyszeri szertartás-e azzal a céllal, hogy Isten áldását kérjék egy nehéz vállalkozásra?

Vagy az érem másik oldalát nézve: erkölcsi parancsok szövédéke, amelyek az emberi szerelem fellángolását és lendületét hivatottak lefékezni?

Vajon a házasság szentsége csak valamiféle vallási kötelesség, amelynek célja az ösztönök kiadásának, özönének a megakadályozása, a társadalmi rend biztosítása a házasság kötelék felbonthatatlansága által?

Valójában egészen más dologról van szó.

Megértetted, hogy a házasság szentségében az élő Krisztus vette hatalmába két hívő teljes szerelmét, nem azért, hogy azt kioltsa, hanem hogy azt megszentelje, megtisztítsa és elvezesse Isten Országába.

Vajon a keresztény házasság a te szemedben a két házasság hivatásának közösen vállalt megvalósítása-e és közös menetelés-e a szentség felé?

Krisztus felbonthatatlanul egyesíti a férfit és a nőt, hogy belőlük Egyházának élő és felelős sejtjét alakítsa ki, egy olyan kis egyházat, amelyik a szeretetre van alapozva és a szeretetet sugározza.

Krisztus ugyanis hisz a szerelemben, mégpedig jobban, mint az emberek. Ezért vette azt komolyan, ezért csinált belőle szentséget.

Ha a keresztény hitvesek szerelmi életével szemben több a követelmény, mint a nem-keresztények életével szemben, akkor ezek sohasem egyebek, mint az emberi szerelem és szeretet követelményei, amelyeknek Krisztus adta meg a végleges érvényét, teljes méltóságát és jelentőségét. Erről téged csak a hit győzhet meg, az a hit, amely az igazi szerelem emberi tapasztalatával van összekötve.

Ha pedig a pápi hivatás révén arra kaptál hívást, hogy egyáltalán ne nőssz meg, akkor ez is minden megvetés és fitymálás nélkül a házasság megszentelése érdekében azért történik, hogy még egyetemesebben szerethesd az embereket és még erősebb kötélekkel lehess testvérük.

Az eljegyzés és házasság felé

Az emberi szerelem első ébredésétől az ifjú szívében a házasság keresztény megszenteléséig, áthaladva a serdülőkor nehéz szakaszán és fáradtságos egyensúlykeresésén a mindig teljesebb egység felé való e-

melkedés figyelhető meg. Miért van az, hogy az emelkedésnek ez a perspektívája oly nehezen jut érvényre a fiatalok közötti szerelem lassú születésében? Emlékszem arra a 26 éves fiatalemberre, aki túlradó örömmel jelentette nekem első gyermekük születését és hozzátette; „Hosszú ideig megbotránkoztam azon, hogy egy ilyen csodálatos dolog jöhet létre egy annyira közönséges testi aktusból. Csak ma értem meg mindennek az egységét, felfelé mutató irányát.” -

A férfi és a nő közötti házasságon belüli testi találkozás e fiatalember számára az átkozott nemiségnek, a megvetett szexualitásnak tett engedmény maradt. Ezt a keresztény ifjút ugyanis nem segítette senki abban, hogy a maga egyenességével és tisztaságával már idejében felkészüljön a testeknek arra az ünnepélyes találkozására, ahol semmi sem lehet közönséges, semmi sem lehet önző; hiszen egyedül ez a találkozás tudja tartósan megnevesíteni a testet és azt megszentelni. Mennyire más ez, mint ahogy azt elképzei annyi piszkos vágyban elégett ifjú vagy pedig a nemi elfojtás szerencsétlen áldozata!

Ifjak, akik ezeket a lapokat olvassátok, ne engedjétek soha, hogy a szerelem hatalmába kerítsen benneteket anélkül, hogy ugyanakkor meg ne születne bennetek az a felelősségtudat, amely hosszabb idő múlva elvezethet benneteket a házasságot vállaló kötelezettséghez. De nem akármilyen szerelem vezet egyenesen a házassághoz, mégha az őszinte és tiszta is. Csak a már felnőtt, nagykorú, a lángolásokon túl állandósult szerelem, az egész lényünket megragadó szerelem kötelezheti el magát a házasságra. Nem elegendő az, hogy egymásba szerelmesek vagytok, döntenetek kell, hogy egész életeteket egymással élitek szeretetben.

Egy napon majd kiválasztod a többi közül azt a fiatal lányt, akit a többinél jobban és tartósan akarsz szeretni. Talán lehetséges volna, hogy kezdetben, induláskor egy másikat válassz magadnak. De majd napról napra tapasztalod, hogy szerelmed őszintesége és finomsága, gyengédsége egyetlenné tesz téged számodra azt, akit választottál. Napról napra jobban megtanulod majd odaadni a szívedet, testedet, egész életedet, és azt, hogy csak a d a kaphatsz valójában. Ahelyett, hogy közös önzéssel élveznétek másoktól elkülönülten meghitt páros boldogságokat, majd közösen megtanuljátok, hogy minden nap egyre komolyabban éljétek másokért is – és az Isten Országáért is.

A szeretet teszi az embert szabaddá és az egyesít valójában.

Az igazi szerelmesek nincsenek egyedül a világon!

A szerelem megköveteli, hogy védve legyen

Olyan korban és gyakran olyan környezetben éltek, amelyek kevésbé könnyítik meg számotokra a dolgokat. Meg kell mondanunk; a szexuális tolatkodás, a nemi megszállottság mindenütt jelen van, a szerelem minden utcasarkon fitogtatja hazug, csalóka arcát. Világunk újra „afrodiziás” lett, vagyis a nemi gerjedelmek túlzott és kóros kultuszában él és a szerelemről vallott felfogása mutatja, hogy a pogányság mily mélyen behatolt ebbe a mai világunkba. Közületek is sokan estek áldozatául; abban a korban, amikor az egész életetekre megsejthetnétek, futólag megpillanthatnátok a szerelem nagyságát és őszinteségét, ugyanakkor – ezt jól tudjátok – sebezhetőbbek is vagytok a szerelem hazug, csalóka megnyilatkozásaiival. Az egészséges légkör elengedhetetlen minden növekedéshez; mindenekelőtt talán az emberi szerelem növekedéséhez. Mit tegyetek tehát?

Mindenekelőtt erősítsétek magatokban a testre, a szexualitásra, a szerelemre, a családra vonatkozó keresztény meggyőződést. Ne hagyjátok magatokat elcsábítani a pogány könnyelműségtől a szépség és a színlelt ártatlanság vagy tettetett naivság ürügyén. Őrizzétek meg hidegvérteket és ne nyugodjatok bele abba, hogy összetévesztitek az igazi szerelmet a szentivánéji lángoló, tüzes éjszakák fiatalos viharjaiban tomboló szerelemmel. Jusson eszetekbe, amit Szent Pál mondott az első keresztényeknek: „A test az Úrért van, miként az Úr a testért; Dicsőítsétek tehát Istent testetekben.” Ifjúságtok néhány éve döntő pillanatot jelent abban, hogy eljussatok az emberi és keresztény szerelem felnőtt, nagykorú szintéziséhez: minden engedmény, minden kompromisszum, amelyik kikezdené benneteket az Evangéliumból származó meggyőződéseket és onnét eredő követelményeket, azzal a veszéllyel jár, hogy megnehezíti a felnőtt, érett szerelemnek amúgyis fáradtságos, nehéz megszületését. Ha nem lesztek lelkiek egészen a testetekig, véretekig, akkor érzékiek, testiek lesztek majd egészen a lelketekig: mert a test, a vér elragadtatása, eksztázisa csak keserű illúzió a lelkek és a szívek eksztázisa nélkül.

A mai világ megköveteli tőletek a keresztény tanúságtételt az emberi szerelem igazságáról. Ezzel a tanúságtétellel mindenekelőtt a ti korotokbeli ingatag, gyenge meggyőződéssel élő fiataloknak tartoztok. De vigyázzatok! Én tanúságtételről beszéltem és egyáltalán nem kereszteshadjáratról, sem tisztességligákról, sem moralizáló,

kihívó erkölcsösszködésről, sem túlzott álszeméremről; hanem olyan fiatal emberek tanúságtételéről, akiket keresztény meggyőződésük igényessé tesz és ugyanakkor szabaddá is. Tanúságot kell tennetek és ugyanakkor segítenetek kell egymást tanúságot tenni az emberi találkozások nagy komolyságáról, az azokat kísérő, akár legkisebb szavak s tettek felelősségéről. Le kell leppeznetek a sznob körök hazugságát és farizeizmusát éppúgy mint a szexuális kalandok közönségességét. Tanúságot kell tennetek határozottan, de elítélés nélkül.

Végül, hogy tanúságtételeknek teljes legyen a hatékonysága, annak meg kell támadnia azokat a társadalmi okokat, amelyek annyira nehezé, ha ugyan nem lehetetlenné teszik annyi fiatal számára az igazi szerelem felfedezését; ilyenek: az emberi méltóságtól megfosztó munka, a nyomorúságos, piszkos odulakások, nyomortanyák, az igazságszolgáltatást mindig kijátszó nyerésskedőktől szervezett erkölcsi züllesztés, a pénzügyi hatalmasságok kezében lévő szenny, pornográf sajtó és színház. A szerelem megköveteli, hogy azt társadalmi és politikai eszközökkel is védjék.

III.

„ÉNEKELJETEK ÉS ZENGEDEZZETEK SZIVETEK BEN“
(Ef. 5,19)

1.

HIVŐK, DE NEM GYAKORLÓK?

Már százszor is hallottátok magatok körül ezt a felszabadító kijelentést: „Én hívő vagyok, csak nem vagyok gyakorló, nem gyakorlom a hitemet.” Rendszerint az ilyen kijelentést tevők vajmi kevés fáradságot vesznek maguknak, hogy megindokolják az említett kijelentést, annyira könnyen odaítéli nekik egy bizonyos publikum a vallásos érzelem őszinteségének, szabadságának és tisztaságának a tiszteletdíját.

Ezzel ellentétben igaz az is, hogy nagyon sok gyakorló, vallást megtartó keresztény eléggé képtelen arra, hogy gyökerében igazolja, indokolja a magatartását. Ti, akikhez e sorokkal fordulok, meg tudnátok mondani magatoknak és tanúságot tenni másoknak, hogy azért vagytok gyakorló keresztények, mert hívők vagytok? Talán itt a kedvező pillanat, hogy tisztázzuk ezeket a dolgokat.

Félreértések és a számlák rendezése

Bizonyára észrevettétek – sőt tapasztalhattátok is –, hogy a nem gyakorló hívők fent idézett kijelentésében, ami a vallásos magatartás őszinteségét illeti, egyaránt találkozhatunk a legjobb, a kevésbé jó és a legrosszabb állásponttal.

– A legrosszabb, ha az erkölcsi gyávaság, alávalóság, a lelki restség, az emberi tekintet, a hitbeli komolyság hiánya vezettek el odáig, hogy ne gyakoroljam vagy többé már ne gyakoroljam vallásomat. Ismerjétek el, hogy az őszinteség ebben az esetben gyakran csak a közönséges áruulás talmi fényű visszoldala.

– A legjobb, ha olyan gyakorlatok visszautasításáról van szó, amelyek a hit határán játszódnak le: ilyenek a formalizmus és a lélek nélküli vallási biztonságkeresés tettei.

Kevésbé jó, ha személyes vallásomat mintegy az Egyháztól hirdett vallás szélére igyekszem elhelyezni és így ezzel törekszem megkímélni magamat attól a gondolatmunkától, hogy az igazi hit alapján ellenőrizsem, vajon összhangban vagyok-e ily módon az Isten szavának vitathatatlan követelményeivel.

A fentiekkel kapcsolatban mindenki ítélje meg önmagát. Teljesen érthető, ha egyik vagy másik nap undor fog el benneteket a gyerek-

és serdülőkorban megfelelő meggyőződés nélkül összehalmozott vallási gyakorlatok láttán. Érthető, ha felfordul a gyomrotok, amikor a meggyőződés nélkül gyakorló megkereszteltek egész tömegének a farizeizmusa, képmutatása vesz körül benneteket, akiknél a jámbor, vallásos tetteknek egyáltalán nem felel meg a mindennapi életben vállalt keresztény elkötelezettség. De valljátok meg, mindez nem elegendő ahhoz, hogy véglegesen tisztázzuk a problémát. Ha feltételezzük, hogy a mérgeg hatástalanítására irányuló gyógymódra van szükség, akkor a lehető leggyorsabban közelről kell megvizsgálni az esetet...

Most nem hivatkozom elsősorban a köteleességre és a kötelezettségekre, mert hiszen semmi önkényes és zsarnoki nincs abban, amit Krisztus és Egyháza követel tőlünk.

Ha elgondolkodtok keresztényi életetek magatartásán, kétségtelenül beláthatjátok, hogy a külső vallási gyakorlat ösztönző hatása nélkül a hit benső elkötelezése egyhamar elvonttá, elmosódottá válik az imádság megrikul és a lelki élet egyre inkább ellanyhul.

Már elgondolkodtatok azon, hogy milyen szerepet játszik életünk mélylé alakításában a kifejezés, a külső forma? A kifejezés alkalom arra, hogy megmutatkozzunk önmagunk, de ugyanakkor mások előtt is, hogy kinyilvánítsuk élettájékozódásunkat, szívünk igazi választásait; röviden, hogy felfedjük igazi és teljes személyiségünket. Hiszen test és lélek vagyunk a legbensőbb kapcsolatban.

Szükséges a gyakorlat ahhoz, hogy felkeltse figyelmünket Krisztus és működése iránt, ezernyi elfoglaltságunk és gondunk közepette, ifjúságunkban viharzó érzékiség és felszínes életerő tobzódása közben. Alkalom arra, hogy kézbe vegyük életünk kormányát, és engedjük, hogy életünkre gesztusok révén is szabadon hathassanak Krisztus érthető, világos felhívásai. Ha ehhez a beinduláshoz több napra van szükségünk, akkor ez már beszédes jele annak, hogy mennyire engedünk az aluszékonyság kísértésének.

Az Úr akarata

De ezzel még nem mondtunk el mindent a keresztény gyakorlatra vonatkozólag. Hiszen ilymódon minden vallás védelmébe vehetné a gyakorlatot. És ki fog biztosítani engem arról, hogy nem vagyok-e autó-

szuggesztió áldozata; gyakoroljátok és a hit majd megszületik a gyakorlatból, a gyakorlat megszokottságából?

Amikor az Egyház vallási gyakorlatra szólít fel, akkor nemcsak pedagógusként vezet bennünket, amennyiben ismeri az embert és a kifejezés szükségességét a meggyőződések megszilárdítására.

Az Egyház az Úr parancsát adja át nekem, aki maga lényegében letögzítette azokat a jeleket és tetteket, amelyekben Ő élő kapcsolatba lép a hit által összegyűjtött tanítványaival. Vajon a szentmise más dolog-e, mint Jézusnak az Utolsó Vacsorán konkrét módon kifejezett akaratának való engedelmesség? „Vette a kenyeret, hálát adott, megtörte és tanítványainak adta, mondván; Ez az én testem, amely értetek adatik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Ezt magyarázza Szent Pál húsz évvel később, amikor ezekkel a szavakkal fordul a korinthusi keresztényekhez; „Mert valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a kelyhet isszátok, az Úr halálát hirdetitek, míg el nem jő.” (I. Kor. II. 26).

Amikor hitünket gyakoroljuk, akkor az Úr az, aki közöttünk és velünk gyakorol, hogy belevigyen mindnyájunkat és külön-külön is mindegyikünket életünkkel együtt Húsvétja dinamizmusába. E bizonyosság birtokában hogyan vehetnénk semmibe egy olyan intézkedést, amelyet Krisztus kezdeményezett, amennyiben elébe jön hitünknek és jelein keresztül ismerteti meg magát velünk.

Ha hiszünk a feltámadt Úrban, akkor nem lehetünk mások, csak gyakorló hívők.

Ismétlés és esemény

De ha így áll a dolog, akkor sok minden megvilágosodik előttünk;

- így nem tévesztjük majd össze a babonás vagy formalista gyakorlatokat a hitet éltető gyakorlattal;
- nem tulajdonítjuk ugyanazt a jelentőséget a szentmisének mint a különféle ájtatossági gyakorlatoknak;
- küzdünk majd a vallásos érzék olyan eltévelyedései ellen, amelyek a keresztény istentiszteletet vallásos népszokássá fokozzák le;
- nem elégszünk majd meg vallási kötelességeink teljesítésével csak azért, hogy „rendben legyünk”.
- tudunk majd felülemelkedni a liturgiának bizonyos alkalmazási nehézségein, amint azt itt vagy ott gyakorolják, hogy a hit által magunkévá tehessük Jézus Krisztus szándékát;

- majd inkább lesz gondunk gyakorlatunk minőségére, mint mennyiségére;
- leküzdjük majd a szentségek gyakori vételéből adódó megszokottság veszélyeit, amennyiben bensőleg folyton megújítjuk azokat úgy, hogy az mindannyiszor személyes és közösségi életünk eseményévé legyen az Úrban.

*

Bárcsak közölnétek – keresztény fiatalok – ezt a férfias és felvilágosult vallásosságot a titeket körülvevő megkereszteltekkel és dolgozatók együtt a visszaszorításán annak a vakbuzgóságnak és a külsőségekhez való ragaszkodásnak, formalizmusnak, ami vérszegénnyé tesz annyi keresztény közösséget.

2.

VALLÁSOS NÉPSZOKÁS VAGY A HIVŐK LITURGIÁJA?

Felfedeztettek már a liturgia helyét és jelentőségét az Egyház keresztény életében? Ha csak a szertartások finomkodó, aprólékos végzéséről vagy a szerzetesek majmolásáról van szó, mintha a hivek a templomban nagy minisztránsok lennének, akkor ez közületek valóban csak korlátolt számú fiatal érdekel. A liturgia először is nem technika, gyakorlati fogások összessége; nem úgy járunk el a liturgiában, mint ahogy a küzdők fogásokkal élnek a cselgáncsban. A liturgia továbbá nem valami szakma, specialitás; vagy pedig az Egyház minden élő tagjának a sajátossága. A liturgikus közösség nem konzervatórium, sem nem a szertartások főiskolája vagy akadémia, vagy éppen vallási folklór-klub.

A liturgia mindig feltételezi a népet, amely azt azért ünnepli, hogy kifejezze közös lelkét. Nincsen liturgia lelkesedő nép nélkül, nincs szerelmes nép nélkül. Egy nép véleménybeli meggyezését és életerejét liturgiájának milyensége alapján ítélik meg az emberek; egy öreg nép, egy szomorú meghasonlott, civódó vagy eszmény nélkül élő nép nem érzi a szükségét annak, hogy liturgiában fejezze ki magát.

Nos, mi együtt vagyunk az Egyházban, azok, akiket Krisztus hívott meg és gyűjtött össze. Már csak egy szívünk van, ugyanaz a szeretet él szívünkben, ugyanabból a hitből élünk és együtt megyünk az azonos a reményhez vezető úton. Nincs keresztény liturgia Jézus Krisztushoz megtért emberek gyülekezete nélkül. Liturgiánk megköveteli, hogy hívők és Jézus Krisztus élő tagjai legyünk. Egyszerű, nem hívő megkereszteltek gyülekezése, amelyiket nem lelkesít valójában az Úr, vajon mit tudna kifejezni, vajon mit tudna énekelni? Az unalmát talán... vagy legjobban esetben többé-kevésbé mágikus vallásos érzelmességét, szentimentalitását...

A gyakorlattá váló és éneklő hit

„Magatok közt a Lélektől sugalmazott zsoltárokat, szent dalokat és énekeket mondjatok; énekeljete és zengedeztetek szívetekben az Úrnak. Adjatok hálát mindenkor mindenért a mi Urunk Jézus Krisztus nevében az Istennek és Atyának.” (Ef. 5, 19-20). Így beszélt Szent Pál az

első keresztyényekhez. Ugyanezt tesszük mi is, amikor a liturgiát ünnepeljük. Akkor Krisztus közöttünk van és mi mint testvérek együtt vagyunk Vele; jelenléte által megszabadulunk a bizonytalanságtól, megosztottságtól, a magányosságtól, és szívünknek ezt az isteni biztonságot fejezik ki egy szívből és egy lélekből fakadt tetteink, szavaink és énekeink. Közösen cselekszünk, hogy megosszuk egymással Krisztus életét és örömét; ezért kaptuk testünkét és erre a célra kaptuk a társas kifejezés képességét.

Amikor tehát a liturgiát ünnepled, legyenek tetteid igazak, szavad igaz, se éneked, se szíved ne hazudjon, hited legyen őszinte. Itt most nincs hely arra, hogy beszéljek a rutinná lett megszokottságról, az üres, semmitmondó szólamokról vagy a passzivitásról. Arra sincs idő, hogy kitérjek az emberi tekintetre vagy az individualizmusra. Úgy megyünk a liturgiára, mint ahogy baráti ünnepre megyünk: olyan ünnepre, amelyre az embernek szüksége van.

Krisztus, aki kifejezi magát népének

A liturgiai ünneplés ennél is gazdagabb. A hitét kifejezésre juttató hívő népnek Krisztus válaszol és viszonzásul Ő is kifejezi magát. S amikor Krisztus fejezi ki magát, akkor nem hiú szavakról vagy üres gesztusokról van szó; Krisztus önmagát kifejezve adja magát nekünk. Ez a szentségek lényege. A nép azt mondja: „Krisztus, nézd ezt a kenyeret, amelyet felajánlunk Neked Egyházadban; ez a kenyér az Utánad való éhségünket s a gyülekezetünkben uralkodó szeretetet fejezi ki, mert hisszük, hogy Te vagy a minket tápláló Kenyér és Te vagy az, aki összegyűjtesz minket az örök életre.” S Krisztus erre így válaszol; „Én vagyok valóban az Élet Kenyere; ti, akik esztek engem, élni fogtok és barátságom örömében egyek maradtok.”

A sokféle szertartásban, a liturgikus ünnepek szimbólumaiban, a szentségek kiszolgáltatásában az igazi élet jut kifejezésre, valóság az, amiről ott szó van. Legalábbis akkor, ha hiszed, hogy Krisztus valóságos és Ő van ott, mint élő és cselekvő tényező az Őt ünneplő hívők körében.

A hívők liturgiájának követelményei

Nem térek most vissza a Krisztusban való hitre, amely nélkül a liturgia csak jámbor babrálás vagy pizsmogás.

Következőleg egy másik követelmény szüksége merül fel, még pedig, ami a liturgikus kifejezésnek magát a formáit illeti. Ezen a téren egy véleményre kell jutnunk, hogy valóban közösségi kifejezést kapjunk. Igyekeznünk kell megérteni a Krisztustól és Egyházától a századok folyamán lerögzített formákat, hogy azokat újraélesszük. Végül elő kell készülnünk megfelelő módszerekkel és gyakorlatokkal magára a liturgiás ünneplésre.

Mindebből semmit sem lehet összezsapni vagy rögtönözni; a tanulás, az elmélkedés, a gyakorlatok szükségesek az igazi liturgiához. A színészek vagy százszor is próbálják, változtatják azokat a formákat, amelyekben kifejeződik egy irodalmi mű emberi üzenete; hogyan vonhatnánk ki mi magunkat ez alól, hogy mi is ezt tegyük, amikor Krisztusnak népe iránti szeretete történetének eseményeiről emlékezünk? Mit gondoljunk tehát ebben az esetben annyi liturgiánk középszerűségéről? Hiányzik belőlük a lélek és a test egyaránt; gondolatok csak a nem valódi gyertyákra, művirágokra, a hamisított csipkékre, színlelt körmenetekre, az énekek és tettek hazugságaira. Nem gúnyoljuk ki Krisztust akaratlanul is?

3.

HETENKINT VISSZATÉRŐ ÜNNEP

Mit gondoltok az Úr napjáról és arról, hogyan kell azt átélni? Milyen „Úrnapja” ez? Igaz, bizonyára már elfeledték, hogy a vasárnap (latinul: Dies dominica) az Úr napját akarja jelenteni. Szokásból mi éppen úgy mondjuk a vasárnapot, mint ahogy a keddet emlegetjük, egyszerűen azért, hogy megjelöljük a hét egyes napjait (csak azzal a különbséggel, hogy a kedd általában kevésbé kellemes, mint a vasárnap!) ez az, ami megengedhetetlen a keresztények számára.

Jól tudom; ti a vasárnapotokat a szentmisével jelölték meg. De elegendő ez a számotokra, hogy ezt a napot az Úr napjává tegyétek? Gondoljatok csak annyi és annyi megkereszteltre környezetetekben, akik megmaradnak a vasárnapi kötelesség teljesítésénél. Szegény megkereszteltek (szándékosan nem nevezzük őket keresztényeknek)!

Tudom azt is, hogy a munka világa, mindenekelőtt a városok munkás és kereskedő köreiben nem nagyon kedvez a vasárnap megünneplésének; a pihenő, a munkaszüneti nap kezd mindenkinek vasárnapjává lenni. Éppen ezért eggyel több okunk van, hogy elgondolkodjunk a fölött, milyen legyen az Úr napja a keresztény nép számára, milyen legyen közösségeink részére s mi magunknak is.

A győzelem ünnepe

Emlékezzünk Húsvétra; ez a nap Krisztus Feltámadása, Istennek és Istennel az embernek a diadala, az élet ünnepe. Olyan esemény, amely megváltoztatta a világ arculatát és amely érint mindnyájunkat ma is, ha hisszük azt, hogy Krisztus sorsa és nekünk embereknek a sorsa összekapcsolódott egymással. Ez az Esemény valójában. Nos, ha a keresztények számára minden évben újból van Húsvét, akkor Húsvét minden vasárnap is; hiszen ezen a napon a hívők kiemelkednek a mindennapi gondok és az emberi szomorúságok világából, hogy visszatérjenek hitükhöz. Az életünk nem gonosz tréfa, mert mellettünk van Isten és velünk van Krisztus Urunk. Mióta az Úr a hét első napján feltámadt, azóta tanítványai, minthogy nem elégedtek meg azzal, hogy csak évenként ünneplik meg az Eseményt és minthogy nem tudták azt min-

den nap fényesen megünnepelni, úgy választottak, hogy minden hét kezdetén ünneplik meg Urunk győzelmének az évfordulóját. Ilymódon Húsvétről Húsvétra, vasárnapról vasárnapra, Krisztus győzelme öröklődik hívőire; hiszen itt nemcsak a múlt felidézéséről van szó, hanem oly ünnepről, amelyen Krisztus megosztja győzelmét övéivel.

A hét folyamán abban a nagy veszélyben forgunk, hogy életünk és tetteink közepette elfeledjük Krisztus jelenlétét köztünk, hogy Ő az, aki megmenti összefüggéstelenségétől az emberi életet, Ő az, aki új életet ad minden embernek. A vasárnap azért van, hogy kimásszunk a hebehurgyaságból, meggondolatlanságból. Ma vasárnap van, nem nagyon vagyok formában, fáradt vagyok, esik az eső, rossz hetem volt, és a következő hét sem ígérkezik sokkal jobbnak, – ennek ellenére öröm legyen bennünk, mégha úgy volna is, öröm mindezek fölött, mert az Úr napja van.

A vasárnapi áldozás

Nincs semmi önkényes vagy zsarnoki abban, ha vasárnaponként az Egyház az Eucharisziához hív bennünket. Hiszen az Oltáriszentség, az Eucharisztia Krisztus Húsvétjának a szentsége. Az Eucharisztia Krisztus és hivei barátságának az ünneplése. Az Eucharisztia állomás az örök élet felé vezető útvonalon.

Az Úr napja a keresztyén közösség napja. Ünnepet csak barátok körében lehet megünnepelni. A vasárnapi ünnepnap testvéri barátságban gyűjti össze az összes keresztyéneket. A hét folyamán, a világi életben a keresztyének – sajnos – a leggyakrabban úgy élnek, hogy nem ismerik egymást. Vasárnaponként az Úr összejövetelre hívja meg őket, ahol egymásra ismernek, mint keresztyének, ahol az őket egyesítő hit és szeretet öröme sugárzik róluk, továbbá a boldogság, amely a köztük szétszórtott egyazon Élet Kenyeréből fakadt.

Mit mondjunk tehát ezek után az annyi vasárnapi misén uralkodó komorságról, lehangoltságról, szomorúságról, ha ugyan nem azt, hogy ott hiányzik a legelemibb hit abban a titokban – misztériumban –, amely az embereket összegyűjti a templomban... Az ellentét szembezőő aközött az unalom és rezignáltság, beletörődés között, amelyet a vasárnapi szentmise ilyen „közönsége” áraszt, továbbá az ilyen hívőkölő alakult kis baráti csoportok elelvensége, frissesége között, ha a vendéglőkben figyeljük őket, ahová a szentmise után betérnek, hogy megigják étvágygerjesztő szeszesitalukat; megszabadulva a „köteles-

ség"-tól (azaz a szentmise hallgatástól) kezdődik az emberi öröm. De mit gondolnak ezek a „hitgyakorlók” Jézus Krisztusról?

Hogyan ünnepeljük a vasárnapot?

Szükséges, hogy az emberi öröm kifejezze a keresztény örömet, mert a keresztény ember egész szíve ünnepel. Egyes kollégiumokban vasárnaponként uralkodó emberi szomorúság bizony nem egyszer elvenné a kedveteket az Úr napja ún. lelki örömeiből fakadt élettől.

Nyilvánvaló, hogy hacsak nem lehetetlenség, a vasárnapi Eucharisziát nagymise keretében ünnepli az ember, ahol találkozhatik a leg-
elevenebb keresztény testvéreivel.

Azonkívül vasárnaponként helyet és időt kellene találni arra is, hogy egy kissé hosszabban elmélkedjünk a Szentírásról és kissé hosszabban imádkozzunk.

Vasárnaponként az ember szebben öltözködik, mint a hét egyéb napjain, kicsinosítja egy kissé magát, mégpedig nem hiúságból, nem is pusztán az érzelgős találkozások miatt, hanem az Úr tiszteletére.

Elmegyünk valahova barátainkkal. Okosan szórakozunk. A keresztény ünnep lényegének ellentmondó, alantas színvonalú szórakozások nem engedhetők meg.

S miért ne lehetne kiemelni a nap örömet egy családi vagy baráti ebéddel, amely meghosszabbítja az eucharisztikus ünnepet: „A bor örvendeztesse az ember szívét.”

Gondoltatok már arra, hogy vasárnaponként meglátogatjátok a betegeket és az öregeket, hogy elvigyétek hozzájuk vasárnapi örömöket?

A vasárnapnak nem szabad eltűnnie a keresztények között. Nem gondoljátok, egy kissé töletek is függ – keresztény ifjak –, hogy megteremtsetek az igazi keresztény világ erkölceit ahhoz, hogy az Úr napját jobban megünnepeljék? De először is vizsgáljátok át (revideáljátok) e tárgygal kapcsolatos egyéni meggyőződéseket.

4.

MISE A VILÁG FÖLÖTT

Krisztus és az Egyház egyre megújított gazdagságot rejtenek el a szentmisében, így egy elmélkedés keretében nem tudjuk kimeríteni annak a tartalmát. Abban a mértékben, ahogy azt átéljük és éljük, új szempontokat tár elénk, az ismétlés itt sohasem válik megszokottsággá.

A szentmise fő szempontjairól elmélkedve, nem bocsátkozunk valamiféle gépi szétszerelésbe, sem pedig mértani elemzésbe. Helyesebb lesz, ha hasonlatként egy szimfónia elemzését vesszük. Itt is nem annyira az egymásután következő témákban van a hasonlatosság, hanem inkább az egymást keresztező mozgásokban, ugyanazon egybevett (globális) és dinamikus valóság sok oldalról bemutatott lapocskáinak csillogásában; a szentmisében minden egyesülés, közösség, itt minden cselekvés, itt minden áldozati adomány, itt minden áldozat; mégha a hangok egyszer erősebben az egyesülést, máskor pedig az adományt fejezik is ki.

Krisztus Húsvétja és a mienk

A keresztény a „templomjáró”, azaz misére járó, ahogy egyesek talán gúnyosan nevezik, ez a meghatározás lehet a legigazabb vagy a leghazugabb, amely rólunk adható.

A leghazugabb, ha a szentmisének tisztán formális gyakorlatáról van szó, csupán vallási kötelességről, mely nem jelent semmiféle kötelezettséget életünkben és nagyon keveset hitünkben.

A legigazabb, ha a szentmise logikáját értik rajta a legszemélyesebb keresztény hittel együtt éppúgy, mint a legelkötelezőbb evangéliumi étellel.

A szentmise eredetét, tartalmát és egész értelmét Jézus Krisztus Húsvétjától nyeri. Jézus Krisztus alapította az Újszövetség Húsvétját, s mintegy bezárta Húsvétját az Utolsó Vacsorába azért, hogy azt osztályrészül Egyházának adja és vele állandó kapcsolatban tartsa.

Mi Jézus Krisztus Húsvétja? Egyrészt Jézus életének a dománya és áldozata, válaszképpen, az Isten dicsőítésére való hiva-

tásra; másrészt Isten feltámasztó, új életre keltő tette, bevezetve a dicsőségbe Azt, aki feláldozta magát.

Továbbá: Az ember áldozata, válaszként az isteni életre való meghívásra; és Isten hatásos, eredményes hűsége, amellyel az önmagát áldozatul felajánló embert az örök élet közösségébe vezet.

Végül: Jézus Krisztus Húsvétja az élő és szabadító Isten átvonulása, belépése Jézusnak feláldozott emberi életébe, ugyanakkor azonban Isten dicsősége felől nézve Jézus emberségének az átvonulása a halálon és feltámadáson; a második átvonulás az elsőből folyik.

A szentmisében Krisztus Húsvétja, aki mindig jelen van dicsőséges létében, hatásosságát a szertartásokon keresztül fejti ki, társul véve ehhez Egyházát. Ettől kezdve már sohasem egyedül Jézus él a szentmise Húsvétot megjelenítő tevékenységében, hanem bevezeti népét áldozatába és isteni közösségébe, hogy megpecsételje vele az Örök Szövet-séget.

Minden egyes szentmise Krisztus húsvéti Tette.

Minden egyes szentmise közösségi cselekmény.

Minden egyes szentmise az Egyház húsvéti Tette.

Igazak vagy hazugok a felajánlásaink?

A szentmisében Krisztus tette tehát elválaszthatatlan az Egyház tététől. De Krisztus tette, működése adja meg a hangot. Az Egyháznak át kell vennie Krisztus hangját és ez a hitnek, továbbá a dinamikusan húsvéti életnek teljes követelménye. Krisztus semmit sem fog hozzákapcsolni Húsvétja hatásához, lendületéhez, ha az Egyház nem viszi oda tudatosan húsvéti vágyódásból fakadt teljes életét.

– Egyesüljünk tehát Krisztus tettével, működésével úgy, hogy a szentmisére odavisszük életünk különféle felelősségeit; így a személyes felelősséget, a hit sugalmazta elkötelezettségünkől fakadó különféle felelősségünket a hivatási, a társadalmi és a politikai életben.

– Egyesüljünk Krisztus áldozatával olymódon, hogy felajánljuk életünk és a világ tragikumát, amit az Ő megváltásába vetett hitben hordozunk: így a fájdalmas elszakadásokat, megváltásokat, a megpróbáltatásokat, a halált.

A szentmise kötelez minket. Nem mehetünk tehát oda füttyörészve, zsebre dugott kezekkel, tartalom nélküli étellel és komolyság nélküli

egzisztenciával. Sőt odavisszük bűnös lelkiismeretünket, hogy Krisztus feikavarja bensőnket. Szent Pál azt kérte a korintusiaktól, hogy vizsgálják meg magukat, mielőtt az Eucharisziát ünneplik.

Vajon megadjuk-e felajánlási gesztusainknak azok teljes értelmét, amelyek a szentmisében összekötik Krisztust és az ott összegyűlteket ugyanabban a mozgásban a dicsőség Atyja felé? Az offertórium csak egyike ezeknek a tetteknek, hiszen az ilyen felajánlások végigkísérik lelkünkben az egész szentmisét.

Mint megkeresztelt hívőknek, Isten népe teljesjogú tagjainak nem csak jogunk, hanem együttal kötelességünk is, hogy Krisztussal együttműködve felajánljuk Istennek az egész világot: így kapcsolódik be az egész világ Krisztus húsvéti tétébe.

Közösség Krisztussal, közösség az emberekkel

A felajánlási tevékenység után közösségbe – kommúnióba – lépünk. A kommúnió közösséget vagy egyesülést jelent. Ha a szentmise kifejezetten kommúnióban végződik, fontos annak a meglátása, hogy az elejétől végig már egyesülés, közösség (kommúnió) is volt ugyanakkor, amikor egyszersmind felajánlás (offertórium) is.

A szentmise, mint kommúnió, közösség, egyesülés, az a sorscsere, amelyet a feltámadt Úr visz véghez fokozatosan népével, miután ez áldozatul ajánlotta fel magát. Így valósul a hívők egysége egymás között, az Istennel Jézus Krisztusban való egyesülés által: így lesz eleven valósággá Jézus Krisztus Titokzatos Teste.

Az áldozás, mint a lakoma, a közös étkezés szentsége tehát innét veszi minden erejét; a lakoma a barátság, az egység, az osztozás, az életadó asszimiláció (áthasonítás) az öröm szimbóluma. A szentmise az Úr lakomája, annak a végső eszkatológikus ünnepi lakomának az elővételezése, amelyre Isten hívja örökké az emberiséget.

Amikor Pál arra kér minket, éppúgy, mint a korintusiakat, hogy „különböztessük meg az Úr testét”, akkor arra szólít fel bennünket, hogy hagyjuk el a hazugságot, amikor az Eucharisziát, az Egység szentségét ünnepeljük. Az Egyház valójában ezt csak akkor teheti meg, ha a hívők, ha mindannyiunk életét eltölti a szenvedélyes törekvés az egységre és a testvéri szeretetre; ha olyan emberek vagyunk, akik szívesen hoznak ál-

dozatot testvéreikért, olyan emberek, akik a békén munkálkodnak. „A kenyér, melyet megtörünk, ugye Krisztus testében való részesedés? Mi ugyanis sokan egy kenyér, egy test vagyunk, mivel mindnyájan egy kenyérben részesedünk.” (I. Kor. 10, 17.)

5.

ÚJRAÉLEDT PLÉBÁNIÁK, EGYHÁZKÖZSÉGEK

Remélem, hogy a legtöbbször közületek alkalma volt már megélni a húsvéti éjszakát olyan plébánián, amely ezen az éjszakán hitt is igazán Húsvétban. Mit fedeztetek fel Húsvét ünneplése közben? Mi változott meg ennek következtében keresztény életetekben?

Közösségi Húsvét

A többi között az egyik felfedezésünk: a Húsvét megünneplése segít nektek felfedezni a plébániát, egyházközséget. Nagyon gyakran úgy éltek, mintha a plébánia nem is léteznék; vele szemben egészen kezdetlegesen reagáltak; a plébánia és a plébános szimpatikus vagy nem szimpatikus...; ti ezeket mindig csak kívülről néztétek.

S amint Húsvétkor elvegyültök a feltámadt Megváltót ünneplő keresztény nép közé, látjátok, hogy fiatalok és öregek, férfiak és nők, munkások és polgári egyének, gazdagok és szegények, hazaiak és külföldiek mind csak egyetlen családot alkotnak, egyetlen népet, mint-hogy Jézus Krisztus, az Élő egyesítette őket a fény, a víz és a kenyér, vagyis valós jelenlétének szimbólumai körül. Nos, látjátok, ez a plébánia; most léptetek érintkezésbe a lényegével, mintegy a lelkével, amelyről eddig talán sejtelmek sem voltak.

Olyan ünnepet, mint Húsvétot csak közösségben lehet valóban megünnepelni. Itt nincs helye az individualizmusnak, sem pedig a kis köröknek; ez az ünnep az egész Egyház Húsvétja. Már a Nagyböjt is az Egyház nagy évi lelkigyakorlata volt, amelyet közösen élünk át az egyházközségben. A feltámadás öröme, az én örömöm és mindazoké, akik Krisztussal vannak összekötve. Mindnyájan egy kötélre erősített hegemázcsoport vagyunk a feltámadt Krisztus, a mi dicsőséges Úttörőnk mögött.

Kis Egyház és nagy Egyház

Gyakran az a benyomásom, amikor nektek az Egyházról beszélek, hogy a számotokra egyik legelmosódottabb dolgot idézem fel. Mert hát mire emlékeztet benneteket ez a szó: Egyház? Minden bizonnyal va-

lamifajta kőépültre, vagy talán a pápára, a püspökre vagy papjaitokra? De félek, hogy ritkán értitek az Egyházon azoknak egyetemes tömörülését, gyülekezetét, akik Isten Népét és Jézus Krisztus Közösségét alkotják, bármilyen fajtából vagy társadalmi rétegből származzanak is. Ez – hogy úgy mondjam – normális jelenség. Hiszen egy csapásra nem juthat el az ember annyira egyetemes látásra. Már az emberi társadalmak síkján is azzal kell kezdeni, hogy az ember tapasztalattal rendelkezik egy országról, a saját kis hazájáról, hogy azután kitágíthassa a látóhatárát. Én mindig gyanakvással fogadom a koraérett internacionalistákat, mert attól félek, hogy csak a szavakért lelkesednek és hogy nem egyebek, mint elvont kozmopoliták, ami nagyon is messze van az igazi internacionalizmustól. Mielőtt világpolgárok leszünk, előbb várossunk és a kis darab földünk polgárainak kell lennünk.

Ugyanez a helyzet az Egyházban is. Ez a nagy egyetemes – univerzális – valóság azon a napon válik számotokra megfoghatóvá, amikor már valódi tapasztalatotok van az Egyházzól a helyi plébánia síkján. Az a közösség, amelyben átértétek a Húsvéti Éjszakát, az egyházmegegyében és a keresztyén világban levő összes keresztyén közösségek testvére. Amikor templomok harangtornyából a harangok csodás játékában szerteárad a Feltámadás öröme, akkor erre ezer és ezer visszhang válaszol, tanúskodva az összes kis Egyházak közösségéről a Nagy Egyházban, amelynek láthatatlan központja Jézus Krisztusban, a látható pedig Rómában van.

Mi a plébánia, az egyházközség?

Erre a kérdésre a Húsvét ünneplése megadta már számotokra a választ és pedig kettős választ; 1. A plébánia először is azoknak az embereknek a csoportosulása, akik hisznek Jézus Krisztusban és akik belehelyezték egész életreményüket. 2. Továbbá azoknak a hívőknek a közössége, akik együtt válnak szentekké, amennyiben részesei Jézus Krisztus életének az istentisztelet és a szentségek révén.

De az előbbi két válaszhoz még hozzá kell tenni egy harmadikat is: a plébánia az a közös otthon, ahol a keresztyének, akik testvéreknek hívják egymást és valóban azok is, minden módon arra törekednek, hogy testvéri szeretetben és egymás kölcsönös megsegítésében éljenek, előítéletek és képmutatás, farizeizmus nélkül.

S van még egy negyedik válasz is: A plébánia, az egyházközség azon missziós, apostoli központok egyike, ahonnan a keresztyén tanúságtétel belesugárzik a világba.

De hallom, amint a fentiekre ezt mondjátok nekem; „Nagyon helyes, de az én plébániám messze van attól, hogy a fenti leírásnak megfeleljen; nos, hát akkor megérti, hogy...” Igen, megértem, hogy meg kell az ilyen plébániát változtatni és azt is megmondom, hogy csak veled együtt változik meg majd. A megfiatalítás óriási munkája vár szükségszerűen plébániáink összességére; ez a munka azonban már elkezdődött és annak folytatása bizonynyal a holnap keresztény nemzedékének egyik legnagyobb feladata lesz.

A plébánia a nagykorú hivek előiskolája

Egyébként, mégha mintaszerű lenne is a plébániátok, bizonyára nem sok kedvetek lenne ahhoz – itt most elsősorban köztetek a legfiatalabbakra gondolok – hogy annak életébe már beleilleszkedjete. Elismerem, hogy még nem vagytok az ennek megfelelő életkorban. Még pontosabban; ha már mától kezdve nem készültök föl arra, hogy az egyházközség, a plébánia igazi hívőivé legyetek, akkor holnap már elmentek mellette. Éppúgy, mint csak akkor lesztek néhány év alatt aktív polgárok, ha már fiatal korotokban ráhangoljátok magatokat arra képessé, neveléssel és az emberi kötelezettségvállalás megkezdésével.

Holnap tehát, amikor már megállapodottabbak lesztek életetekben, tevékenyen részt vesztek majd a plébániátok életében. De mit kell tenni ezért most a tanulásnak éveiben? Először is, amint én a fentiekben segíteni akartam nektek ebben, ismernetek kell a plébániának mint a nagy Egyház kis sejtjének az értelmét. Azután felelősséget kell vállalnotok korotokhoz, nagyságtokhoz mérten a plébániai közösségben összhangban a papsággal és a felnőttekkel. Ez persze nem kizárólag és egyedül azt jelenti, hogy rendezési szolgálatot végeztek vagy kisegítettek a plébániát a templomi búcsú alkalmával... A liturgia, a testvéri egymáson segítség, a missziós terület mind jó alkalmat szolgáltatnak a valódi plébániai szolgálatra!

A plébániák jövője részben a fiatal keresztény nemzedékek kezében van. E feladatról nem szabad megfeledkezniük.

6.

MÁRIÁHOZ ZARÁNDOKLUNK

A világ minden keresztény országában vannak híres kegyhelyek, ahová a keresztények azért zarándokolnak, hogy találkozzanak Máriával. Máriának ugyanis fontos szerepe van a keresztények és így a keresztény fiatalok életében is, mégpedig a te napjaid mindegyikében is

fiatal barátom. De feltehetjük a kérdést; miért? Talán ismertél már keresztény fiatalokat, akiknek mély hitük van és mégis gyanakvással tekintenek a Mária-tiszteletre, a máriás ájtatossági gyakorlatokra. Azt tartják, hogy ez csak naív érzelgősség, vakbuzgó és gyerekes vallási gyakorlatok, a külső jámborság eltúlzásai és csak ezt látják bennük, semmi mást. Aztán mélyebbre hatolva felteszik maguknak a kérdést, hogy egyes Mária-tisztelők nem teszik-e Máriát Krisztus helyébe. Mit gondolsz te mindezekről? Tisztáznunk kell ezt a kérdést is. Meg kell kérdeznünk a hitet, hogy megvilágítsa máriás vallási gyakorlatunkat, áhitatunkat és hogy ihlessen máriás vallásosságunk lendületét szentimentális kétértelműség nélkül. A keresztény számára nem szabad választás tárgya, hogy életében helyet biztosítson Mária számára; de azt is hangsúlyozzuk, hogy a megfelelő helyet kell a számára biztosítania.

I.

MÁRIA MISZTÉRIUMA

Melyek azok a döntő ismertetőjegyek, amelyek véleményed szerint lehetővé teszik azt az értékelő megállapítást, hogy egy ember valóban „nagy ember”? Az emberi hírnév, a gazdagság, a kitüntetések, a szépség, a társadalmi helyzet, az értelmi tehetség, a lángelme, a hatalom gyakorlása? Mária nem nagyon felel meg ezeknek az ismertetőjegyeknek, kritériumoknak és ez az oka annak, hogy nincs beírva az emberek által szerkesztett híres emberek lexikonjaiba. Egészen más a helyzet az Istentől írt lexikonban; ott Ő került az első helyre. S ez az, ami fontos számunkra; az, hogy mit gondol Isten egy lényről, az a hely, amelyet Ő adott neki a világról szóló tervében, az a hivatás, amelyre Ő hívta őt. Nos, Isten Izrael e fiatal leányát a teremtmények legnagyobbikává tette az által a hely által, amelyet Ő adott neki a világra vonatkozó tervében. Az Ő hivatása páratlan volt; ugyancsak páratlan

volt a hivatására adott válasz is; életének és pályájának a sikere ugyan-
csak páratlan. Mert Ő Isten Anyja. Ezzel elmondtunk mindent,
amikor ezt kijelentettük róla; föltéve, hogy komolyan fontolóra vettük
azt. Minden más, amit elmondhatunk Máriáról, ehhez kapcsolódik.
Lássuk, hogyan.

1. Szűz Mária Isten Anyja

Mária Jézus Anyja, aki ember és Isten volt egy személyben. Nem Is-
tenné lett ember, hanem Isten és ember Mária testében való fogantatá-
sának első pillanatától fogva. Született Máriától, született Istentől. Az
nem történhetett meg, hogy ember legyen ilyen isteni és emberi szüle-
tésnek a szerzője; így Mária szűz maradt és a Szentlélek hajtotta benne
végre a termékenység csodáját. Isten emberi életet adott magának a
Szűz testében. „Az angyal mondta neki; Ne félj Mária!, mert kedvet
találtál az Istennél. Ime méhedben fogansz és fiat fogsz szülni és ne-
vét Jézusnak hívod. Nagy lesz Ő és a Magasságbeli Fiának fog hívatni;
és neki adja az Úr Isten Dávidnak, az ő atyjának királyi székét és or-
szágolni fog Jákob házában mindörökké és királyságának nem lesz vége.
Mondta pedig Mária az angyalnak; Miképpen lesz ez, mikor férfit nem
ismerek? S felelvén az angyal, mondta neki; A Szentlélek száll tereád
és a Magasságbelinek ereje megárnýékozt Téged; azért a szent is, ki
tőled születik, Isten fiának fog hívatni. Mária pedig mondta; Ime az
Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint.” (Luk. I. 29-38).

Egy anya nemcsak gyermeke testét hordozza méhében teherként, ha-
nem vállalja annak egész személyét, egész sorsát. Így lépett be Mária
is Isten tervébe, amennyiben csatlakozott Krisztusnak, a világ Megvál-
tójának a hivatásához. Anyasága értékét és boldogságát az fokozta, hogy
még jobban hordozta Krisztust szívében, mint testében, előbb fogadta
végtelen hitével, mint emberi gyöngédségével.

2. Mária egészen szent és szeplőtelen fogantatásában

„Örvendj, malaszttal teljes; az Úr van teveled” – mondotta neki az
Üdvözlet Angyala. S unokanővére, Erzsébet; „Áldott vagy te az asszo-
nyok között.” Vajon nem logikus-e, hogy Az, akit Isten arra hív, hogy
annyira szorosan együttműködjék vele a világ megváltásának a munká-
jában, az isteni szeretet kiváltsága legyen, hogy tiszta legyen minden

bűntől, egészen egyetértő legyen Istennel és ragyogó szentségű? Amikor az Egyház elmélkedett a Szentírásnak ezen szavairól, megértette, hogy Mária szentségének el kellett űznie a bűnnek még az árnyékát is lelkéről élete első pillanatától kezdve; ezt fejezi ki a Szeplőtelen Fogantatás dogmája, amely pontosan megvilágítja Mária egész szentségét. Ez persze nem akadályozta Máriát abban, hogy növekedjék a hitben és szentségben élete folyamán; nem akadályozta abban, hogy ki mondja az „igen”-t ahhoz, hogy elkötelezze egész szabadságát az Isten tervével való együttműködésre.

3. Mária dicsőséges mennybevitelében

Ez utolsó következménye annak az ajándéknak, amellyel Isten elhalmozta Őt. Minthogy Mária csatlakozott Krisztushoz Földre jövetelében és részt vállalt megváltói hivatásában, ebből következik, hogy részt vesz a dicsőségében is. „Ha meghalunk Jézus Krisztussal – mondja Szent Pál – élni is fogunk vele; ha szenvedünk vele, uralkodni is fogunk vele.” (II. Tim. 2, 11-12). Személyében tehát Mária a befejezett Egyház, a dicsőség előjátéka minden hívő részére, az eljövendő világ előzetes kifejezése, előrevételezése, reménységünk támasza. Isten Benne megmutatja nekünk, hogy mit akar csinálni azokból, akik életüket összekapcsolták Jézus Krisztussal.

„Magasztalja az én lelkem az Urat
és örvendez az én szívem megváltó Istenem felett.
Mert ránézett szolgálója kicsinységére,
Ime mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.
Mert nagy dolgot cselekedett nekem a Hatalmas,
Kinek szent az ő neve.” (Lk. 1, 46-50).

4. Mária az apostolok legfőbb segítője

Az egyáltalán nem történhetett meg, hogy Jézus Máriát csak Földre jöveteléhez és emberi személyisége kialakításához használta volna fel anélkül, hogy valami módon ne vette volna maga mellé társul Isten Országá megvalósításának a munkájában. Mária ott volt az Utolsó Vacsora termében az apostolokkal a Szentlélek eljövetelekor; ott volt a kámai menyegzőn, hogy kérje Jézust, nyilvánítsa ki magát; ott volt a Ke-

reszt lábánál, egyesülve Krisztus halála misztériumával. Az Egyházban elfoglalt helye nem azonos az apostolok helyével, szerepével, hiszen Ő nem volt pap. Szerepe a lelki közvetítés; feladata a lelki anyaság Krisztus egész Titokzatos Teste fölött. Szeretetével és közbenjárásával elsősorban Krisztus művének a termékenysége és Isten Országának a terjesztésén munkálkodik.

Hisszük, hogy Mária dicsőséges állapotában anyailag gondoskodik a küzdő Egyháztól. Ezért kérjük arra, járjon közbe Krisztus népéért és nem elégszünk meg azzal, hogy hálát mondjunk Istennek, mert nekünk adta Őt. Már a III. század keresztényei ezekkel a szavakkal kérték Őt; „Irgalmasságod oltalma alá futunk, ó Anya; ne vidd kísértésbe azokat, akik Téged kérnek, hanem szabadíts meg minket a veszedelemtől, egyedül Áldott.”

Ily módon Mária nem beszél nekünk egyébről, mint Istenről, csak Krisztusról, csak az Országról. Ő megfelelt az Isten tervében neki szánt páratlan hivatásnak. Neki itt örökre páratlan szerepe van. Az a hit, amelyenél fogva belépünk Isten tervébe, elvezet bennünket a Vele való találkozáshoz is. S a vele való találkozás közelebb visz bennünket Istenhez és közelebb az Úrhoz, Jézushoz. Iskolájában megtanulunk a hit szerint és a teljes Evangélium szerint élni. Ez történik egészen kiváltságos módon Lourdes-ban.

II.

A LOURDES - I ZARÁNDOK LELKISÉGE

Ez a lelkiiség mindenekelőtt a zarándok, az Istenhez utazónak a lelkiisége. Az ember elindul hazulról, kilép régi szokásainak keretéből, búcsút int jelentéktelen átlagéletének és azzal a meggyőződéssel indul útnak, hogy útja végén csodálatos találkozásban lesz része. Sok ember megy el Lourdes-ba műkedvelőként, turistaként, nézőként vagy újságíróként; ezek hazatérésük után nem egyszer ezt mondják; „Semmi sem történt ott velem; közömbösen hagyott az egész dolog.” Természetesen! Ők ott nem vártak semmit, nem úgy mentek oda, mint koldus zarándokok. Hogy akarhatod tehát, hogy az ilyenek számára Lourdes esemény legyen? Te viszont azért utaztál oda, hogy találkozz Istennel, Krisztussal, a Szűzzel, az Egyházzal; azért, hogy megtaláld a hitet, az ártatlanságot, az örömet, azt az életet, amelyet nem nagyon vallsz, nem eléggé élsz. Mindnyájunknak szükségünk van megrázó események-

re, amelyek felráznak bennünket tunyaságunkból és elvezetnek a határozottabb keresztény élethez.

Lourdesban várnak téged. Vár az Úr és vár a Mi Asszonyunk. Nem találomra mégy oda. Lourdes Isten különleges jelenlétének a helye, az „evangéliumi magasfeszültség” helye. Több lényeges felfedezést ígér a számodra.

Megtalálod ott az élő hitet Mária s Bernadette iskolájában; felfedezed az igazi valóságok világát; rátalálsz Isten jelenlétének és működésének a világára. Oly nagy figyelmetlenségben élünk, hogy elveszünk közvetlen gondjainkban és a külső világ magához láncol.

Felfedezed ott az imádságot, mint Istennel való igazi kapcsolatot, túl a szavakon és a gyakorlatokon. Lourdesban az imádság kegyelme árad szét. Minden zarándok hosszasan imádkozik ott minden emberi tekintet nélkül.

Felfedezed ott Lourdesban a keresztény szenvedés értelmét. Lourdes nem valami gyógyítási központ. A betegek nem azért jönnek oda, hogy ott elkényeztessék magukat, sem azért, hogy ott ápoltassák magukat, de még azért sem, hogy maguknak biztos gyógyulást keressenek. Azért mennek oda, hogy tanúságot tegyenek arról, hogy a szenvedésnek is van értelme és az is keresztény örömmé válhat. A sokféle testi nyomornak az összetalálkozása ezen a kedves helyen nem vezet levertséghez és csüggeteg kétségbeeséshez, hanem mély örömet és Istenben való bizalmat vált ki, mert hiszen a súlyos fizikai bajokat hittel viselik el és a testvéri szeretet hoz azokra ott enyhülést.

Végül rátalálsz ott az Egyház értelmére. A világ minden tájáról összegyűlt keresztények találkoznak ott, akik sokféle nyelven beszélnek. Valóban általános – katolikus – ez a Lourdesban található kis Egyház. De a zarándoktömegek és a nagy népi összegyülekezés mögött felragyog ott Krisztus Egyházának a misztériuma, azé az Egyházé, amelynek Te is tagja vagy. Az ott levő emberek mind a testvéreid a szó igazi értelmében, bármelyik fajtához tartozzanak is vagy bármelyik országból jönnek is.

Talán törekedned kellene arra, hogy behatolj Lourdes lelkébe és felfedezd ott a fent említett dolgokat. Nem tagadom, mintegy égő sebként ott találod az izléstelen kegyeskereskedők tolakodó világát is; az ódon, öreges vagy érzelgős jámborkodás bizonyos megnyilatkozásai is bántók nem egyszer; és azután a rossz ízlés vagy éppen izléstelenség is szemedbe ötlik ott a dolgokban, tettekben és emberekben egyaránt. Szó sem lehet róla, hogy mindezekkel szemben engedelkenyek

legyünk, de az is helytelen volna, ha mindezek a külsőségek vagy téves látszatok megakadályoznának abban, hogy magadba fogadd e helynek a kegyelmét, ahonnan egyre jobb és jobb emberként tér vissza a zarándok. Hiszen Isten továbbra is szól a Szűzön keresztül azokhoz, akiknek fülük van arra, hogy Őt meghallják.

IV.

„ÚGY ÉLJETEREK, MINT A VILÁGOSSÁG GYERMEKEI“
(Ef. 5,8)

1.

AZ EVANGÉLIUMI EMBER

Egy nap kezünkbe kell vennünk az Evangéliumot, hogy tisztázzuk magunk előtt a kérdést: valóban érint engem személyesen is mindaz, amit Krisztus mondott, mindaz, amit a tanítványaitól követelt? Az evangéliumi ember nekem is megfelelő embereszmény? – vagy pedig csak egyes kivételes hivatásoknak fenntartott ideál, amelyekre józan eszem tilalmát követve még csak gondolnom sem szabad? Vedd csak kezedbe az Evangéliumot, olvasd csak annak szövegeit, egyiket a másik után és jöljöd meg keresztel azokat a részeket, amelyek – úgy gondold – nem neked szólnak. Őszintén, félelmeid vagy szellemi restséged figyelembe vétele nélkül, csupán Krisztusnak az ifjúságodhoz intézett felhívásaira figyelve.

Hallgasd csak meg ezeket a felhívásokat, a hozzád intézett felszólításokat, amelyek átjárják az Evangéliumot, anélkül, hogy tovább várakoznál.

Kinek tartotok engem?

Krisztus a hitre hív téged, vagyis a megtérésre szólít fel. Megtérni nem jelent mást, mint egész életünket, minden örömünket és minden reményünket, szóval egész életteljességünket odakapcsolni az élő Krisztushoz. Szenvedélyesen, lángolóan. Úgy, ahogy az első keresztények tették, akik látták Őt, a Feltámadottat. Krisztus mindenütt, Krisztus minden pillanatban, Ő az, akivel élek és cselekszem; Ő az, aki abszolút biztonságot hoz emberi életem törekénységébe, bizonytalanságába; Ő legyen szívem nagy szenvedélye, erősebb, mint bármely más szenvedély.

Az Evangélium mindenekelőtt Krisztus személye; az evangéliumi ember mindenekelőtt az, aki szabad emberként állást foglalt Jézus Krisztus mellett: „Uram, hová menjünk? Hiszen az örök élet igéi Nálad vannak.”

Mondd meg őszintén: mit gondolsz valóban Krisztusról?

Kövessetek engem: én szabaddá teszek titeket!

Szabadnak lenni annyit jelent, hogy nem vagyunk kötve semmihez, ami magunkhoz láncol vagy csak magunkhoz köt; olyannak lenni, mint

a kikötött léggömb, melynek elvágták köteleit és most szabadon emelkedik szédítő magasságokba.

Krisztus elvágja mindazokat a köteleket, amelyek minket egy tisztán földi látás- és cselekvésmódhoz kötnek. Ő felszabadítja, szabaddá teszi tanítványait. Szabaddá az emberek ítéletére vonatkozólag, szabaddá az emberi módon való érvényesülés eszközeivel szemben, megszabadítja őket minden félelemtől, még a halálfélelemtől is.

Az evangéliumi ember, éppen mert feltétlenül biztos Krisztusban, energikus nem-et mondhat a világ minden fenyegetésével, minden propagandájával, minden ravaszságával, minden előítéletével és jellemtelen alkalmazkodásával, konformizmusával szemben.

„Az Úr az, aki engem megítél.” Vágyakozol Krisztus e mámorosan boldogító szabadsága után?

Ki akarja a tökéletes örömet?

Nem a gyönyört, hanem az örömet, ezt a bolygónkon ma annyira ritka lelki táplálékot. A gyönyör a birtoklással és összeharcsolással jár: Az öröm az adásból és elfogadásból születik. Nincs gyönyör a szegénységben, az önzetlenségben, az áldozatban; de mindezekből is fakadhat öröm, ha ugyanis az a nagy szeretet a rugójuk, amely minden gazdagsággal teljes.

„Aki meg akarja menteni életét, elveszti azt és aki értem veszti el életét, megnyeri azt. Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát vallja?” Krisztus tanítványait minden gazdagságtól, luxustól és önző képzelődéstől való elszakadásra szólítja fel, mégpedig kompromisszum, megalkuvás nélkül. Az ellenszolgáltatás biztos: az öröm.

Az evangéliumi ember szegénnyé teszi magát Krisztus miatt. Szabaddá teszi életét a kényelemtől és a látszólagos biztonságoktól. Kincse Benne van, minden öröm forrásában, és ha akár a nélkülözést is vállalja, annál inkább sugárzik az örömtől.

Vajon nem éppen ez a mozzanat az, amelyik annyira megragadó és vonzó Assisi Ferencnél?

Mindannyian testvérek vagytok

Sem előítéletek, sem határok, egyáltalán semmi sem választhat el titeket, hiszen Krisztus az, aki összegyűjti az összes embereket a sze-

retet Birodalmában; „Arról ismernek meg titeket, hogy az én tanítványaim vagytok, hogy szeretettel lesztek egymáshoz.”

Az evangéliumi ember kiirtott szívéből minden hamisságot, minden bonyolultságot, minden durvaságot, minden gúnyt. Bizalmat előlegez minden embernek. Nem cselekszi a rosszat, sem nem téveszti meg a többieket. Krisztus barátsága sugárzik szívéből mindenki felé, de mindenekfölött a legszegényebbek felé.

Mennyire hiányoznak korunkban az evangéliumi emberek!

Hirdessétek a jó hírt: az Evangéliumot!

Ki akar osztozni kincsemben? Jöjjetek mindnyájan, kik éheztek, kik szomjasak vagytok, mindnyájan, akik az örömet keresitek, Krisztus hív titeket lakomájára.

Az evangéliumi ember Krisztus trubadurja, aki örömet zeng, énekel a világnak. Örömet egy neuraszténias (idegbeteg) világban.

Mit válaszolsz te Krisztus e felhívásaira?

Ne mondd; „Mindez túlságosan nehéz nekem.” Az Úr ugyanis nem kéri tőled az evangéliumi tökéletességet egyik napról a másikra. Ő csak felszólít; vágj neki nagylelkűen az útnak; ezen a földön, ebben a földi életben sohasem érsz célhoz. Itt mindenekelőtt a cél a fontos.

Azt se mondd; „Mindez összeegyeztethetetlen a mai világban való élettel.” Mert az Úr Evangéliumát éppúgy intézi a XX. század embereihez, mint az első században élőkhez. Bizonyos kompromisszumokat nem kerülhetsz el, de elengedhetetlen követelmény Krisztus tanítványa számára, hogy megvívja a harcát evangéliumi integritásáért, teljességéért, sőt nem egyszer tanúságot is tegyen erről ellenséges érzületű környezete előtt.

Mindenesetre ma is csakúgy, mint máskor, egyetlen valódi és hiteles módját látom a keresztyén életnek: Komolyan kell venni, minden-nemű felhígítás és megrövidítés nélkül, az Evangéliumot!

2.

A LÁMPA MINDIG ÉG

Mielőtt álomba merülnék, egy-egy elmúló napomat ezerféle tett és a szavak áradata tölt ki. Elfoglalt, sőt nagyon is zsúfolt nem egyszer a napom, de mégis az a benyomásom, hogy nem éltem igazi önmagammat és a szükségét érzem annak, hogy kárpótoljam magamat érte, – mintegy visszavegyem napomat, – hogy egy kis rendet teremtsék benne, utólag igazoljam magam előtt az időm felhasználását. Valóban, hagytam, hogy az események ide-oda rángassanak, engedtem, hogy magával sodorjon az örvény gyorsasága; egyszer a szokások örvénylése, máskor meg a képzeletemé. Tettek és szavak mélység nélkül rohantak át rajtam, szinte gépiesen kivetítve mindazt, ami átvonult szíve-men, szellememen vagy a bőrömnön. Szomorúság és a lélekben uralkodó bizonytalanság vagy talán kínzó ide-oda hullámozás tölt be egy ilyen tartalom nélküli estét; mindnyájan tapasztalhattuk már ezt. De még nagyobb szomorúság jelenik meg egy olyan ember életalkonyán, akiből hiányzott az igazi élet. Figyelmetlenségéből; mert a figyelmetlenség biztosabban viszi az embert az ürességbe, az alvásba és a teljes halálba, mint a külső mérgek.

Barátaim, én szeretnék itt titeket emlékeztetni a világosságra, amely nélkül nincs belső élet. De él-e bennetek a vágy a belső élet után?

Ébredjeteek föl, ti, kik alusztok!

Az ember igazi világossága, az, amely elhatározásait vezeti és lépéseit irányítja, belül van az emberben; egyetlen tekintet, végtelenbe merülő szem ez, amely jelenlétével mindenhová kísér minket és egyetlen fényes feltörésben mindig működik bennünk. Emlékeztek rá? Mindegyikünk számára csodálatos felfedezés volt az a nap, amikor meg-tapasztalhattuk azt a képességünket, hogy vezetni tudjuk magunkat a magunk gyújtotta lámpafényben; ettől kezdve kicsoda felelősség és kicsoda komolyság vonult be az ember életébe, ahol már minden számít és minden kötelez! Túljutottunk már az ösztönök rabszolgaságán; rájöttünk arra, hogy a konformizmusok, a világhoz való elvtelen alkalmazkodások szellemi ürességet takarnak; a minden pillanatban meg-élt és meglátott felelősség messze maga mögött hagyta már a tegnapi

gyermek képzeletjátékát. Nos, magát az egész életet ragadtuk meg ebben a fényes felvillanásban, ebben a kinyilatkoztatásban és a világosság e követelményével mert leghétköznapiabb cselekedeteink is éppoly rendíthetetlenek, meg nem alkuvók, mint egy rendőri vizsgálat. Legálább is eszményünkre vonatkoztatva. Hiszen most már értjük: fárasztóbb és nehezebb dolog embernek lenni, mintsem hittük volna...

Mindegy; az út nyitva áll előttünk és világosan megpillantottuk belső erőfeszítésünk, törekvésünk irányát. Tehát csak abban a mértékben fogok emberként cselekedni, amily mértékben gondolataim, tetteim, szavaim – még a leghétköznapiabbak is – önmagamból indulnak ki, mégpedig összhangban legbensőbb és legszemélyesebb énemmel. Ez feltételezi, hogy állást foglaltunk, néhány lényeges állítás és tagadás formájában – ha még oly finom és nemes fogalmazással is – az ember, az emberi kapcsolatokat és az élet jelentőségét illetően. Ezek az állásfoglalások mind annak a világos belátásnak megnyilvánulásai, amely magatartásunkat meghatározza.

Sokkal inkább, mint a jó szokásokat – amelyek gyakran csak újra meg újra ismételt gépies cselekedetek, még ha jószándékúak is – ki kell fejlesztenünk önmagunkban az állandó jelenlét készségét: jelen lenni önmagunk, a világ, a többi emberek, Isten számára; ez egész életünk eleven és világos forrása lesz. Hiszen ismerjétek el, hogy rendkívül szórakozottak vagyunk; a körülmények és ösztönök hipnotizálnak bennünket napjaink egész folyamán. Az igazán emberi élet színvonala alatt élünk, rabságban, holott uralomra vagyunk teremtve. „Mindig alszunk valamilyen vonatkozásban”, mondom Saint-Exupéry.

Ti vagytok a világosság Jézus Krisztusban

A hitünk a keresztény számára csak növeli a világosanlátás lehetőségét, mert rávilágít az Isten Országára szempontjaira, s így minden emberi vonatkozásnak új jelentést ad. Mindezt bizonyára tapasztalhattátok, ha hitetek eleven, s mint belső világosság megvilágítja egész életeteket, ha mint kapcsolat egy új valósággal, bevezetett titeket Isten életterébe; röviden, ha ez a hit ellentéte a képzelődésnek éppúgy, mint az elvont konformizmusnak. Vajon tart-e itt a ti hitetek?

Jézus Krisztus a Benne hívő ember egész életének új távlatot, új jelentőséget adott. Ez megnyilatkozik életének minden vonatkozásában, kapcsolatában: önmagával, a világgal, embertársaival; életsorának az örökkévalóságba nyíló célja ad értelmet. Vajon valóban tu-

datában vagytok a mi keresztyéni életünk e nagy lehetőségeinek, távlatainak? „Most – tanít Szent Pál – világosság vagytok az Úrban; úgy éljeterék, mint a világosság gyermekei; a világosság gyümölcsei pedig; csupa jószág, az igazságosság és az igazság. Keressétek azt, ami az Úrnak tetszik.” (Ef. 5, 8-10).

Mostantól fogva Jézus Krisztus, aki jelen van életemben a hit által – Lelke működik lelkemben, – világosságot ad nekem. Leganyagiasabb tetteimtől leghősiésebb cselekedeteimig, Ő ad értéket egész életemnek. Munkám, szerelmem, szórakozásaim, egészségem, minden-minden értelmét nálam a feltámadt Krisztus világához való viszonyából veszi. Ugyancsak Szent Pál mondja; „Bármit cselekesztek szóval vagy tettel, mindent tegyetek az Úr Jézus Krisztus nevében.” (Kol. 3, 17) Persze ez már a keresztyén élet megkívánt végcélja, de ennek elérése érdekében minden nap neki kell indulnunk és tudatosan továbbhaladnunk az úton.

Legyünk őszinték; keresztyénségünk nem eléggé bensőséges, lelki; hiányzik belőle Krisztus világossága. Még vallásos cselekedeteinkben is a szokásnak több helye van, mint a hitnek, az emlékezetnek több, mint a jelenlevő Jézusra való figyelemnek, a gépiességnak, a mechanizmusnak több, mint a lelki életerőnek, vitalitásnak; úgy teszünk, mint amikor cigarettát szívunk vagy pedig amikor köt valaki. Alapjában véve pedig csak egyetlen bűn van: ez a figyelmetlenség bűne. Összes egyéb vétkeimnek az a közös gyökere, hogy nem figyelem Krisztusra, amikor valamit cselekedtem, mert lehetetlen lett volna, hogy így cselekedjem Krisztus világosságában. Megint csak Szent Pál apostolra hivatkozom, aki ezt írja a rómaiaknak; „Bűn mindaz, ami nem történik hitből eredő meggyőződésből.” (Róm. 14, 23).

Növekedni a világosságban

Isten tiszta világosság; nincsenek sem figyelmetlenségek, sem anarchikus ösztönök, sem pedig konformizmusok Abban, aki örök ifjúságban birtokolja fényes, ragyogó teljességét. Amikor majd maga mellé vesz minket az örökkévalóságban, akkor az Ő világosságából élünk majd; elfordulni az Ő jelenlététől a boldogító öröm elvesztésével járna és a bűn ingatagságába való visszaesést jelentené. De még távol vagyunk attól, hogy ott legyünk Nála mi figyelmetlenek és felületesekek, mi annyira ingatag és csapongó lények...

A keresztény élet, a keresztény egzisztencia mindenekelőtt a világosságra való törekvésnek ebben a keretében helyezhető el, inkább mint az erénygyakorlatok, a szentségek vétele vagy pedig a testvéri szerszolgáltatások síkján. Ne nézzük le, ne vegyük semmibe az említett követelmény értékét: egyesek számára könnyebb nagy hőstetteket véghezvinni vagy megélni néhány hősi pillanatot, mint hűségesnek lenni a világosságra való törekvésben. Mindenesetre oly követelményről van szó, amely haladást feltételez. Isten számol az idővel, amíg kialakítja bennünk azt az embert, aki világosan lát Krisztus fényében és aki szívének minden húrjával Őhöz hangolódott. A hűséges tanulóévek hosszú sora szükséges ehhez. De már kezdettől fogva töltse el bensőnk erre az őszinte belső életre való törekvésnek a vágya: Az örök életet nem ültethetjük el és nem táplálhatjuk önmagunkban receptekkel és jámbor trükkökkel – amelyek általános közömbösségünket akarnák jóvátenni –, de még külső engedelmességgel sem, még kevésbé merő képzelgéssel. Egész életünk folytonos törekvés, küzdelem a halál ellen.

Ne higgyétek azonban, hogy ezért meg kell erőltetnetek vagy túlságosan megfeszítenetek magatokat; a hit – mondtam – a keresztény világosságának a forrása; a hit és nem az idegek. Kell, hogy hitünk egyensúlyban tartson minket a Krisztus jelenlétéhez való hosszú hozzá szokás következtében.

Éljetek tehát világosságban, alávetve magatokat Istennek és egész életetek Vezetőjének, összhangban önmagatokkal és azzal, ami tartósabb és állandóbb, mint ti vagytok. „Aki megítél engem, az Úr az.” (I Kor. , 4, 4).

3.

AHOGY ELSZIVUNK EGY CIGARETTÁT...

Ne ijedjete meg egyáltalán; nem a dohányzás ellen rohanok most ki. Csupán azt idézem fel előttetek, ami gépies, ami tudattalan ebben a cselekedetben, ami már szokástokká vált. A kötő nő még időről időre figyel a munkájára, legalább is akkor, amikor megszámolja a szemeket. Viszont semmi figyelemre sincs szüksége annak, aki rágyújt egy cigarettára és azt füstté változtatja.

Hova akarok mindezzel kilyukadni? Oda, hogy rá szeretnék mutatni arra a gépies, mechanikus módra, ahogy életünk legnagyobb részét éljük; anélkül, hogy gondolnánk rá, anélkül, hogy figyelmet fordítanánk rá. Nos, ez a tény az, ami szétszed, tönkretesz minket, ez az, ami szétfolyóvá, állhatatlanná tesz minket és ez az, ami biztosabban megöli személyiségünket, mint bizonyos jellemzett hibák.

Nagyon is jól tudom, hogy vannak bizonyos kézzel végzett műveletek, amelyeknél előnyt jelent, ha gépiessé, mechanikussá válnak. Sajnos, csak ritkán adódik oly munka, amely megköveteli tőlünk, hogy teremtők legyünk és szükségessé teszik önmagunk legjavának jelenlétét. Akkor hát jobb szokásból cselekedni, a gépet egyszerűen beindítani, hagyni működni és álmodozni, hogy azután egész énünkkel olyan mellékes feladatok megoldásán gondolkozzunk, amelyek szerintünk jobban megérik a fáradságot.

De éppen ez a megengedhetetlen, hogy feladatainkat gépiesen végezzük, anélkül, hogy bekapcsolnánk azokba személyiségünket. Teszszük a szeretet tetteit, de igazi szeretet nélkül és ezzel éppen megölünk minden szeretetet. Vannak, akik nevelői feladatoknak szentelik magukat, de anélkül, hogy ténylegesen átadnák és elköteleznék magukat. Apostoli munkát vagy a felebaráti szeretet műveit végezzük, vallási gyakorlatokat végzünk, de úgy, mint valami igen gyöngye szerelő vagy mint valami rossz hivatalnok. Egészen úgy, mint az a sekrestyés, aki jön-megy az oltár előtt, anélkül, hogy legalább a térdhajtatást megpróbálná. Mindezek után az volna még a dolog netovábbja, ha az ember teljesen eltelve önmagával és teljesen megelégedett volna.

Nos, hogy állunk ezen a téren? Nem egyszer talán kínos érzés fog el titeket állhatatlanságotok, ingatagságotok miatt, amikor olyan barátokkal vagy társatokkal álltok szemben, akinek valóban van személyisége és üresnek találjátok magatokat, nem egyszer az unalomig, minden jó

akaratotok és talán jó tetteitek ellenére is. Ennek az állapotnak csak egyetlen orvossága van: derítsétek fel, hogy milyen irányokba tereledik el figyelmetek, legyetek figyelmesek életetek minden területén és a nap minden percében.

Figyelni a dolgokra...

...minden dologra. Azért, hogy megismerjétek azokat, úgy ahogy vannak, hogy talán megcsodáljátok azokat vagy pedig hogy küzdjétek ellenük. Figyelni rájuk azért, hogy ne legyenek készre gyártott, sablonos gondolataitok, és szüntelenül, újra meg újra ellenőrizzétek régi elképzeléseiteket. Figyelni azért, hogy mint eleven emberek lépjétek kapcsolatba a teremtés rendkívüli gazdagságával s mindezért hálát is tudjatok adni Istennek.

Figyelni az emberekre...

...azokra, akik körülvesznek minket. Nincs két olyan arc, amelyik megegyezné egymással. Egy tekintet mögött, ha mohóság nélkül tudjátok leolvasni egy emberi arcáról annak örömét és fájdmát, eszményét és gyöngeségét, mélységes közösség jön létre köztetek: Az egységnek, szolidaritásnak ez az érzése, amely megszületik bennetek, magához ölel mindenkit, akivel találkoztok, egész létsorsával. És amikor „másokról” beszéltek, ez nem lesz már ajkatokon többé üres és elvont kifejezés. Ilymódon emberi életetekbe, egzisztenciátokba sok szenvedést és sok szeretetet visztek bele; egyes napokon annyira érzékenyek lesztek majd a sok lelki nyomor, szorultság láttán, hogy ellágyul a szívetek. De ez így van rendben. Nagyon sok felszínes reakció, sok tartalom nélküli szó, nagyon sok megcsontosodott, maradi vagy pedig szektás állásfoglalás tűnik el majd életetekből, minthogy figyelték az emberekre, akikkel találkoztok. Figyelték rájuk, mégpedig új lélekkel, minden színlelés nélkül, távol minden mohó kíváncsiságtól vagy éppen tompa közömböségtől.

Figyelni Istenre...

...akinek a gyengédsége betakar titeket és akinek az akarata egybeesik igazi boldogságokkal. „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?

Nem akarom beledobni magamat az életbe, mint egy megkábult, megszárdult lény, anélkül, hogy ne keresném, hogyan tudok összhangot teremteni akaratoddal olymódon, hogy ha megteszem ezt a dolgot és nem teszem meg azt a másikat, akkor ezt én akarjam és Te akard bennem. "

Egyesek persze azt mondják erre, hogy az ilyen figyelés, figyelem fárasztó és végül is miért kell olyan bonyolulttá tenni az életet? Megengedem, fárasztó erőfeszítés; bizonyára fárasztóbb, örökösen fárasztóbb, mint egyes fáradságos munkák vagy bizonyos nagylelkű, nemes tettek, de mégsem hiszem el azt, hogy ez a figyelem azt követelné meg tőled, hogy agyongyötörjed, hogy nagyon megfeszítsd magadat. Figyelni kell és semmi több, ennyi az egész. Ami azt a problémát illeti, hogy ez komplikálttá teszi az életet, megengedem, tán így van valóban; de arról van itt végeredményben szó, hogy élő, igazán élő lény akarsz-e lenni vagy pedig személyiség nélküli, emberi testben álcázott gép?

Tudom nagyon jól, hogy vannak köztetek, akiknek az élete nagyon nehéz, akiket egész környezetük az állhatatlanságra csábít: de éppen őket is fel akarom szólítani a figyelmes magatartásra.

S ne feledjétek el, hogy az ember a szívével (ezzel nem azt mondtam, hogy érzékenységével) képes a figyelemre.

4.

HISZEN ŐSZINTE VAGYOK ...

„Már hónapok óta abbahagytam minden szentségekhez járulást. Nem érzem már annak a szükségességét. Nem probléma ez számomra, hiszen őszinte vagyok...”

„Egy idő óta észreveszem magamon, hogy egyre jobban és jobban elvesztem érzékenységem és érzékiségem fölött az uralmat Paulával szemben. De mi nyugtalanító van ebben, ha őszinte vagyok?...”

Ezek a gondolatok nem képzelt reflexiók; ti magatok is szívesen beleegeztek ilyenekbe, éppen, ha őszinték vagytok. Az őszinteség; ime ez az a nagy szó, amelyik különösen ifjúkorotokban, kifejezi mindazt, ami egyszerre a legnemesebb és a legkétesebb viselkedésünkben. Az őszinteség magas erkölcsi követelmény – vagypedig nem egyéb, mint a legfinomabb hazugság. Óvakodjunk tehát attól, keresztény barátaim, hogy nagyon könnyen hivatkozzunk rá.

Azok során kívül állni, akik hazugságot művelnek

Nemcsak ajkunkkal lehet hazudni. Az ember minden olyan tette, minden olyan kifejezése hazug, amelyek nem személyisége mélyéből fakadnak, amelyek nem felelnek meg meggyőződésének vagy lényét belülről elkötelező igaz érzelmeinek. Hány meg hány ember hazudik egész élete folyamán szerelmében vagy más emberi kapcsolataiban!

Nyisd ki csak az Evangéliumot és látni fogod, hogy milyen kitartóan és mekkora erővel harcolt Krisztus a formalizmus és a képmutatás ellen. Nálánál jobban senki sem követelte meg a külső tetteknek megfelelő őszinte belső magatartást, igazi elkötelezettséget. Semmit sem érnek szerinte a külső tettek, ha azokat a szív tiszta szándéka nélkül végezzük. A „rendben vagyok” magatartásnak nincs előtte semmi értéke, hanem csak annak, ha valaki az igazságban él.

Amikor Krisztus nekünk gyakorlatokat ír elő és parancsokat ad, akkor ezt bizonyára nem azért teszi, hogy hazudtasson velünk, sem azért, hogy affektáljunk vagy grimászokat vágjunk. Semmi sem mondana annyira ellen a Tőle hangoztatott őszinteségi követelménynek. Ő a szabad emberek és nem a rabszolgák hódolatát és cselekedeteit várja.

De ahhoz, hogy őszinte legyek, talán sztrájkba kell lépnem minden

külső cselekedet és minden gyakorlat ellen, amikor belülről nem érzem, hogy egyetértek azokkal? Hiszen Krisztus azt is mondotta: „Gyümölcsseitekről ismernek meg benneteket.”

Krisztus eléggé megmutatta a hitből fakadó életnek következetes logikáját ahhoz, hogy ne csinálhass az őszinteségből ürügyet a tunyaságra, lelki restségre.

Meggyőződés nélkül vagy meggyőződésünk ellen cselekedni annyi, mint hazudni.

De hazudunk akkor is, ha összetévesztjük az őszinteséget a szentimentális megnyilvánulásokkal, a spontán beleegyezéssel vagy a felületességgel.

Őszintének lenni mindenekelőtt annyit jelent, mint igaznak lenni, nem játszani hamisan, csalóan Krisztus és a mások valóságával, sem pedig a saját hivatásunkkal. Azt jelenti továbbá, hogy bátran vállaljuk egész életünkben a logikus, következetes hűséget a belső igazsághoz.

„Világosság vagytok az Úrban – mondotta Szent Pál az efezusi keresztényeknek – úgy éljete, mint a világosság gyermekei.” Igyekezz tehát ilymódon élni és biztosan őszinte leszel.

Éljete a világosságban

Vannak órák, amikor Krisztus követelményei nehezeknek látszanak. Ilyenkor ezeknek a követelményeknek mindenekelőtt csak a negatív oldalát látjuk; vagyis, hogy le kell mondanunk bizonyos élvezetektől; el kell szakadnunk egyes személyektől, dolgoktól; kockára kell tennünk közvetlen földi boldogságunk egy-egy elemét. A hazug „őszinteség” azt sugallná, hogy ne mondj ellent a boldogság spontán hívásának és fordíts hátat Krisztus törvénye „rabszolgaságának”. Jól ismeritek a lelkek mélyén folyó hasonló viaskodásokat.

Meg kell mondanom, hogy ebben az esetben nem volnál őszinte, amikor Krisztus követeléseinek kizárólag a „létminimum” szintjén igyekszel eleget tenni, vagyis csak külsőleg veted magad alá törvényének, de belülről valójában nem fogadod el, lelkedben szomorúság él és úgy cselekszel mint a keresztény kötelességek rabszolgája.

Tehát mit kell tenni? – át kell alakítani igazi, hatékony meggyőződéssé Krisztus követeléseit: „Az, amit Krisztus követel tőlem, logikusan folyik a hitből. Mindaz, amit Krisztus

kíván tőlem, nem vihet más irányba mint az igazi boldogság felé, amely benső énem hiteles megvalósításából fakad." Ezek után dönteni kell és maradéktalanul teljesíteni Krisztus követelését, valóságos elkötelezést vállalva. Ez nem fog szükségképpen lendületből vagy spontán lelkesedésből fakadni, de bizonyára őszinte elhatározás lesz. Ez az őszinteség és becsületesség tette szabadokká a szenteket és nagy embereket, megszabadítva őket a képmutatástól és a rosszul értelmezett őszinteség, az álőszinteség folytonosan ismétlődő megnyilvánulásaitól.

Imádni lélekben és igazságban

A fiatal keresztények általában nagyon érzékenyek a vallási gyakorlatban megnyilatkozó formalizmus ellen, amint ez még megtalálható a keresztény nép nagy részénél. A csak formalisztikusan gyakorlók farizeizmusa nem talál kegyelmet náluk. Ki tehetne nekik ezért szemrehányást? Gondoljunk arra, hogy mit mondott, mit tett az Úr, és apostola szent Pál a jámborkodók és farizeusok láttán. Újra meg újra vigyáznunk kell arra, hogy mi magunk mindenben elkerüljük a farizeusok bűnét, mielőtt pert indítanánk mindenki ellen.

Sőt tovább kell mennünk; a hazug imádat, kultuszt fel kell váltani azzal, amit Jézus „lélekben és igazságban” való imádnak nevezett. A hitnek az életünkben kell megnyilvánulnia; a hit ki akar fejeződni. A szentségek és az egész keresztény istentisztelet a valódi hit másik logikus következménye. Így kapcsolódik logikusan a kettő: a keresztény élet és az istentiszteleti gyakorlat. Ha ezt nem értetted meg, akkor ennek oka talán az, hogy hited a vallásos könyvekből kölcsönzött iskolás és elvont ismeret csupán.

A hitet hazugság nélkül kell gyakorolnunk. Tudom – miért titkoljam is ezt –, hogy ezt a feladatot nem mindig könnyítik meg plébániáitok és keresztény környezetetek. De mindenekeelőtt személyes magatartásokról van szó. Hogyan tudjátok elkerülni a formalista gyakorlat hazugságát és a hamis őszinteség hazugságát, amelyeknek igazi nevei: tunyaság, serdülőkori érzékenység, illetve gőg?

Úgy, hogyha megint meggyőződésből tápláljuk a gyakorlat tetteit. Nem úgy, hogy megteesszük azokat, mégha nem szívesen is, csak azért, hogy megszabaduljunk tőlük, túl legyünk rajtuk és aztán egy úr jó lelkiismeretével járunk, hogy eleget tettünk a rituális parancsoknak. Ellenkezőleg, arra kell felhasználnunk a gyakorlatot, hogy felébredsz-

szük azáltal elaludt hitünket, igazoljuk a szentségek iránti érzékünket a keresztyén élettel és megtoldjuk a szív hitét a gyakorlat hitével.

Ami Krisztus előtt számít, az nem a külső cselekedetek „vallásfegyelme”, nem is az ájtatoskodó vallásosság, hanem a hívő őszinte hite, amelyik összekapcsolódik az Egyház őszinte hitével.

A tanúságtétel őszintesége

Valójában őszinte vagyok egész keresztyéni életemben? Mindenkinek őszintén felelnie kell erre a kérdésre nagyizolás és hengeés nélkül, mert az Úr az, aki megítél és meg fog ítélni minket.

Semmi kétség nem fér hozzá, hogy az igazi őszinteség forrásaihoz való visszatérés megtisztítja evangéliumi tanúságtételünket. Az őszinteséghány hatálytalanná tesz minden apostoli tevékenységet.

Már a keresztyén élet teljes őszintesége a világban tanúságtételt jelent és ez bizonyára hatással lesz a hitetlen környezetre.

5.

ELFELEJTETT NYELV

Tán egyikkel-másikkal megtörtént, hogy néhány órát eltölthetett egy szemlélődő (kontemplatív) kolostorban. Azok a férfiak vagy nők, akik ezeken a helyeken laknak, visszavonultak a világ nagy sürgés-forgásából; kikapcsolódtak a történelem mozgásából és a nagy földi vállalkozások óriási nyüzsgéséből, ott hagytak mindent, ami ma a rekordok világát jelenti. Mindaz, ami mohó vágyat, kínzó nyugtalanságot kelt a kevésbé középszerűekben közületek, úgy látszik, hogy ezeket az embereket közömbösen hagyja. Éjjel-nappal Isten előtt tartózkodnak a csend és a visszavonultság birodalmában. Hányat fogott el már köztetek a kísértés, hogy haszontalan, semmirevaló lényeknek mondja ezeket a szerzeteseket és szerzetesnőket? Mert hagyján, ha valaki eltávolodik a világtól, bizonyos távolságban helyezkedik el vele szemben, de megígéri, hogy apostoli vagy szeretetakcióban lerója vele szemben szolgálát, de nem árulás-e, ha valaki kimenekül belőle, hogy térdenállva maradjon csak?

Talán igazunk van, amikor feltesszük kérdésünket a kolostorok e lakóinak, hogy megbizonyosodjunk arról, hogy az önzés, a rideg egoizmus semmi szerepet sem játszik elhatározásukban. De úgy gondolom, hogy végül is ők azok, akik nekünk szegezhetik az igazi kérdést; hiszünk mi még az imádság hatóerejében úgy, sőt jobban, mint abban, amit a saját hatékonyságunknak mondunk? Lehet, hogy a kolostor keltette félelmünk nem egészen üres félelem és lehet, hogy komoly felszólítást tartalmaz felszínes életünkkel kapcsolatban. Semmi nagyozolás vagy nagyképződés; ne mondd, hogy nincs időd imádkozni, minthogy te nem vagy egyéb, mint izgatott, nyugtalan ember; ne mondd, hogy kereszteshadjáratba indulsz, amikor csak a kalandvágy hajt; ne mondd, hogy az imádság haszontalan és hatástalan, amikor talán sohasem imádkoztál igazán.

Uram, taníts meg minket imádkozni!

Valóban, inkább az apostolok kérésének kellene ajkunkra jönnie; „Uram, taníts meg minket imádkozni!” Forduljatok ugyanezzel a kéréssel papjaitokhoz. Hosszú tanulóévek kellene ahhoz, míg az Úrral va-

ló bensőséges kapcsolat elmélyülése létrejön bennünk. Az elinduláskor elmélkednünk kell néhány lényeges igazságról és alapvető magatartásról, nehogy imádságunk formalisztikussá, ízetlenné és úntatóvá váljék.

Isten Valaki. Mindenható és végtelenül tapintatos, finom. Ez legyen mindenképp meggyőződésünk alapja. Az a tény, hogy Istenünk mindenható, kitűnik a teremtés művéből, de még inkább felragyog e tulajdonsága szentjeiben; mert miként a nap felszárítja az ingoványokat és megolvasztja a gleccsereket, éppúgy dolgozik az Úr mindenható szeretete a hozzánk hasonló emberekben. Vajon hiszitek-e, hogy egy ember szívét úgy átalakítani, hogy abból az emberből valószínűszen emberfölötti ember váljék, sokkal nagyobb dolog, mint szabályozni a bolygók keringését, egyensúlyban tartani az atomok energiáját vagy csodákat művelni? A Mindenható azonban másképp nyilvánítja ki hatalmát, mint ahogy azt a Földünknek, a mi világunknak erőszakos hatalmasságai teszik, akik rabszolgákat és robotembereket hajtanak uralmuk alá; Isten végtelenül tapintatos, diszkrét, aki szeretete erejét csak azoknál engedi szabadon, akik találkoztak Vele, akik Őt hívták, hogy töltsen el őket erejével. Ajánlkozik, de anélkül, hogy valakire ráerőszakolná magát; csak annak adja erejét, annak szolgálat energiát, aki arra felkészül az imádság által.

Ha tehát azt akarod, hogy működjön életedben a Mindenható hatalma, erejének befolyása, hogy téged mássá tegyen, mint amilyen vagy, akkor kezd el magad összeszedni. De ez a lépésed természetesen nem jelent valamiféle valótlán, irreális világba való belépést, ahonnét hiányzik a világ, hiányzik az emberek élete, nem követeli meg tőled, hogy becsukd a szemed, hogy fejed kezébe hajtsd és mintegy árnyék-ként járd környezetben. Az igazi összeszedettség kiáltást jelent az Úr felé, hogy egész életünket, annak minden gondját, minden testvérünket és az egész Földet gondolatban összefogjuk, hogy mindezt az Úr tekintete elé helyezzük. Nézd, Uram, Eléd álltam és minden itt van a jelenlétemben, minden nálam van, és ime, én a Te jelenlétedben vagyok. Mindezeknek Te vagy az Ura, legyen meg a Te akaratom! Semmi sem ellenkezik az embernek ezzel a felséges magatartásával annyira, mint az aluszékonyság, a figyelmetlenség, a lelki szétszórtság és izgatottság, amelyek oly megszokott kísérőink.

Párbeszéd két fél között: az imádság

Ezek után már egyszerű lesz imádkozni. Egyszerűen felajánlom az Úrnak mindazt, amit odavittem jelenlétébe, hogy ítéljen meg engem és válassza külön a tisztát a tisztátalantól egész emberi életemben, ahol ez a kettő oly szoros szomszédságban él egymással; azért, hogy tisztítsa meg bennem a rosszat és termékenyítse meg bennem a jót; hogy világossága és ereje minél erősebben hódítsák meg belső világomat, vagyis, hogy életemben minden Isten Országá elemévé váljak. Az ember és Istene közötti ilyen párbeszédnek – dialógusnak – a létrehozója inkább a hit, mint az érzelem, inkább a jelenlét, mint a képzelet. Lelki gyermekség és férfias hit együtt van egy ember öntudatában.

Ha kéréseink oly ritkán találtak meghallgatásra, ennek oka az, hogy azokat csak a képzeletünk ítéletének vetettük alá, de nem a mindenható Atya ítéletének. Amikor a Miatyánkot imádkozom, csak akkor beszélhetek Istennel kenyeremről és bűnömről, ha már Isten világának végtelen látásába helyezkedtem.

S Isten erősen, hatásosan cselekszik annál, aki a fenti módon a lehető legfolytonosabban, megszakítás nélkül imádkozik. Lassan az ilyen más emberré válik; új életforrás fakad önmaga középpontjában és ez táplálja cselekvése minden tartályát. De hogy ezt elérjük, hinni kell; vállalni kell az embernek azt a kockázatot, hogy Istenbe veti bizalmát, mielőtt csak a saját erőfeszítésében bízna; tudni kell időt fordítani az imádságra. A szentek így cselekedtek, mi viszont nagyon kevéssé tesszük ezt. Nem érzitek, hogy a világban hiányzik a tartalom, eluralkodik rajta a mindennapi gond, hiányzik belőle a világosság és a remény, és mintha mindenütt irányt tévesztene minden emberi törekvés? Isten azért nincs itt, hogy irányt szabjon nekünk, mert nem hívjuk Őt imádságunkkal. Nem tudjátok, hogy az embert „Isten-reforgó”-nak mondják, a napraforgó mintájára...

6.

BILINCSEK KÖZT VAGY A SZESZÉLY BÁBJA?

Egy fiatalember nemrég megházasodott. „Bilincseket vállalt magára” – gondolják egyes barátai. Ez azt jelenti más szavakkal, hogy vége a kénye-kedve szerint való szabad életének, ezentúl a szegény barátjuk többé nem teheti azt, amit akar...

Hát számotokra ez volna a szabadság: tenni azt, ami éppen az eszetekbe jut, nem gondolva egyébre, mint saját egyéni kielégítésekre és felhasználva minden dolgot a fantáziátok szerint? Sajnos, hány ember áll meg ezen a fokon és hal meg anélkül, hogy életében csak egy pillanatra is megismerte volna az igazi szabadságot, vagyis: egész énjének, önmagának világos és spontán rendelkezésre állását és alávetését mindannak, ami nagy, mindannak, ami igaz és szép, mindannak, ami igazi élet az ember számára.

Felszabadulás a szeretet által

Minden attól függ, hogy miért élek, függ attól a világosságtól, amely megvilágítja emberi léteimet, függ attól a nagy szenvedélytől, amely szívemben lakik.

Ha az emberi szerelem valóban önmagunk odaadása, még az önzéstől teljesen áthatott életben is felkeltheti a szabadság reményét. Bilincs valóban, de jelenti egyúttal a boldog lemondást arról, ami az énközpontban a legközépszerűbb, hogy helyet adjon az odaadásnak az iránt, akit szeretünk éspedig minden kényszer nélkül. Nem önmagunkért élni, hanem másokért. Ez a felszabadulást jelenti és a belépést a nagyobb összefüggésbe? Kell-e hangsúlyoznunk, hogy az ilyesmi ritkaságszámba megy a mai, annyira felületes világban, ahol az a kísértés környékezik minket, hogy önzően beszűkítsük életünket? Mindazonáltal számosan vannak olyanok, akik ismerik az említett felszabadulás előízét vagy legalábbis néma vágy él utána szívükben.

Mennyivel inkább vezet el bennünket az igazi szabadság megismeréséhez Krisztusnak a jelenléte szívünkben a hit által! Hallatlan szabadság ez; Jézus Krisztus meghirdette nekünk a szabadulást a bűntől, az önzéstől, a halálfélelemtől, a pogány világ szenvedélyeitől. Ő a mi ja-

vunkra vitte végbe ezt a felszabadítást és a szabadságot hitünk mértéke szerint ajándékozta oda nekünk. „Ha ti megmaradtok az én ígérimben, akkor valóban tanítványaim vagytok; és megismeritek az igazságot és az igazság szabaddá fog tenni titeket.” (Jn. 8,32).

Ha életünket a feltámadt Krisztus életerejébe kapcsoltuk, akkor halálnak mondhatunk mindent, ami Tőle eltávolít minket; mindazt, ami földöncsúszókká tesz, vagyis szenvedélyeink, önző törtetésünk, hazugságaink és előítéleteink földre nyomó terhét.

Az az ember, akinek szívében a hit által a feltámadt Krisztus Lakik, arra kap meghívást, hogy megismerje az életnek olyan belső logikáját és olyan belső szabadságát, amelyekről Szent János ír az első keresztényeknek; „Mindaz, aki Istentől született, bűnt nem cselekszik, mert az ő magva van benne és nem vétkezhetik, minthogy Istentől született.” (1 Jn. 3,9). Az ilyen ember is ismeri a kísértést, miként Krisztus is ismerte azt, de Krisztushoz hasonlóan szabadon szembeszáll vele, nagy határozottsággal és lelki erővel, minthogy az az út, amelyen élete visz nem vezet a Gonosz birodalmán keresztül; ami nem azt jelenti, mintha ne ismerné ő is a rosszat.

Persze mindaz, amit fent mondtunk, már a végpont, a megérkezési cél, mert hiszen az a felszabadulás, amelyet Krisztus hoz létre keresztényeiben, csak fokozatosan érleli meg következményeit. A keresztény élet továbbra is küzdelem marad és ugyanaz a János apostol mondja nekünk anélkül, hogy önmagának ellenmondana, a következőket: „Ha azt mondjuk, hogy nincsen bűnünk, akkor magunk csaljuk meg magunkat és nincsen bennünk igazság.” (1. Jn. 1,8). Mi a bűntől szabadok vagyunk már, olyan mértékben, amennyire hitünk logikájából és dinamizmusából élünk. Már nem vagyunk a bűn rabszolgái, még ha meg is történik az, hogy annyira a vonzókörébe kerülünk, hogy engedünk neki. A bűn egy buzgó keresztény életében pillanatnyi belső megszakadást, összefüggéstelenséget jelent, figyelmetlenséget azzal az életmóddal szemben, amelyet Jézus Krisztus teremt benne, de mindez alapján véve nem teszi kérdésessé ezt az új életet, új egzisztenciát.

A keresztény felszabadult már, de egész életén át és évek során át kell kifejlesztenie, kibontakoztatnia ezt az alapszabadságot, alapvető felszabadulást.

Felszabadítva, hogy szabadok legyünk

Krisztus arra hív titeket, hogy a szabadság élménye ne csak a rosszal szemben legyen meg bennetek, hanem a jóval szemben is.

Nagyon sok keresztény van ugyanis, aki a jót kizárólag kényszerből teszi; félelemből, minthogy az előírás, minthogy ugyanazt cselekszik a környezetében is, minthogy az Egyház parancsolja azt. Engedelmeskednek ugyan, de a halál tanyázik lelkükben és rendkívül szomorúak. Vajon ti magatok is nem lepődtek-e meg már azon, hogy azt teszitek, amiről azt tanították nektek, hogy az jó, de közben a szomszédotokra sandítotok, aki „sokat engedett meg magának szabadsága nevében.” Sem a szomszédotok, sem pedig ti magatok ebben az esetben nem vagytok valóban szabadok: a szomszéd azért nem, mert összetéveszti a szabadságot és a szabados, gátlástalan szeszélyt; ti pedig azért nem, mert összetévesztitek a jót a törvénytisztelettel, a törvényekhez való ragaszkodással a legalizmustal. Persze a megoldás nem abban van, hogy életetek hajójáról a tengerbe dobtok minden parancsolatot és minden elvet, hanem abban, hogy személyes meggyőződéssel töltitek meg azokat. Eresszitek el csak a mankókat és járjatok magatoktól, igen, de azért, hogy jobban megtartsátok az útirányt, nem pedig azért, hogy az útról letérjete. A keresztény életben való haladás jele minden bizomnyal az az önkéntesség (spontaneitás) és az az öröm, melyet a Krisztus szellemének az uralma, irányítása alatti életben találunk. „Isten a vidám adakozót szereti” – mondja Szent Pál. Az áldozat és a férfias elhatározás szükségesebbek ugyan kezdetben, de aztán abban a mértékben, ahogy a szabadság növekszik, a kényszer és a feszültség fokozatosan csökken. „Minden a tiétek, ti pedig Krisztusé vagytok és Krisztus Istené.”

A keresztény szabadság ára

Akarjátok, hogy Krisztus megadja nektek ezt a szabadságot? Akkor adjátok át neki magatokat fenntartás nélkül, teljesen. Az a gazdag ifjú, akiről az Evangélium beszél, félt, hogy Jézus elveszi tőle a „szabadságot” azaz a szeszélyét – hogy élvezze javait, hogy élvezze ifjúságát. A szerencsétlen nem értette meg, hogy Krisztusnak átadva magát, a hamis szabadságról, a középszerűségről mondott volna le, hogy találkozzék a Szabadítóval; elhagyott volna egy minden szélről szeszélyesen ide-oda dobált életet egy látszólag keményebb életért, de az egyetlen igaz, az egyetlen örömteli és az egyetlen szabad életért.

Krisztus bennetek ható ereje szabadít fel valójában titeket és ehhez a szabadsághoz sohasem juttok el kizárólag a magatok erkölcsi erőfeszítéseivel. És ha vétkeztek, ez legyen számotokra alkalom arra, hogy

kérjétek az Urat gyermeki egyszerűségben arra, hogy legyen nevelőtök és legyen szabadítótok.

A bennetek lakó keresztény és pogány között dúló harcnak a hevessége, – amelynek ma még talán tanúi vagytok ifjú lelkekben – gyengül majd abban a mértékben, ahogyan hitetek komolyabbá válik. Krisztus győzni fog bennetek, és majd megismeritek azt a szabadságot, amely elfeledteti veletek a múlt harcait.

7.

VIDÁM HAJÓZÁS VAGY KÜZDELEM?

Tengeri körutazás: e szó hallatára talán egy, a Balatonon töltött boldog vakáció jelenik meg képzeletetekben, mikor az ember oly símán, nyugodtan töltheti az életét, mint ahogy a hajó siklik a víz hullámain, gyönyörrel telten, gond nélkül, abban a biztos tudatban, hogy szerencsésen megérkezik a kikötőbe a hajózás után.

Egyes keresztények – vannak közöttük is ilyenek – szeretnék megpróbálni, hogy úgy éljenek keresztény életet, ahogyan egy balatoni hajózást átélnek. Csodálkoztok aztán, amikor azt látjátok, hogy a legkisebb nehézség hatására letérnek a jó útról, hogy a legkisebb erőfeszítéstől visszariadnak; úgy gondolják, hogy egészen egyedül haladhatnak életútjukon, hiszen biztosan vezeti majd őket az a jóakarát, amelyről úgy tartják, hogy megvan bennük. Egyszerre csak azt látjuk, hogy elcsüggednek, kedvüket veszítik, mert harcolniuk kellene; nos, ehhez a harchoz nincs meg bennük sem a szándék, sem pedig a harci kedv, az erő a küzdelemhez. Pedig Krisztus megmondotta, hogy tanítványainak élete küzdelem lesz. Nem ámította őket.

Jézus harca

Krisztus nemcsak mondta ezt, hanem meg is kezdte a harcot. Jézus egész élete harc, küzdelem volt.

Látjátok Őt harcolni nyilvános működésének küszöbén a Sátán nagy kísértése ellen: a Gonosz arra csábítja mindig az embert, hogy életét Isten nélkül alakítsa, boldogságát Isten nélkül keresse. Hatalmas jelenetnek vagyunk tanúi – olvassuk csak el Máté evangéliumának idevonatkozó részletét (4, 1-11).

Látjátok Őt harcolni a Kereszten, hogy Atyjának nagyon szent akarata diadalmaskodjék.

Látjátok Őt harcolni egész élete folyamán, a körülötte burjánzó önzés, a meghasonlás, a hazugság, az ezerarcú bálványimádás ellen, bármibe kerül is ez a harc. Neki ez a harc az életébe került.

Valóban Jézus megfizette küzdelme árát. Élete egyáltalán nem volt gondtalan hajózás, hanem inkább folytonos küzdelem Isten dicsőségéért és Országáért. Feltámadása pedig – isteni erő beavatkozása folytán – nem volt egyéb, mint az Istenember becsületesen, nyíltan vívott küzdelmének megkoronázása.

A keresztény: a harcos, a küzdő

Krisztus nyomában az összes szentek, akik be akartak menni Uruk-kal az Ő dicsőségébe, végigharcolták a hitnek ugyanazt a harcát. Hallgassátok meg Szent Pált, aki tudta, hogy mi volt ez a harc; „Vegyétek fel az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon, s megállhassatok, mert mindent megtettetek. Úgy álljatok tehát, hogy derekatokat felövezzétek igazsággal, s rajtatok legyen az igazság vértje. Lábatok sarúja legyen a felkészültség a béke evangéliumának a hirdetésére. Mindezekhez vegyétek a hit pajzsát, amellyel kiolthatjátok a gonosznak minden tüzes nyilát. Azonkívül vegyétek fel az üdvösség sisakját és a Lélek kardját, vagyis az Isten igéjét.” (Ef. 6, 13-18).

A keresztségben felkentek minket a szent olajjal, jelképesen így vértetiztek fel a harcra. Ez nem semmiért történt: mi harcosoknak születtünk. Elfelejtettük volna ezt?

Ne csodálkozz azon, ha nem vagy önmagadtól, természetedtől fogva keresztény! Ne csodálkozz, ha kísértésbe jutsz egész életed folyamán, hogy apró örömöket hajhássz függetlenül Isten akaratától, röviden: ha kedved támad pogánynak lenni. Krisztus hív téged, de küzdelemre és nem a könnyű, minden kellemetlenség nélkül való életre.

A személyes gyakorlat

Nos, akkor talán valamiféle emberfölötti embernek, szuperembernek kell lennünk, hogy keresztények legyünk, vasakarattal kell e cél eléréséhez rendelkezünk? Ez túlságosan sok számomra...

Nem elsősorban nem a te teljesítményeidről van szó, hanem a hitről, életed szenvedélyes odakapcsolásáról az élő Krisztushoz.

Elsősorban nem a tőled magadtól vívott harcról van szó, hanem arról a küzdelemről, amelyet az élő Krisztus vív benned és veled, legalábbis, ha te azt energikusan és határozott módon akarod.

Mert végül is, valóban elfogadtad, hogy a Krisztussal való találkozás teljesen új irányba fordítja életed kormányát? Elfogadtad igazán, hogy ennek következtében, adódó alkalommal, igent vagy nemet kell mondanod és ezzel el is kell magad kötelezned. Elfogadtad, hogy Isten irányítsa és vezesse boldogságkeresésedet?

Ez tehát Krisztus harca benned, de a te együttműködéssel. Elengethetetlen tehát a személyes gyakorlat.

Elsősorban a hit gyakorlata szükséges, amely Isten szavából táplálkozik. Szükséges, hogy mindennap szakíts legalább tíz perc időt arra, hogy elmélkedj az Újszövetségen, azért, hogy meggyőződésedet és életedet mindenfajta játék és becsapás nélkül hangold össze Krisztus nézőpontjával. A hit Isten ajándéka, de ez az ajándék nem hull ingyen az ölünkbe, anélkül, hogy a keresésére indulnánk. Hit fáradtság, küzdelem nélkül – nincs. Harcolj tehát a lelki tunyaság ellen, amely a restség legrettenetesebb fajtája.

Azután kell az akarat ellenállás trenírozása az élet részleteiben. Meg kell szervezni a harcot a puhaság, a kényelem, a szeszély ellen. Észrevétlenül kapcsolódik egymással bennünk minden: a kis harcok és a nagy csata. A hit nagy csatája az élet leghétköznapiabb viselkedéseiben kezdődik és kötelez a mindennapi tettekben. Vajon nem vagy-e a pipád, érzéki vágyaid, szervezetlen napirended, rokon- és ellenszenved, nevetséges hiúságod rabszolgája? Milyen nagy erőfeszítéseket teszel azért, hogy megszerezz egy oklevelet, egy képesítést... hogy meghódíts egy szívet! Mennyivel aránytalanul kevesebb időt áldozol arra, hogy megszerezd magadnak a Krisztusban való boldogságot.

Szeretném, ha elmondhatnám nektek Szent Jánossal; „Irok nektek, fiatal emberek, mert erősek vagytok és az Isten ígéje megmarad bennetek s a Gonoszt legyőztétek.” (1 Jn. 2, 14).

LEHET VALAKI EGY SZEMÉLYBEN KERESZTÉNY ÉS „ÉLETMŰVÉSZ“?

Nem. Ezt soha nem láttam a szenteknél. Még a „modern” szenteknél sem, azoknál, akikkel az utcán találkozunk. Választani kell a szentség merész vállalkozása és az élet teljes kényelme között. Ez nem tűr vitát, mert nyilvánvaló keresztény igazság.

A modern kényelem...

A kényelem, a komfort tönkretesz, elrothaszt bennünket, beleértve még a legszegényebbeket is közülünk. Napról-napra egyre inkább az a törvény uralkodik már a mindennapi élet egyes részleteiben is, hogy minimális erőfeszítéssel a jólét maximumát érzük el. Nem nagyon bírjuk el a szomjúságot; alig tűrünk el már egy kis hideget vagy éhséget; nem szeretünk gyalog menni és kerüljük azt, amikor csak tehetjük; nem tudunk lemondani arról az ezernyi fölösleges dologról, amelyeket az áruházak kirakatai és tömeges elpuhultságot árasztó környezetünk kínálnak fel szükségleteink kielégítésére. Ezzel a megállapítással – meg vagyok róla győződve – sok fiatal keresztény erkölcsi közepszerűségének és belső ürességének a gyökerére tapintok. Bizonyos modern kényelem jónak mondható annyiban, amennyiben az embert kevésbé teszi rabszolgává munkájában éppúgy, mint a családi életében. De ebből nem szabad azt következtetni, hogy minden kényelem haladást jelent az ember számára; sok esetben nincs hatásosabb bódítószert – narkotikum – minden lelki követelménnyel szemben. Annak a lehetősége, hogy kielégíthetjük minden szeszélyünket, új rabszolgaság beköszöntését jelenti. Hát rabszolgák legyünk mi is?

Krisztus elítélte volna az életet?

Nyilvánvalóan nem. Krisztus sohasem mondta, hogy a test rossz, hogy enni, inni, aludni, (dohányozni?) rossz és elítélendő. S mégis: Jézus szegényen élt, ami megadta neki a jogot ahhoz, hogy a gazdagságban rejlő rosszról beszéljen. Bűnbánatot tartott és felszólított bennünket arra, hogy ne menjünk lépre a földi javak ingoványos talaján. Amikor

Krisztus tanítványa bűnbánatot, penitenciát tart, akkor ezt nem azért teszi, hogy kiürítsen a lelkéből minden örömet, vagy hogy külön tetteket hajtson végre, vagy romantikus elképzelésből apránként éppenséggel öngyilkosságot kövessen el. Ellenkezőleg: azért, hogy még hatékonyabban, intenzívebben éljen, mint ahogy a szőlővesszőt is megnyesik, hogy koncentrálhassa életerejét. Nyilvánvalóan minden attól függ, hogy mit nevezel életnek, függ attól a súlyponttól, amelyet te életednek adsz; ez a súlypont lehet a has, a bőr, a hiúság, a szellem, lehet Isten...

Jól van – mondjátok –, egyetértünk azzal, hogy az embernek sohasem szabad túlnie, hogy a kényelem elpuhítsa. De nem elég nehéz a mai élet ahhoz, hogy az ember a komfort után fusson? Hiszen a kényelem keresése csak kárpótlás, kompenzáció a mai nehéz életért. Igaz, megengedem, egyeseknek közületek az élet nem egy esetben időelőtt nagyon kemény; gyakran kell küzdenetek olyan életkörülmények közt, amelyeket készen találtak magatok előtt és amelyek elnyomnak titeket. Ez kötelességtek. De mindez vajon mesterkéltté és feleslegessé, haszontalanná tesz minden önkéntes lemondást, minden küzdelmet az „elpolgárosodás” ellen? Egyáltalán nem hiszem ezt, sőt ti magatok sem, ha őszintén akartok beszélni. Amikor tizenhat éves fiúktól azt az indokolást hallom elpuhult életük mentségéül, hogy az kárpótlás a háborúban szenvedett lemondásokért, nélkülözésekért, akkor ez mosolyra fakasztja az embert. Kétségtelenül szüleik és nagyszüleik nélkülözéseiről akarnak beszélni... De kérdezhetjük, hány nemzedéken át kárpótolják magukat az emberek nélkülözéseikért?

Miért tartunk bűnbánatot?

Nem szükséges nagy misztikusnak lennünk ahhoz, hogy rájöjjünk: lemondás, önmegtagadás nélkül nem lehet önuralomra szert tenni és nincs haladás eszményeink felé. Boldogok azok közületek, akik szüleiktől a szerető gyöngédséggel együtt megkapták a kemény és áldozatos élet szeretetét is. Minden elkényesztetett gyermeket pedig sajnállok, mert ezeknek életükben ezért majd drágán kell fizetniök. A sportolók, a katona, a kutató, a szerelmes, a művész, a szent: mindezek feláldozák kényelmüket, mert olyan cél lebeg előttük, amely megköveteli tőlük a kényelemről való lemondást, minthogy a lényükben uralkodó bizonyos feszültség szükséges sikeres életvállalkozásukhoz, eredmények eléréséhez. Aki csillagját akarja követni, annak elkerülhetetlenül el

kell eresztienie a hajóköteleket. Nincs minden csillagnak ugyanaz a ragyogása. A nagy szellemi-, erkölcsi teljesítmények sokszor hallatlan erőfeszítést követelnek: Még a legjogosabb igényeink kielégítéséről is le kell sokszor mondanunk. Nincs többé hely az egoizmus számára. Így van ez az igazi szerelemnél; olyan hivatásoknál, melyek teljes odaadást kívánnak. A szentségre törekvés is ebbe a sorba tartozik – de még többet követel tőlünk.

Nekünk, keresztényeknek, még határozottabb indítékunk van a bűnbánatra; Jézus Krisztus. Nálunk nemcsak arról van szó, hogy egy kicsit megerőltessük magunkat az önuralom elérése céljából; nem is csak egyedül az esik nálunk a latba, hogy megszabaduljunk önző vágyaink kielégítésétől szellemünk és szívünk felszabadítása érdekében. Nálunk, keresztényeknél azon van a hangsúly, hogy megtisztuljunk mindattól, ami versenyezhet életünkben Istennel, konkurrens lehet életutunkon, mint a vér vagy a szellem bálványai, a szenvedélyeinkkel való gyáva megalkuvás, melyek a bűn forrásai. Nálunk a cél Krisztussal egyesülni szenvedése örömteli áldozatában azért, hogy Isten belénk árássa fel-támadása életerejét, lendítő vitalitását: ez és nem kevesebb. Ezek után világos: nem lehetünk egyszerre keresztények és „életművészek” abban az értelemben, amikor az „életművész” azzal dicsekszik, hogy ő nem mond le semmiféle gyönyörrel az életben. Újra ez a kérdés mered elénk: Valóban Jézus Krisztust választottuk mi, életre-halálra?

A nagybőjt nem halt meg...

A keresztény bűnbánatra különösen kijelölt idő a nagybőjt időszaka; mégpedig nemcsak azért, hogy beszéljünk a bűnbánatról, hanem hogy azt gyakoroljuk. Szokták mondani, hogy már az Egyház sem tartja meg a nagybőjtöt; végre megértette, hogy a bűnbánat, mint más kor szülötte, nem a mi korunkba való... Ennek bizonyítására idézik a böjti fegyelemben és a hústól való megtartóztatásban hozott enyhítéseket. De ez félreértés: az Egyház csak a követelmények formáin lazított, azokon, amelyek elavultnak látszanak az egészség és az élet mai körülményei következtében, de nem magán a bűnbánaton. Sőt abban a pillanatban, amikor a keresztények újra felfedezik a Húsvétot, a Nagyböjt újra visszanyeri teljes időszzerűségét. A negyven nap a bűn balasztjait kidobálásának, a tisztulásnak, a megtérésnek az időszaka a Húsvét nagy eseményének várásában.

Meg kell tehát hahnod a kényelem számára, ha valóban Krisztus életéből akarsz élni. Húsvét örömét csak akkor kapjuk meg, ha az ünnephez bűneinktől megtisztulva és a hamis kincsekhez való szégyenletes ragaszkodástól megszabadultan érkezünk meg. A Húsvét öröme már benne él keresztény bűnbánatunkban: Ez az öröm és nem a szomorúság; megértettétek ezt?

9.

A TEST AZ ÚRÉRT VAN

Húsvétkor az egész Egyházzal örömtől visszhangzó hangon kiáltjuk: „Az Úr Jézus valóban feltámadt.” Olyan esemény ez számunkra, amely nekünk fontosabb, mint bármi a világon: Arról van szó, hogy Isten a maga életterébe – éspedig örökre – átültette Jézus egész emberi valóságát. Beleértve a testét is, mert hiszen becsapás és hamis játék lett volna ezzel az emberi valósággal, realitással, ha azt Isten félretolja, mellőzi; de Isten nem csaphatott be minket, Ő, aki azért teremtetten a világot, hogy azt átalakítsa és halhatatlanná tegye.

Isten nem játszik hamisan a mi testünkkel sem, s ami megtörtént a Titokzatos Test fejével, Jézussal, ugyanaz történik majd velünk is, azzal a feltétellel, hogy mostantól fogva keresztényekként – azaz a hit fényében – nézünk testünkre és úgy is bánunk vele.

Testvérünk – a test

Mindnyájatoknak van már tapasztalata, élménye a testéről. Nagy emberi tapasztalat ez, amelyet már megszereztek, de amely egyre tovább fejlődik úgy, amint korban előre haladtok. De fontos, hogy tapasztalataitokból ezután milyen következtetést vontok le.

A serdülőkorban kétségtelenül sok szenvedést okozott a test, mint nehézkes és ügyetlen utitársatok az életben; nem egyszer rosszul viselkedett azoknak a különleges életáramlatoknak a hatása alatt, amelyek feltörték benneteket. És minthogy ezeket nehéz volt alárendelni, alávetni a szellem uralmának, talán meg is vetettétek, mint a tisztátalanság eszközt, amely elvágta Istennel való buzgó kapcsolataitokat. Egyesek közületek arról álmodoztak, hogy egy napon majd tiszta szellemekké alakulnak át, ami egyszerűbbé tenni életüket és közelebb vinné őket a szentséghez. Mindez pusztán álom. Az is igaz, hogy az említett dolgok már a múlthoz tartoznak, de remélem azt is, hogy nem az a meggyőződés maradt vissza benneteket, hogy egyedül csak a lélek illeti meg az Urat, hogy a test nem egyéb, mint legyőzendő akadály vagy egyenesen a bűn következménye?!

Élményeteknek csak egy részét idéztem vissza. De ott van a másik tapasztalatotok is. Ragaszkodtok testetekhez; azt akarjátok, hogy szép

legyen. A test személyiségtek egy részét alkotja. Amikor az ember azt mondja: én, amikor megcsodálja a természetet, amikor szeret, akkor ezt egész lényével teszi, nem pedig csak szelleme magaslatain járva. Érzelmek és még legszellemibb ténykedéseink is a testhez kötöttek. És a halál is csak azért kelt bennünk akkora félelmet, mert attól félünk, hogy a testtel együtt elrabolja tőlünk az egész életet.

Ez a harc, csatározás benne rejlik magának az emberi tragikumnak a mélyén; az ember több, mint pusztán a teste, viszont semmi sem a teste nélkül. Hol van tehát az igazság? A test megsemmisítésében? Vagy materialista felmagasztalásában? A rezignációban, e különös helyzet láttán, lemondva arról, hogy e téren helyes egyiségre jussunk?

Jézus Krisztus és teste

Nézzük Jézus Krisztust. Ő sohasem vetette meg a testét. Nem lázadott az ellen a determinizmus ellen, amelyet teste rákényszerített: táplálta, pihentette. Sohasem adott a halálnak olyan értelmet, hogy az megsemmisülés, amely megszabadítja a fájdalomtól, kintől nyögő lelket a test börtönéből. Őszintén, minden kényszeredettség nélkül végigélte mindannyiunknak közös emberi sorsát. A test tehát nem rossz.

Sőt tovább mehetünk. Ha Jézusnak volt bizonyossága testéről, akkor ez az volt, hogy az feltámad egész személyével együtt. És ebben a távlatban, ebben a perspektívában testéből is, miként egész életéből dicsőítet alakitott ki Istennek; úgy használta azt, hogy az adomány volt az Atyának és alávetés az Ő akaratának. És feltámadása után teste megdicsőült is, de emberi test; nem valami testetlen kísértet, üres fantom vagy tiszta szellem, hanem Istentől még a teremtés előtt megálmodott ember, az új Ember.

Dicsőítsétek meg Istent testetekben

Testemnek jelentőségét mostantól fogva, éspedig döntő módon, Jézus Krisztus adja meg:

Nem vetem meg tehát testemet, hiszen legbensőbb társa lesz lelkemnek az Istentől megigért egész örökkévalóságon át.

Sanyargatom, de ugyanazon okból, amint gondolom is, hogy szolgálja az Urat, hogy egész életem Isten akaratára szerint folyjék és háláadó dicsőítése legyen Istennek.

Nem aratok testemből önző gyönyöröket és nem kényszerítem rá szé-
szélyeim törvényét, mert Isten lakik benne és testem az Ő Országának
része.

Minden tudományos valószínűtlenséggel szemben is erősen hiszem,
hogy Isten feltámasztja testemet és mindazt, amit vele együtt megél-
tem. Hiszem, mert ezt tette már Jézus Krisztus személyében is.

Hitetek legyen Pál apostol hite, amikor ezt írta a Korintusban élő
első keresztyéneknek; „A test az Úrért van, miként az Úr a testért.
Mert Isten az Urat is feltámasztotta, és minket is fel fog támasztani
hatalmával. Nem tudjátok-e, hogy testetek Krisztusnak tagja?... Vagy
nem tudjátok-e, hogy tagjaitok a Szentléleknek temploma, ki benne-
tek vagyon, kit az Istentől vettetek, és nem vagytok a magatoké? Mert
nagy volt a ti vételáratok! Dicsőítsétek meg és hordozzátok az Istent
testetekben.” (I. Kor. 6, 13-20).

10.

A KERESZTÉNY ÉLETE ÉS HALÁLA

Ha csak ebben az életben reménykedünk Krisztusban, nyomorultabbak vagyunk minden embernél.

(I. Kor. 15, 19)

Azt mondják, hogy a fiatalok nem ragaszkodnak annyira az élethez; ennek bizonyítékaul azt hozzák fel, hogy annyi és annyi fiatal ember halt hősi halált mindenkor a háborúk harcaiban. Én magam is láttam már, hogy néhány fiatal ember könnyebben indult el az Atyai Ház felé, mint az érett férfiak. Mindez könnyen kínálkozó anyagot nyújt a fiatalok nagylelkűségéről és lovagias szelleméről szóló lelkes szónoklatoknak és írásoknak... Annyi bizonyos, hogy mindezekről csak komolysággal lehet beszélni. De ezen a ponton jogosan felmerülhet előttünk egy kérdés: ha az élet odaadása oly könnyűnek tűnik fel bizonyos életkorban, vajon ennek nem az az oka, hogy az ilyenkorúak valóban még nem is voltak birtokában az életnek, és nem is tudták pontosan áldozatuk nagyságát?

Gondolkozatok csak egy keveset. A legtöbben nem ragaszkodtok az élethez; napról-napra nagylelkűen ajándékba kapjátok, mint programot, mint nagyszabású, kockázatos vállalkozást minden ragyogásával, dinamizmusával, testetek-lelketek alakíthatóságával. Minden gond ellenére, amelyek már gyötörnek benneteket, legkevésbé sem érzitek még, hogy életeteket súlyos veszély fenyegeti. Elgondolkodtatok-e már az öregedés és halál tényén, ezek élményén, amelyben egykor nektek is részetek lesz, amelyekkel majd kénytelenek lesztek foglalkozni? Ugye, nem! Néhány év múlva azonban érzitek majd, hogy a fiatalos és tüzes élet tovatűnt, ami egykor nem volt probléma. Ekkor megértitek majd azt a féltő ragaszkodást, amely az érett férfiban él az őt lassan elhagyni készülő élethez; megértitek a személyben tükröző sóvárgást, amelyel fiatal korotokra tekint, megértitek azt a problémát, amelyet halála és az ehhez fűződő félelem jelent a számára.

Nem azért akarok nektek a halálról beszélni, mintha gyönyörömet lelném abban, hogy lefékezzem, letörjem lendületeteket és az idősebbet játsszam előttetek. Az emberi élet komolysága arra szólít fel minket, hogy meghallgassuk a Prédikátor könyvében Salamont. Ez azt ajánlja, hogy „gondoljunk a Teremtőre, mielőtt ránk köszöntenek a rossz

napok, amikor reszketnek a ház őrzői, amikor az asszonyok abbahagyják az őrlést, mert a világosság csökken az ablakokon... mielőtt az ezüsfonál elszakad, az aranylámpa eltörik, a kőveder széttörik a padokban, a gerenda összetörik a kútban és a por visszatér a földre, ahonnan jött és az élet visszatér Istenhez, aki azt adta."

Halálom nem az életem végén van, hanem a közepén, miközben apránként felemészti és folyton fenyegeti azt. És nemcsak fizikai életünket. Vajon legnagyobb álmaink, legnagyobb terveink, szerelmünk, amelyekről azt szeretnénk, hogy örökké romolhatatlanok legyenek, nem veszítenek-e biztonságot sugárzó voltukból az esetleg hirtelen jövő vég gondolatára? Fenygető veszélyek és akadályok leselkednek ránk mindenütt, és ott van legvégül is a halál.

"Szomorú dolog – írja Julien Green naplójában – a világban élni és érezni azt a fenyegető veszélyt, amely mindenre nehezedik, amit szeretünk. Nem tudok egészen boldog lenni egy olyan világban, ahol az utolsó szó mindig a halál és ahol ez minden pillanatban közbeléphet. Csodálkozom azon, hogy oly gyakran nevetni tudunk, hogy úgy tudunk tenni, mintha a halál nem is volna."

Ismertem embereket, akik a tapasztalat e kinyilatkoztatásával szemben inkább a menekülést választották, annak minden formájában, mint a világosságot. Ismertem ismét másokat, akik oly elkeseredetten küzdöttek az öregedés ellen, hogy neurotikusokká váltak és életük szinte darabokra hullott szét. Ki vállalja az emberi életet keserűség és kétségbeesés nélkül, ha túl ifjúságán nem ragyogja már be a tavaszi biztonság napfénye?

Itt hangzik feléd Krisztus szava és itt érint meg az Ő valósága, Krisztusé, aki a halál Legyőzője:

"Én vagyok a feltámadás és az Élet; aki énbenem hisz, még ha meghal is, halált nem lát mindörökké, hanem élni fog."

Húsvét világossága bevilágítja életünkben az őszöket éppúgy, mint tavaszainkat és őszeinket inkább, mint tavaszainkat. Csak akkor fogjuk fel, hogy Jézus Krisztus mit jelent mindegyik halandó ember sorsa szempontjából, ha már sejtjük azt, hogy mi az ember élete és mi annak a halála? Ha hitünk van, – mondja Szent Pál – ez annyit jelent, mint „rábízni magunkat Istenre, aki életet ad a holtaknak és a semmit a létbe hívja!” Isten azért adta nekünk földi életünket és halálunkat, hogy azokat örök életté alakítsa át, amint Jézus Krisztusban is emberi sorsot vállalt magára, hogy azt a halottakból feltámasztásával átalakítsa.

Egyes filozófusok azt hitték, hogy megvigasztalhatják az embert az-
zal, hogy beszélnek neki a lélek halhatatlanságáról, az ész romolhatat-
lanságáról. Tisztességtelen dolognak látszik nekem ilymódon elsikkaszt-
tani az ember testi állapotának a tragikumát: A kérdés az egész ember
életére vonatkozik és ezek a filozófusok úgy válaszolnak rá, mintha a
testi halálnak egyáltalán nem volna semmiféle jelentősége!

Ugyanezt mondanám a Keletről jövő újratestesztelési (reinkarnációs)
mítoszokról is.

Egyesek beteges agyrérmnek mondják a halál utáni továbbélés vágyát,
mert szerintük a halállal mindennek vége. Az ilyen kijelentések per-
sze meghagyják az embernek továbbra is kínzó problémáját, még abban
az esetben is, ha arról igyekeznek bennünket biztosítani, hogy a jövő-
dő emberiség hálás lesz majd azért, hogy éltünk ebben a korszakban.

Jobban szeretem annak a szerénységét, aki bizonyosság híján is bele-
nyugszik a halálba, minden nagyképűség nélkül, mégha az mostantól
kezdve meg is rabolja életének örömét.

Csak a kereszténység oldja meg a szenvedés és testi halál problémá-
ját az ember számára, úgy, hogy az ember életének egészét tekinti
minden élményével. Személyes és halál a keresztény szemében nem
mellékes jelenség, amiről alkalomadtán beszélünk. Éppen ellenkező-
leg: tudatosan olyan valóságokként tekintjük, amelyek az emberi lét
egész problematikájának jelentős részét alkotják. Vajon él-e bennetek
ezzel kapcsolatban a nagy bizonyosság, a reális meggyőződés, a Jézus
Krisztusban való hitetek alapján? Vagy pedig az életről s halálról való
keresztény felfogás csak hallucináció, délibáb a számotokra, mint azok-
nak, akik a sivatagban kergetve azokat éhen-szomjan pusztulnak el.

A keresztény arra az örök életre állítja be életét, amelyet Isten ad
neki, s földi életét Istennek ajánlja fel, hogy azt elárassza az örök é-
let. A hitetlen, akit csak e közvetlen életbe vetett bizonyosság vezet,
ebbe a földi életbe veti minden bizalmát és erőlködve belekapaszkod-
dik, hogy úrrá legyen fölötte; számára a halál balsiker, szerencsétlen-
ség és épp úgy védekezik ellene, mint egy tolvaj ellen! Ha a halál még
félelmet kelt bennünk, akkor ennek oka talán az, hogy még nem arra
az életre tettük rá magunkat fenntartás nélkül, amelyet Isten ad. Más
szóval: Hitünket hangoztató bizonykodásaink ellenére is, minden konk-
rét törekvésünket életünk gyakorlatában merőben emberi, evilági cé-
lokra irányítjuk, mintha bizonytalan lenne szemünkben az az örökélet,
amelyet Jézus Krisztus ígért.

Szép, ha valaki ugyanazzal a könnyedséggel és bátorsággal néz a vá-

ratlan halállal szembe, mint ahogy a maga fiatalságát éli. De még nagyobb dolog tudatosan felajánlani Istennek egy életet, amikor az embert az a kísértés környékezi, hogy ehhez az élethez ragaszkodjék, – ebbe a felajánlásba belefoglalva halálunkat is – Jézust utánozva, aki minden romantika vagy minden belső feszültség nélkül világosan haladt egész földi életében a halál, mint a feltámadás föltétele felé. Az Evangélium beszéli el a gazdag fiatal emberről, hogy nagy földi javakkal rendelkezett; gondolom, e nagy javak közé tartozott az ifjúsága is; annyira ragaszkodott ehhez, annyira féltette, hogy elveszítheti, hogy nem hitt az Úr Jézus szavának sem. Szerencsétlen; hiszen halála újra visszaadta volna neki azt, míg így az örök ifjúság reménye nélkül kellett élnie.

Keresztények, amikor szüleink vagy barátaink – Pál, Mária, András – sírján azt olvassátok: „Várja az örök életet és a halottak föltámadását”, akkor hagyjátok, hogy áthassa még a deledője felé haladó életeteket hitünknek ez a figyelmeztetése. Tibennetek is legyőz majd egy napon minden halált Isten örök fiatalsága – testetekben éppúgy, mint lelketekben.

11.

A BŰN NYOMÁBAN

Ezekben az utóbbi években, amikor fiatal keresztényekkel a bűnbánat szentségéről beszélgettem, többször nekem szegeztek a kérdést: „De hát tulajdonképpen mi is az a bűn? Néhány évvel ezelőtt még úgy gondoltuk, hogy tudjuk: mi az; hogy van és rossz, hogy vannak parancsolatok; minden világosnak látszott akkor. Most a világosság helyet adott az elmosódottságnak és lelkiismeretünk elvesztette egyszerűségét. Amikor a papok a bűnről beszélnek nekünk, ez már semmiféle határozott, pontosan körvonalazott dolgot nem idéz fel bennünk.” Ezek őszinte szavak, amelyek megerősítik azt a nyugtalanságot, amelyet gyakran kifejezésre juttatnak papjaikat; „A keresztény fiatalok elvesztették a bűn iránti érzéket...” Valójában azonban tudni kellene, hogy igazában vesztességről van-e szó; hiszen csak azt veszíthetjük el, aminek előzőleg a birtokában voltunk. Így tehát tudni kellene azt is, hogy vajon e tekintetben nemzedékek tipikus magatartásáról van-e szó és hogy a titeket megelőző fiataloknál megvolt-e valójában a bűn keresztény érzéke? Ez az, ami nem tűnik nekem oly nyilvánvalónak. Szeretném tehát, ha velem együtt elgondolkodnátok ezen!

Bűn és nagykorú, érett keresztény élet

Annyi bizonyos, hogy a bűn nem képezi a keresztény élet tenge-lyét; megghamisítaná a keresztény életet, ha a bűnnek központi helyet tulajdonítaná. Hitünk és életünk egyetlen középpontja Jézus Krisztus. Ő az, aki valóban felfedeztet velünk a bűnt. A bűn oly mértékben kapja értelmét és jelentőségét, amilyen mértékben szenvedélyesen hozzákötődünk Jézus Krisztushoz.

Nos, csak a felnőtt korban lehet szilárd és valóban teljes módon hozzákötődni Krisztushoz. A gyermekkor és a serdülőkor csak átmenetek a Krisztusban való e felnőttkor, vagy nagykorúság felé, amelynek a küszöbén találjátok most magatokat. Egészen normális dolog tehát, hogy a felnőtt jut el élettapasztalatából a bűn értelméhez is, amihez nem voltak elegendők a gyermekkor vagy a serdülőkor élményei.

De ugyanakkor halljátok a felszólítást arra is, hogy haladjatok túl gyermek- és serdülőkori büntudatotokon. És félek, hogy itt nagyon sok félreértés húzódik meg.

Bűn és törvénysértés

Az első félreértés. Amikor gyermekek voltatok, a bűn összekeveredett a törvény- vagy szabálysértéssel, minthogy a keresztény viselkedés akkor főként a pontosan előírt parancsoknak való engedelmségben állott. A törvényekkel vagy parancsokkal szembeni magatartástok a megtartás vagy a törvénysértés volt. Ekkor még nagy helyet foglalt el az engedelmségben a büntetésektől való félelem. Minderről van valami tudomástok, amikor a rendőri előírásokról vagy ilyen rendelkezésekről van szó. Nem akarom persze visszavezetni – legalábbis, ha keresztény nevelést kaptatok és nem valami dresszúrát – Istennel szembeni gyermekkori magatartástokat a rendőrségi szabályzatra, de mégis van valami hasonlóság a kettő között. A megengedettnak és nem-megengedettnak, a jónak és a rossznak még vitathatatlanul pontosan meghatározott határai vannak ebben a magatartásban.

Nos, a bűn nem csak a törvénykönyv megsértése, még-ha az isteni tekintély áll is ezek mellett a törvények mellett.

Bűn és hiba, véttség

Egyre idősebbek lettetek; felfedeztetek magatokban az eszmény forrását. A külső parancsokból becsületkódex alakult ki előttetek lelkiismeretetekre, nagylelkűségetekre, lovagi szellemetekre hivatkozó felhívással. Emlékeztek még az akkor érzett örömről, amikor megelégedettek voltatok magatokkal? Büszkeséggel, önérzettel kevert öröm volt ez. De emlékeztek arra is, hogy szinte a csüggedéshez közelálló mérreg vagy bosszúság fogott el titeket, amikor vétkeztetek a becsületkódex ellen!

Ettől kezdve már tudátok, mi a hiba, a véttség. Ez bizonyára mélyebb valami, mint a törvénysértés vagy kihágás. Véttség az ellen, amit vártatok magatoktól, az ellen, amit nevelőitek, barátaitok, maga Krisztus vártak tőletek. Emlékezzetek csak arra is, hogy a hiba, a véttség mennyire a szégyennel párosult bennetek; szégyennel, mely onnét eredt, hogy nem tudtatok uralkodni ösztöneitek – főképpen nemi ösztönötök – fölött, vagy onnét, hogy mások is tudomást szereznek a ti, – ifjú hősök! – gyengeségekről.

Nos, a bűn nem csak véttség a becsületkódex ellen, még-ha ezt a becsületet a keresztény eszmény sugalmazza is.

Krisztusban való hit és a bűn

De még tovább kell növekedni. A törvénysértéstől való félelem, a hiba vagy véttség miatt érzett szégyen nem elegendő már a ti korotokban. Egyébként ti magatok érzitek ennek a határait. Tapasztalhattátok már hogy az ember nagy veszteség nélkül megszabadulhat azoktól és ekkor bizonytalanoknak, tétováknak, magányosoknak találtátok magatokat. Ez a pillanat az, amikor valóban felfedezhetitek, hogy mi a bűn.

Amikor bűnt követek el, akkor ellentmondok az életnek. Igen, az igazi életnek; Krisztus bennem levő életének. Krisztus, akinek odaadtam magamat a Benne való hit által, bensőmbbe új irányt, új orientációt, új erőt ad. Keresztényként élni annyit jelent, hogy összehangolódom Krisztussal egész életemben; szerelmemben, munkámban, örömömben, megpróbáltatásaimban; testemmel éppúgy, mint szívemmel és lelkemmel. Egész életem összefüggő, egységes azzal az iránnyal, amelyet Krisztus szab meg nekem. Bűn tehát mindaz, ami nem illeszkedik bele abba az élő összefüggésbe, amelyet az Úr Jézus terem meg a Benne hívőkben. Bűnt elkövetni annyi, mint elszakadni Krisztustól.

Bűn és bűnbánat

A fiatalok hajlamosak arra, hogy a bűn és hiba súlyosságát az azok fölött érzett szégyen szerint ítélik meg; így alakult ki azután az a nagyon rossz és elítélendő szokás, hogy a test, a vér bűneit tekintik a leg-súlyosabbaknak. Rendszerint nem éreztek szégyent amiatt, hogy hiányzik belőletek a belső élet, hogy gőgösek vagytok, az önzés uralkodik bennetek vagy hiányzik belőletek a testvéri szeretet; pedig mindezen esetekben súlyos bűnökről van szó.

Meg kell tehát változtatni az átszámítási kulcsszámot, módosítani kell a súlyossági sorrendet; mindaz, ami elválaszt a Krisztus adta tájékozódástól, orientációtól, az a legsúlyosabb bűn. Nos, Krisztus életével való összefüggésünket előbb a szívünkön, majd a szellemünkön, és csak végül a testünkön át éljük meg; tehát az átszámítási táblázat, a sorrend is ugyanez, ahogy ellene mondtuk az említett összefüggésnek, Krisztusban való létünknek. Látjátok ezek után a bűnt életetekben?

Ami pedig a bánat valódiságát illeti, az nem az érzett és a szégyent tápláló érzelmi lelkiismeretfurdalások alapján nyer megítélést, hanem azon őszinte elhatározás alapján, amelyet azért teszünk, hogy újra megtaláljuk az egyszer elvesztett keresztény összefüggést; miként az evangéliumi tékozló fiú, akiről ezt olvassuk: „Elgondolkozva életéről, azt mondja magában: Visszatérek atyámhoz.”

A szentek és mi – a bűn előtt

Minél inkább szentté válik az ember, azaz minél inkább egyesül Krisztussal egész életében, annál kevésbé követ el bűnt; és ugyanakkor annál nagyobb lesz a bűntudata mindennapi életében. A szentek ott is bűnösnek vallották magukat, ahol mi, mai annyira felületes emberek, egyáltalán semmit sem látunk, aminek köze volna a bűnhöz. A szentek bűnbánatot tartanak, könyörögnek Krisztus megbocsátó szaváért ott, ahol mi megelégedettek vagyunk önmagunkkal. A szentektől sokat kell még tanulnunk.

„Aki bűn nélkül valónak mondja magát, az hazug” – írja Szent János. A bűn koptat, öregít, összetör bennünket. Az ember életkorát a bűnei határozzák meg. De Krisztus mindig meg tud fiatalítani bennünket; biztosabban, mint ahogy azt a ráncokat eltüntető sebész tudja tenni arcunkon. „Menj – fiam – bűneid meg vannak bocsátva.” Micsoda bizonyosság!

12.

ÖRÖMKÖNNYEK

Az örömm... Amikor álmokat, spontán gondolatokat és ösztönös érzelmeket társítotok ezzel a varázserejű, mágikus szóval, vajon a keresztény élet, a vallás világa idéződik-e föl bennetek? Hány ember inkább akkor gondol vallására, amikor ilyen szürke szavakat súgnak a fülébe, mint: unalom, kötelesség, kényszer – röviden olyasmiket, amik ellentétjei az örömet hordozó szavaknak. Vajon az történt, hogy eltorzítottuk, természetellenessé tettük ezen a ponton Krisztus Evangéliumát, a Jó Hírt: az örömhírt? Vajon annyira eltorzítottuk, hogy egyáltalában ne fedezzük fel benne azt, amit Krisztus mondani akart vele? Vajon az Egyház hibája-e, hogy nem hirdette nekünk Krisztus örömét? Avagy az igazi hit hiányára, sőt titkos visszautasítására vall az a félelmünk, hogy Krisztus elrabolhatja földi örömeinket?

Az öröm minősége

Sokat beszélünk arról, hogy az öröm jelen van-e vagy pedig hiányzik életünkben, de talán nem lesz haszontalan, ha kissé pontosabban meghatározzuk, hogy mit is nevezünk örömnak. Annyi bizonyos, hogy az öröm mindig az élethez kapcsolódik, összefügg bizonyos fiatalsággal, a fenyegetettség hiányával, nyugalommal (aminek semmi köze sincs az alváshoz), az egész lét folytonos, mindig új kibuggyanásával, már-már kicsorduló teljességével. A költők születésről, tavaszról, tengeréről, napról énekelnek az örömmel kapcsolatban. Saját nyelvük van a zenészeknek és a szerelmeseknek is az öröm kifejezésére.

Aki megismerte az igazi örömet, nem tévesztheti össze a gyönyörrel, amely csak testi, érzéki visszhangja. Még jó, ha ez a visszhang nem hirdeti magát örömnak, elleplezve ürességét hazug jelmezek, kelékek talmi csillogásával. De nem igazi öröm a lázas vagy fanatikus lelkesültség sem. Nem elég hozzá a szerencsés vérmérséklet, az optimista jellem, sőt egy jó üveg bor vagy valami kábítószer sem tudja előidézni. A betegesen felfokozott jókedv sem mindig öröm, mint ahogy nem öröm jele a hangoskodó kiabálás, ének vagy zajos mulatság.

Ezektől a hamisításoktól függetlenül az örömnak különféle fajtáit ismerjük. Van öröm, amelynek indítéka nagyon is pillanatnyi és nagyon

is mulékony ahhoz, hogy tartós legyen; ilyen öröm forrása a sikeresen letett vizsga, bizonyos érzelmes együttlét vagy külső sikerek.

De aztán van nagyon is önző öröm, amely azt a veszélyt hordozza magában, hogy lerombolja, megsemmisíti önmagát. Megvan a maga öröme a még gondtalan ifjúságnak is, amelyet majd a belső élet, valamint a személyes tapasztalat mélyít el és tisztít meg. Végülis – látjátok – az öröm minőségét az a lelki nívó szabja meg, amelyen életünk folyik.

Az örvendeztető, örömet fakasztó Isten

Ha meg is van az örömnél említett, lelki minősége, ezzel még nem mondtunk el mindent az örömről. Mert van olyan öröm, amelyet az ember maga adhat, szerezhethet magának és van olyan, amelyet Isten fakaszt az emberi lélekben. Még a földi táplálékoktól leginkább elkényeztetett ember is arra az életre szorul rá, ami Isten ajándéka. Ugyanez vonatkozik az örömeire is; az élő Isten, akibe bizalmunkat vetettük, az örvendeztető, örömet fakasztó Isten, a teljes és örök öröm forrása számunkra, akik az emberek iskolájában eltöltött hosszú tanuló évek után is nagyon tudatlanok vagyunk a kiáradó élet és túlcorduló öröm világában.

Jézus Krisztusban Isten jött el hozzánk; nekünk adta az igazi életet és továbbra is folytatja életadó tevékenységét. Jézus Krisztus az ifjak és öregek örök ifjúsága, Ő az élet a halálon túl is, egy bódult világ valódi reménysége. A történelem döntő eseményein, a földi sikeres megoldásokon és emberi találkozásokon túl, számunkra mindenekelőtt Jézus Krisztus egyedülálló eseményéből fakad az igazi öröm. Olyan esemény ez, amely a hit által napról napra beárasztja életünkbe életfakasztó erejét és elveti ott az örök öröm magvát. Az örömet már nem kell „feltalálni.”

Legyetek őszinték: valóban a feltámadott Jézus Krisztusban összpontosulnak örömeitek? Ő az, aki előtt mulékony gyönyöreitek semmivé lesznek? Ő az, akinek láttára bennetek pillanatnyi élvezeteitek hitványsága a keserűség és a csalódottság ellentéte következtében feltárul? Ő az, aki lelketek mélyén kigyógyít benneteket életundorotokból – a kérdésre adott feleletből mindegyiktek kiolvashatja azt, hogy hite eleven-e? Újra hangsúlyozom, én itt most nem valami szentimentális és romantikus lelkesültségről beszélek, hanem az örömről. Megengedem, hogy

amikor Jézus Krisztust hirdetem nektek, ez kezdetben nem annyira lelkesítő vagy érdekfeszítően izgalmas, mint egyes színdarabok vagy bizonyos emberi események.

De én arra célzok, ami létetek legmélyebb rétege, arra, ahol Jézus Krisztus ereje működik bennetek. Hiszen az öröm – mindenekelőtt – Isten öröme, nem az ember felszínes világából hajt ki. Annál rosszabb számotokra, ha mindez nem érdekeli benneteket; egyszer majd Isten előtt feleltek közepszerűségekről, az örömmel szemben tanúsított közömbösségekről.

De boldog az, aki, mégha bűnös volt is vagy éppen bűne elkövetésének a pillanatában is igazi örömét Jézus Krisztusba helyezi. „Jézus – én örömöm” zengi Bach egyik korálja.

Az örömért vívott harc

Örömet adom nektek – mondta az Úr – és ezt az örömet senki sem veheti el tőletek. Valóban senki sem, mert ha Isten velünk, ki ellenünk? Életünk folyamán megismerjük majd a megpróbáltatásokat minden formájukban. Talán az emberi fájdalmak közül egyetlen egy sem kímél meg minket: lehet, hogy sírni fogunk, találkozunk majd a kétségbeesés határát súroló veszélyekkel, nyomorúsággal, részt veszünk minden emberi fájdalomban, de Isten öröme nem hagy el minket mindaddig, amíg mi nem vétkezünk a kétségbeesés által. Igen, miként a tenger egyesíti a mélységeiben uralkodó csendet a felszínén tomboló hullámmzással, ugyanúgy a keresztyén szenvedhet és mégis örülhet egyidőben; ez valóban csoda az emberi élmények világában.

Fiatal keresztyének, ha azt gondoljátok, hogy örömtörök címén rózsával kezetekben mehettek át az emberi élet csatáin, akkor éppen ifjúságtok téveszt meg benneteket: készüljétek fel arra, hogy nagykorúvá váljatok a hitben. Ha még van bennetek valamiféle félelem attól, hogy Isten kioltja szívetekben az emberi örömeket, akkor kérdezzétek csak meg magatoktól, hogy nem éppen ezek az emberi örömek akadályoznak titeket abban, hogy magatokba fogadjátok az Istenből kiáradó örömet. Törődjétek bele, hogy le kell mondanotok olyan jóllakottságról, amely veszélyeket rejt magában. Isten ifjúságtoknak nem megrablója, hanem megmentője!

Ne szégyeljétek örömötököt, ha legalább ez az öröm hitelesen keresztyén. Az a tény, hogy a világ nem nagyon van birtokában ennek az örö-

römnék, nem akadály a annak, hogy ez legyen az öröm; az öröm minden ember és nemcsak néhány kiváltságos egyén számára. De hát hol van a mi örömünk? Ne azzal kezdjük, hogy tönkretesszük, elfuse-
ráljuk Istennek ezt a csodálatos alkotását.

13.

ÚGY VISELKEDJÜNK, MINT A GYERMEKEK?

Honnét van az a különös varázserő és vonzás, amely az embert mindig hatalmába keríti saját élet- és pályakezdésével kapcsolatban? Talán valami balszerencse az a körülmény, ha növekszünk, érettek leszünk? Vagy az embernek szükségképpen el kell hagynia a boldogság paradicsomát, elkerülhetetlenül kell az értékéből veszítenie, amikor belép a felnőtt korba? Kétségtelenül kialakult a gyermekkor bizonyos mítosza, s ehhez nem kis mértékben járultak hozzá a keresztények, amikor az Úrnak a gyermeki lélekről mondott szavait félreértve alátámasztották ezt. Ennek beszédes bizonyítéka, hogy hiányzik sok keresztényből a lelki és erkölcsi érettség, nagykorúság.

Azonban valójában az evangéliumi hivatás nem abban áll-e inkább, hogy a gyermekkor mítoszáát félretéve behatoljunk abba a titokzatos valóságba: misztériumba, amit a Krisztusban való nagykorúság jelent?

„Legyetek felnőttek!”

Elég nehéz dolog kibogozni, hogy tulajdonképpen mi is vonz minket a gyermekekben és mi is alkotja lényegében varázsukat?

Első helyen említhetnénk talán kedvességüket és üdeségüket. Mivé lesz a gyermek tiszta, ragyogó szeme néhány év múlva? Ismerek nagyon komoly, meglett embereket, akik számára egy gyermekalbum szemlélése jelenti a legjobb orvosságot a nyomott, sivár hangulattal szemben.

A gyermekekben levő ártatlanság is vonz mindannyiunkat. A gyermek még nem ismeri az élet szennyét. Gyengesége védelmet nyújt számára a rosszal szemben. Szíve és vére még romlatlanok. De ez az a pont, ahol már – úgy érzem – nem osztozhatom a másoktól érzett csodálatban: vajon a felnőttek nem túlságosan könnyen képzelik-e el maguknak a gyermekben a „kis angyalt”? Pedig mily sok szeszély, mennyi anarchikus szenvedély lakik már benne ugyanakkor, amikor ott látjuk nála a legtisztább ösztönszerűségek, spontaneitások megnyilatkozását is. Az igazi ártatlanságot majd az életküzdelmen túl találjuk meg. De érthető, hogy ezekben az életküzdelmek-

ben alulmaradt felnőttek azzal vígasztalják magukat, hogy a gyermekben csak a lehetséges ártatlanságot és a még csak lehetséges szentet látják. „Amikor az ember visszatekint saját gyermekkorára – írja Bernanos – amelyet oly messziről idéz maga elé, oly nagyon belefáradva – nem az életbe magába, hanem abba, amit megélt – akkor ez a gyermekkor édes hangon válaszolja nekünk: csak egyetlen tévedés és szerencsétlenség van a világon, az, hogy nem tudunk eléggé szeretni.”

Talán még a fentieknél is mélyebben ható tényezők a gyermekkor örök varázsával kapcsolatban: a gyermekek bizalma az emberekben, rájuk hagyatkozása, a befogadás csodálatos képessége, képtelenség a cselszövésre, intrikára. Mindez a gyermek számára könnyű, tekintve fizikai függését. Ez kétségtelenül igaz: Mégis mindazokat a felnőtteket, akik blöffölnek, akik trükkökkel, csalással élnek, akik másokat rászédnek, akik törtetők, akik intrikusok, akik a hatalmasok előtt meghunyászkodnak, de másokat taposnak – mindezeket vádolja a gyermek. Hiszen mindezek elvesztették azt az alapvető tisztaságot, amely az embert minden korban igazi emberré teszi.

Emlékeztek Krisztus szavára; „Ha nem lesztek olyanok, mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába.” (Mt. 18,3). Hányféleképpen magyarázták ezeket a szavakat! Pedig milyen egyszerű az értelmük: Mindaz, aki rosszat cselekszik, az, aki uralkodni akar szolgálat helyett, mindaz, aki vonakodik ráhagyatkozni Isten hatalmas karjára, az hátat fordít az igazi életnek és nem fog belépni Krisztus Országába. Jézus itt a gyermeket szimbólumként veszi. Annak az embernek típusát jelöli vele, aki kész az Evangélium szerint élni. Ami a lényeges, a fontos, az nem a gyermekkorban rejlő költészet és nem a gyermek küzdelem nélküli ártatlansága, hanem nyíltszívűsége. Jézus nem azt mondja: „maradjatok gyermekek”, hanem ti, akik már felnőttek vagytok, „legyetek újra hasonlóvá a kisdedekhez.”

Tehát félre a könnyen fellángoló szentimentalizmussal, félre a kis emberek angyaltiszta szemének láttán támadt lírai hangulattal. Krisztus szavaiban rólunk van szó. Nővekedni, nagygyá lenni – valóban hosszadalmas és kockázatos, de egyben nagyszerű munka is; A Krisztus szerinti igazi gyermek az a felnőtt, aki, mégha elkényeztette is az emberi dicsőség, ha a jólét kegyeltje is, mégha tele is van különféle felelősséggel, vagy talán szívét-lelkét megsebezte az életben szerzett tapasztalat, tudja, hogy Istennel szemben mindig csak gyermek. Felnőtt önmaga, felnőtt a világ előtt, de örökké gyermek Isten

előtt. Nincs tehát semmi ebben a magatartásban, amivel fedezni vagy védeni lehetne a felnőtt korban is magunkkal cipelt infantilizmusokat, semmi, ami menthetné gyerekességünket vagy nagyon is hosszúra nyúlt serdülőkorunkat. Szent Pál reagálva Ura szavaira, figyelmeztet minket: „Ne legyetek gyermekek az értelem dolgában, hanem a gonoszságban legyetek gyermekek; az értelem dolgában azonban legyetek tökéletesek, legyetek felnőttek.” (I. Kor. 14, 20). Tudjuk mi is elmondani vele; „Midőn gyermek voltam, úgy beszéltem, mint gyermek, úgy vélekedtem, mint gyermek, úgy gondolkoztam, mint gyermek; midőn pedig férfiúvá lettem, felhagytam azokkal, amik gyermekhez valók.” (I. Kor. 13, 11). Ha ezt szem előtt tartjuk, nem kell-e megállapítanunk, hogy nagyon sok közöttünk a nagy gyermek, sok az ál-felnőtt és a mesterkélt gyermek?

Ügyeljünk nagyon arra, hogy ezt az evangéliumi üzenetet ne téveszszük össze a gyermekkort tárgyaló gazdag irodalommal, amellyel oly szívesen összehasonlítják. Gondolok itt Dosztojevskij műveire vagy Chaplin, továbbá Fellini filmjeire. Ezt a gyermekekről szóló ábrázolást az jellemzi, hogy a felnőtt számára előnyt jelent (akár fizikai korának kérdését tekintjük, akár pedig mókáit, bolondságait), ha minél később érkezik el a felnőtt korba. A különbség tehát, hogy az Evangélium lelki gyermekése a felnőtt koron túl van, míg az irodalomban leírt gyermekség általában azon innen található.

„Milyen gyerekek vagytok még és meddig elégesztek meg gyerekeségeitekkel?” (Példabeszédek Könyve, 1, 22).

A keresztény érettség, a nagykorúság felé

Legyen eszményünk és legyünk nagylelkűek; vajon röviden összefoglalva nem ez alkotja-e annyi keresztény lelki és erkölcsi törekvéseinek a netovábbját, ambícióinak a csúcsát? S lehet, hogy talán ti sem találtok ebben semmi kivetni vagy javítani valót?

Először is meg kell mondanunk, hogy az eszmény, az ideál szó nem keresztény. Helyette nekünk a hivatás, küldetés szót kell használnunk. Ugyanis az eszmény az ember álma a saját számára, míg a hivatás Isten felhívása az emberhez. Ki kell tehát már lépünk a serdülőkor világából, az eszmény korából azért, hogy belépjünk a felnőtt, az érett korba, a valós, reális életbe, amely egyúttal gondviselészerű élet, hiszen Isten hív oda engem.

Ami pedig a nagylelkűséget illeti, meg kell határozni annak tárgyát és hatékonyságát a hit fényében, szem előtt tartva a mindenki szolgálatát. Nos, a nagylelkűség nagyon is érzelgős, szentimentális maradhat és a legkétesebb dolgokat, a leggyanúsabb ügyeket szolgálhatja. A keresztény felnőttnek okos és kritikus nagylelkűséget kell magában kifejlesztenie, hozzászabva azt kora és környezete emberi életének valóságához. Komoly szeretetre törekszik, de azt hozzáalkalmazza a mai emberiség nagy küzdelmeihez és az Egyház jelenlegi küldetéséhez.

Krisztus arra szólít fel minket, hogy legyünk hitünk szerint gondolkodó, logikus emberek a mindennapi életben. Nem azt akarja, hogy hősök legyünk, vagy talán kivételes emberek, hanem hogy a mindennapi életben bizonyítsuk be hűségünket. Ne álmodozunk tehát valamiféle ideális életről a múltban, a jövőben, vagy valami más országban, hanem nézzünk szembe a jelennel, hogy itt és most éljük az Evangéliumot okos buzgósággal és emberi szakavatottsággal.

A mindennapi életben való hűség megköveteli tőlünk, hogy meggyőződésből éljünk. Az ifjúkor fellángolásai, amelyek érzelemből, valamilyen eszméből, vagy spontán cselekvésből fakadnak, nem elegendőek. Ne vezessen bennünket az emberi megbecsülésre való törekvés sem, amely mögött sok hiúság húzódik meg. A meggyőződés állandóbb, természetesen követelményei is nagyobbak. Nincs akkora sodró ereje, mint az előbb említetteknek, de hatóereje az emberi és a keresztény valóságban nagyobb.

„Úgy éljetelek, mint a világosság gyermekei”

Emlékezzetek Pálnak az efezusi keresztényekhez írt felhívására; „Kövessétek, mint kedvelt gyermekek, az Isten példáját, s éljetelek szeretetben, miképp Krisztus is szeretett minket és odaadta magát érettünk... Valamikor sötétség voltatok ugyan, most azonban világosság vagytok az Úrban... Vigyázzatok, hogy óvatosan éljetelek, ne mint esztelenek, hanem mint bölcsek; jól értesítsétek az időt; ne legyetek okatlanok, hanem értelmesek abban, mi az Úrnak akarata.” (Ef. 5, 1-2, 8, 15-17).

A fenti sorok egész programot tartalmaznak arra vonatkozólag, hogy miként viselkedjünk a nagykorú, érett keresztény lelkiismeret logikája szerint. Figyeljünk tehát néhány alapvető pontra:

1. – Világosságban élni, úgy élni, mint a világosság gyermekei; azt jelenti, hogy tudatában vagyunk az Úr előtti felelősségünknek életünk minden pillanatában, éppúgy, mint egész tartama alatt. Minden cselekedet számít és kötelez keresztény sorsom teljes komolyságával. Életemről a hit fényében kell gondolkodnom és aszerint kell döntenem, hogy egyedül én felelek tetteimért.

Azt akarja ez mondani, hogy egyedül vagyok abban, hogy elkötelezzem életemet az Úrban? Bizonyára nem; ott vannak az Egyház pásztora, ott vannak keresztény testvéreim, hogy tanácsokkal lássanak el, sőt hogy a szükség szerint figyelmeztessenek az Úr követelményeire. Tudni tanácsot kérni, de ugyanakkor a személyes felelősség éles érzékével rendelkezni, ime – ez az érett viselkedés.

2. – Úgy élni, mint a világosság gyermeke, többet jelent, minthogy csak egyéni jótetteket viszünk véghez; jelenti az együttműködést a szentség Országának, világának a kiépítésében. Minden egyes cselekedetünkben Isten tervének az egészéről van szó.

A lehető legteljesebben el kell tehát köteleznem szabadságomat Jézus Krisztusnak követésében. Ez együttműködést jelent az Ország építésében és szabadságommal együtt annak az emberi valóságnak, annak a világnak a kis része, amelyért felelős vagyok. Érett felnőttként viselkedni, mint e szempontok teljes perspektívájából cselekedni, felülemelkedve a merőben individualista vallásosságból, amely csak a saját lelki javára van tekintettel.

3. – Világosságban élni – jelenti, hogy állandóan, szünet nélkül tisztítjuk viselkedésünk indítékait és legbensőbb törekvéseinket. Jelenti, hogy az Evangéliumnak evangéliumi módon engedelmeskedünk, vagyis mert hiszünk az Úr Jézus Krisztusban.

Az Úr Jézusért vagyunk barátságosak, szelídek, nem pedig a kitörő szenvedély hiányából.

Az Úr Jézusért vagyunk jók és nem az erő hiánya miatt.

Az Úr Jézusért indulunk küldetésünk útjára és nem kalandvággyból.

Az Úr Jézusért vagyunk alázatosak és nem a felelősségtől való félelemből.

Természetesen mindig fennáll annak a veszélye, hogy tisztulatlan indítékok csúszhatnak be „keresztény” címkéjű erények és viselkedések köpenye alá.

Tiszta szívvel az igazság útján járni: ez a nagykorú

keresztény magatartása. Ez felel meg leginkább az evangéliumi gyermekiség tiszta szellemének.

4. – Élni, mint a világosság gyermekei – ez végül azt is jelenti, hogy az igazság szellemében ítéljük meg önmagunkat adottságainknak megfelelően, figyelembe véve határainkat és gyöngéinket. Bűneink tudatában állunk Isten előtt.

Bűnösnek valljuk magunkat, anélkül, hogy kétségbeesnénk, de anélkül is, hogy beletörődnénk; inkább úgy fogjuk fel, hogy újra és még jobban Isten elé helyezkedünk, tovább folytatva teljes erővel a küzdelmet. Ilymódon jobban megértjük majd, hogy mekkora az Úr kegyelme az ember gyöngeségével szemben. Ez is a nagykorú, érett keresztény élet jele lesz.

A nagykorú keresztény imádsága

Az imádság a nagykorú keresztény egész életének kifejezése. Nem álmisszitikus menekülés az életből, nem is valami üzleti ténykedés. Ellenkezőleg – a reális életből fakadó imádság, abban a tudatban, hogy a keresztény bekapcsolódik Isten művébe, a folytonos húsvéti dinamizmus tudatában, hogy Istennel működik együtt, Jézus Krisztus által, Vele és Benne.

Minél inkább kilépünk a gyermek- és serdülőkorból, annál inkább belépünk a MIATYÁNK mélységébe. Igen, a Miatyánk a valóban hitét élő nagykorú keresztény imádsága; azé a keresztényé, aki napról napra egyre igazabban bizonyítja felnőtt hite és viselkedése által örökbefogadásának a valóságát.

14.

INKÁBB ENGEDELMESKEDNI ISTENNEK, MINT AZ EMBEREKNEK

Ismeritek ennek az evangéliumi jelszónak az eredetét? Ha bizonytalanoktok, akkor nyissátok ki Újszövetségeketek az Apostolok Cselekedeteinek ötödik fejezeténél. Azoknak, akik kellemetlennek találták azt a tanúbizonyságot, amellyel Péter és az apostolok nyilvánosan tanúskodtak – nem törődve börtönnel és halállal – Jézus Krisztus mellett Pünkösd óta, az apostolok azt válaszolták: „Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek.”

Az apostolok ezzel a kijelentésükkel csak az Urat utánozták, aki inkább meghalt, semhogy ne engedelmeskedjék az Atyának és hogy ne tegyen mellette tanúságot. Kétezer év óta Krisztus igazi tanítványai az Egyházban mindig ugyanabban az evangéliumi kockázatban élnek Istenért és az Evangéliumért a pogány világ közepette. Így lesz a világ végéig. Közületek senki sem menekül meg ettől, ha valóban komoly a keresztyéni hitetek. Ezekkel a dolgokkal szembe kell nézni.

Az Evangélium követelményei teljesíthetetlenek?

Sajnos nem is kevés megkeresztelt gondolkodik így, azok, akik meg sem kísérlik, hogy az Evangélium szerint éljenek. Mintha a mi dolgunk volna, hogy ítéletet mondjunk az Evangéliumról és nem megfordítva, éppen ennek az Evangéliumnak a fényében kellene megítélni magunkat! Krisztusnak mindig igaza van, nemcsak időnkint, amikor az engedmesség nem ütközik különösebb nehézségbe, amikor nem kockáztatjuk, hogy feltűnést keltsünk a másoktól elütő magatartással.

Találkoztam újabban néhány olyan fiatal keresztennyel, akik testvéreik és papjaik segítségével inkább engedelmeskednek Istennek, mint az emberek előítéleteinek, bálványainak vagy pogány befolyásának.

Ferenc – Krisztus igazságaért és az igazságosságért – úgy döntött, hogy nem csal egy versenyen akkor, amikor összes társai ezt tették, és őt is erre csábították.

Irén inkább lemondott egy nagy emberi szerelemről és e szerelem boldogságígéreteiről, inkább szembeszállt környezete ellenséges kritikájával, semhogy feleségül menjen egy elvált emberhez, mert megértette, hogy mi Krisztusnak az akarata a házasság szentségével.

Zoltán, hogy engedelmeskedjék a legmagasabb szolgálatra ösztökélő hivatásnak inkább fájdalmasan szakított szüleivel, akik önző szeretetükben megtiltották neki a szemináriumba való belépést.

Pál és Anna inkább eltűrték, hogy szóba se álljanak velük egy társasház lakótársai, de nem tagadták meg egy fedél nélküli néger családtól, hogy a nagy hidegben menedéket nyújtsanak nekik lakásukban.

Ezek után nem látom, hogy lehetne jobb érveket felsorakoztatni annak a bizonyítására, hogy az Evangélium gyakorolható és lehetséges ellenállni a világ pogány befolyásának.

Ellenvetések

A fenti bizonyítékok azonban mégsem győznek meg minden keresztényt. Elméletileg mind elfogadják azokat, hiszen valóban nagyon is feltűnne a tévedésük, ha Krisztus tanítását elvileg utasítják vissza. De a gyakorlatban menekülnek ezek elől a bizonyítékok elől az átlagos keresztény józan eszének ilyen érveléseivel;

– Isten nem követel tőlünk annyit!

– Mégse kell feltűnést kelteni azzal, hogy az ember különködik vagy viselkedésében eltér a többitől!

– Én a tömeghez tartozom, minthogy nem érzek magamban hivatást arra, hogy hős legyek!

– Nem kockáztathatjuk, hogy zavart vagy összevisszaságot vigyünk az emberi közösségekbe!

– Nem akarhatjuk, hogy őrülnék vagy naívnak tartsák az embert!

– Megértőnek kell lenni!

– Nem lehetne ilymódon élni!

– Az ilyen élet jó volt a kereszténység első századaiban, de most...

– Mindent módjával!

Fiatal keresztények, talán ti is tűritek, hogy károsan befolyásoljanak benneteket ezek az ellenvetések? Ha kellene ellenérvek, – saját használatra – akkor ime néhány:

Teljesen normális dolognak találom, hogy Jézus Krisztus felforgatja

a tisztán csak emberi szokásokat és merőben emberi látásmódokat. Különben mi új volna a világon Húsvét és Pünkösöd óta?

Tudom, hogy a Krisztusban való hit és a Szavának való engedelmeség életemet a teljesség új világába – univerzumába – vezet be, amelynek a törvényei fölötte állnak a gyors földi siker törvényeinek.

Hiszem, hogy a legszentebb emberi törekvéseket is folyton revideálni kell Jézus Krisztus Evangéliuma szellemében, aki egyedül szabaddít meg a bálványoktól, a hamis boldogság különböző fajtáitól, az előítéletektől, az önzéstől és a gőg megnyilatkozásaitól.

Nem kételkedem abban, hogy Krisztus követelményei tulajdonképpen az igazi szabadság és az igazi élet követelményei.

Megtapasztaltam, hogy Krisztus mindig adott belső erőt annak a teljesítéséhez, amit követelt tőlem, amikor igazi őszinteséggel fogtam hozzá és kész voltam áldozatot hozni érte.

Krisztus nem életfeltevés, hipotézis, hanem az abszolút valóság. Vagy Vele vagyunk vagy Ellene. Vagy feltétlenül igaza van, vagy nem Istentől való.

Isten nem csak az emberi elképzelések szerint való boldogság és rend segédmotorja. Mellette állást kell foglalnunk – és ez az igazi keresztény hit állásfoglalása.

Isten fiatalságának a tanúi

Isten az örök fiatalság, az egyes emberi életekben végbemenő megújulás kifogyhatatlan ereje.

Pünkösdkor Isten fiatalsága betört a régi világba, hogy új erőt, éltető nedvet öntsön beléje.

Pünkösöd folytatódik a hívők Egyházában és azon keresztül a világban: feltéve, hogy a keresztény kegyelem dinamizmusa erősebb bennünk, mint a bármely emberi biztonságra való támaszkodás.

Nemrég olvashattuk egy napilapban, amely egyáltalán nem gyanúsítható azzal, hogy „klerikális”;

„Van valami, ami recseg-ropog a keresztény világban, azon egyedüli és vígasztaló oknál fogva, hogy a nedv ledobja a kérget és, hogy a keresztények egyre jelentősebb számának van bátorsága ahhoz, hogy keresztényként ítéljen... Nos, ez a kereszténység, őszintén szólva – egyedül ez – nyílként emelkedik a magasba és nem téríthetjük el útjából. Talán jobban tennénk, ha követnénk.”

Tehát világos: Istennek engedelmeskedni és azoknak, akiknek a földön az a küldetésük, hogy közelebb hozzanak az Evangéliumhoz bennünket, mégpedig inkább mint az embereknek, amikor azok a pogány élet elveit akarják fenntartani: ime, ez az engedelmesség a nagy tanúságtétel Krisztus mellett, amely képes a világot bámulatba ejteni – tegnap, ma és holnap!

V.

„LEGYETEK EGYAZON SZERETETTEL EGYMÁS IRÁNT,
EGYAKARATÚAK, ÉS EGYÉRZÉSŰEK“
(Fil. 2,2)

1.

VAN-E ÉRZÉKÜNK AZ EGYHÁZ IRÁNT?

Folyton hallom, hogy azzal a szemrehányással illetnek titeket, fiatal keresztényeket: „Nincs érzékük az Egyház iránt.” Gyakran zavarba jöttem, amikor azt kívánták, hogy fenntartás nélkül általánosságban fogadjam el ezt a szemrehányást. Ilyenkor azt szoktam válaszolni partneremnek: „Ez nem is olyan egyszerű dolog... S mindenképpen, hogy legyen érzékünk a valóság iránt, azt csak tapasztalattal, a szív ismeretével, a dolgok közvetlen megismerésével érhetjük el. Nem elegendő, ha azt mondjuk: „Legyen bennetek érzék a festészet iránt! Legyen bennetek érzék embertársaitok iránt. Legyen érzéketek a nagyság iránt! – ahhoz, hogy felébredjen bennetek ez az érzék.

Egyébként azzal kellene kezdenünk, hogy pontosan körülírjuk ennek a szemrehányásnak a tartalmát. A legtöbb esetben ugyanis – ti magatok is sejtitek ezt – ezzel a kifejezéssel hibátokul azt róják fel, nincs elég gyakorlatotok az Egyházban uralkodó fegyelem területén. Nem illelne védekeznetek, mert ez igaz. Egyébként ez igaz minden fegyelemmel kapcsolatban; és azt is meg kell mondanom, hogy ez kétségtelenül sajnálatos dolog... De az Egyház iránti érzékkel rendelkezni mégis csak több, mint alávetni magunkat valamiféle fegyelemnek; sőt az meg egészen furcsa dolog volna, ha az Egyház iránti eme érzék győzelmi lajstromába azokat az embereket vennénk be, akiket a vérmérsékletük, lelki alkatuk spontán hajt minden felé, ami fegyelem és tekintély. Hiszen ez nagyon könnyű dolog számukra, sőt ezen a címen még a Krisztusban való hitre sincs nagyon szükségük.

Az Egyház iránti érzék nem úgy él mibennünk, mint ahogy bennünk él az egy pártban vagy egy hadseregben uralkodó fegyelem iránti érzék!

Próbáljuk tehát pontosan meghatározni, hogy milyen szerepet kell játszania keresztény életünkben ennek a nélkülözhetetlen, Egyház iránti érzéknek.

„Az Egyháznak inkább tanúságtevőkre van szüksége – mondotta XII. Pius, – mint hitvédőkre.” A tanú, a tanúságtevő olyasvalaki, aki látta, aki érintette azt, amiről tanúskodik. Láttad, érintetted az Egyházat? Szereztél tapasztalatot az Egyházzal – emberi tapasztalat szerzésére szolgáló képességeid és hited együttes segítségével? S ha felfedezted, hogy mi az Egyház, kérdezd meg magadtól, vajon élő tagja vagyok-e ennek az Egyháznak?

Nép, amely túlterjed a Föld határán

Nyissátok ki a Bibliát, vagyis azt a könyvet, amely Istennek az emberek iránt érzett szeretetét tartalmazza. Amikor ott Isten az emberek iránt való tervéről beszél, ilyen képeket használ, mint az én Népem, Királyságom, Országom, Templomom, Szőlőskertem, Nyájam, szent Városom, Jegyesem. Isten azért használ ilyen sokféle képet, hogy jobban megértesse magát velünk, hogy meggyőzzön minket arról, hogy az Ő szeretetének álma, az a cél, amelyet követ és amelyet Urunk, Jézus Krisztus által vitt el a megvalósítás szakaszába, valósabb, mint minden más, csodálatosabb, mint minden dicsőség. Tudod, hogy mit jelent az „Egyház”: Név szerint meghívottak gyülekezete. Kik gyűltek itt össze? Minden hívő, emberek, akik komolyan veszik az életet és akiknek mélyen érző szívük van. Ki hívta össze őket? Az élő Isten, és a feltámadott Krisztus. Miért ez a gyülekezés? Azért, hogy egyetlen népet alkossanak, az örök élet és az örökkévaló öröm népét. A meghívás megtörtént, a gyülekezés elkezdődött. Téged is Jézus Krisztus hívott meg; emlékszel arra, hogy válaszoltál erre a meghívásra? Te beléptél Isten barátainak ebbe az új közösségébe; tudatában vagy annak a nagyságnak, amelyet életed kapott, annak az egyetemes és örök testvériségnek, amelynek te is tagja lettél?

Ha Isten terve nem lelkesít téged, ha nem dolgozol lángoló, szenvedélyes odaadással sikeres végrehajtásáért, ha az nem érdekkel téged egyáltalán, akkor biztos, hogy nincs benned érzék az Egyház iránt.

Jól kormányzott nép

Ebben nem lehet kételkedni, hiszen Isten kormányozza, irányítja azt, Isten, aki láthatatlanul vezeti szíve szeretett népének közösségi életét s jelen van minden polgár életében. Krisztus a maga részéről ugyancsak viseli érte a felelősséget, minthogy minden hatalom Neki adatott az Égen és a Földön. A Feltámadott mindörökké az Egyház feje marad; nemzedékről nemzedékre vezeti az emberek vonulását Isten Országába.

Azonban Krisztus helyetteseket választott magának, nem pedig utódokat; az Egyház az Ő Egyháza marad. Az Apostoloknak, majd a katolikus hierarchia felelős tagjainak, akik elődeiktől „szentségi

nemzés" útján származnak, átadta a kötelességet és hatalmat, hogy őrizze az új hitben, az új életben és az új szeretetben összegyűlt népet. Átadta azt a kötelességet és hatalmat, hogy továbbítsák a meghívást minden embernek, hogy azt felújítsák minden hívő részére. Mégpedig egészen addig a napig, amikor Ő újra eljön, hogy bevezesse egész népét a feltámadás utolsó szakaszába és megszentelje a végleges gyülekezetet az örök ünnepre.

Ha azt állítod, hogy kapcsolatban vagy Istennel és Krisztussal, azonban anélkül, hogy elismernéd azokat, akik felelősek Isten népéért, függésben Jézus Krisztustól, ha pusztán emberi hatóságnak tekinted őket, ha ú.n. individualista keresztényként élsz, vagyis ha nem vagy összjárátkban sem a keresztény közösséggel, sem a keresztény tekintéllyel, akkor biztos, hogy nincs benned érzék az Egyház iránt.

Követni Krisztus szándékát

Krisztus szándéka az, hogy éljünk és gyümölcsöt teremjünk Egyházában. A hierarchiát, a szentségi rendszert Ő nem azért akarta – mint egyesek tévesen vélik – hogy minket kínozzon, megalázzon, hogy sokasítsa érdemeinket az alázat gyakorlása által. Krisztus azt akarta, hogy mindezek azoknak az igazi életére és szabadságára szolgáljanak, akiket összegyűjtött Egyházába.

Az engedelmesség, amelyet Krisztus követel a hívőktől Egyháza iránt, értelmes engedelmesség, miként a hit; Isten tervének megvalósítására közösen vállalkozó egyesülés, aktív felelősségvállalás, válaszképpen azok felelősségére, akiknek a kezében a vezetés van; bizonyos, hogy ez lemondást jelent az individualizmusról, de egyáltalán nem jelent lemondást az Egyház tagjai tevékeny közösségében való elkötelezettségről.

Fontosabb, mint valaha, hogy ne értsük félre Egyházunkat, hogy ne tévesszük azt össze egy vezető zsarnokságnak alávetett tömeggel, sem pedig a világi hatás, tevékenység megkívánta fegyelemhez kötött párttal, vagy olyan társasággal, amelynek legfőbb gondja az egyformaság, vagy éppen olyan közigazgatással, ahol önkény uralkodik. Míg a politikai párt megköveteli a vasfegyelmet és azt akár az erőszak módszereivel is megtarttatja, az Egyház nagyon is távol attól, hogy utánózni igyekezzék azt, tudatában van annak, hogy teljes egészében az élő és szabad Krisztustól függ.

2.

A KERESZTÉNYEK KERESIK A KÖZÖSSÉGET

Még akár csak néhány évvel ezelőtt is, ha a vallásos szóhasználatban közösségről beszéltek, az emberek egy kolostorra, szerzetesi közösségre gondoltak, főképp apácazárda idéződőtt fel előttük. Ma már szélteben-hosszában beszélnek „keresztény közösségről” és ezzel a kifejezéssel a plébániákat vagy a kisebb liturgikus gyülekezeteket jelölik. Úgy látszik, hogy ez a szó ma divatos minden területen: kifejez valamit a mai életérzésből; azután – reakcióképpen a megelőző individualizmusra – divatba jöttek – legalábbis a programokban – a közös vállalkozások, tevékenységek. Ilymódon talán maga az Egyház is csak azért tesz közösségi erőfeszítéseket és azért dobta a világba a közösségi jel-szavakat, mert a divattal akar haladni és alkalmazkodni kíván a korszerű „stílushoz”? Egyesek ezt gondolják és ennek nyomán nem kis kedvetlenség támad bennük, hiszen nyugtalanítja őket teljesen individualista vallásgyakorlatuk megzavarása; a fiatalok „krémes lepénye” ez – mondják – a marxista kollektívizmus befolyása, valamiféle demokratikus romanticizmus beszűremkedése a vallásba; de mindez éppúgy elmúlik, mint ahogy eltűnnek a serdülőkori pattanások...

Úgy magyarázni az Egyházban végbemenő közösségi megújulást, mint egyszerű divatot – ez a magyarázat tévesnek és rendkívül felületesnek látszik. Annyi biztos, hogy a világban lejátszódó legújabb közösségi megújulás az Egyház számára is alkalomul szolgált arra, hogy újra felfedezze a közösségekben rejlő nagy lehetőségeket, de ki akadályozhatná meg, hogy éppen ez alkalommal fedezze fel újra a saját gazdagságát is – amelyet egyébként sohasem vesztett el teljesen? Ez tartósabb gazdagság, mint a pusztán divat, hiszen a keresztény hithez kapcsolódik. Hiába mutatnak rá azokra a szentimentális túlzásokra és sznobizmusokra, melyeket ez az újra felfedezés kikerülhetetlenül előidézt – főleg a fiatalok között. Még mindig azt kellene bebizonyítani, hogy a pusztán egyéni – individualista – vallásosság lenne valóban a keresztény eszmény, ezt pedig csak úgy lehetne megtenni, ha kitépnénk az Újszövetség néhány lapját és semmibe vennénk mindazt, ami évszázadokon át a keresztény életnek lényegesebb része volt.

Azt az eleven meggyőződést szeretném bennetek felújítani – illetve életre hívni – hogy Krisztus vallása szükségképpen közösségi és hogy

nagy kegyelem részünkre, hogy szemtanúi lehetünk a keresztény közösségek e megújulásának (mégha ez nagyon bátorlatan is, valljuk be őszintén!).

Akiket Jézus Krisztus gyűjt össze

Azok, akik kezdettől fogva komolyan vették Krisztus Evangéliumát életükben, nem gondoltak arra, hogy a pusztába meneküljenek vagy magános, más emberektől elzárkozó életmódot folytassanak. Ellenkezőleg, csoportokba gyűltek össze, hogy közösen éljék a hit következtében hirtelen átalakult életüket. Emlékeztek a jeruzsálemi első közösségre, ahogy azt az Apostolok Cselekedeteinek Könyve leírja; de Pál, Péter, valamint János levelei is ugyancsak a városokban vagy a vidéken alakult közösségekhez szólnak. Az Egyház mindenekelőtt kis közösségek elszaporodásából állott. Megjelent az Evangélium egy hirdetője és ennek következtében néhány ember megtért; ettől kezdve létrejött egy keresztény közösség, a „testvérek” közössége, „gyülekezete”, amely egész életével eltért a pogány környezettől.

De milyen volt ez az élet? Részletesen elbeszéljük ezt nekünk az első keresztény írások. Mindenekelőtt, ami az ember szemébe ölik, az olyan testvéri szeretettől átfűtött élet, hogy eltűnnek az összes társadalmi megkülönböztetések, megszűnnek az összes kiváltságok és az összes emberi partikularizmusok (különállásra irányuló törekvések). „A hívők azonos felfogásúak, azonos érzelműek.” „A hívőknek egy volt a szíve, lelke.” A szegényeket segítették, a betegekről gondoskodtak, a vendégszeretetet nagy mértékben gyakorolták. A testvériség kötelékei fonódtak közösségtől közösségig mint a szétszórtan élő nagy család kebelében. Bizonyos, hogy az összes hívők akkor sem voltak szentek és nehézségek is támadtak a közösségekben, de az is biztos, hogy a testvér szó magában foglalta a szeretet, gyöngédség, a szomszédság, közelség és őszinteség teljes értelmét.

Jézus Krisztus, a Feltámadt volt az, aki összegyűjtötte a közösséget ebben az új szeretetben. Megszabott időben az imádság egyesítette közös helyen a testvéreket. A püspök, a közösség feje irányította azt. Ugyancsak egészen különleges joga volt neki arra, hogy vezesse az Ol-táriszentség, az Eucharisztia ünneplését, azaz az Úr lakomáját, amelyet örömben és barátságban ünnepeltek; ez volt az az alkalom, amikor a közösség leginkább tudatára ébredt önmagának, továbbá a Jézus Krisztusban való egysége mélységének. Hallgassátok meg Ignácot, An-

tióchia püspökét a II. század elejéről; „Ne próbálkozzatok azzal, hogy ésszerűnek tüntessétek fel makacsságtokat, hogy külön akartok maradni, hanem jöjjetek az egyetemes, a közös gyülekezetbe; mert csak egy imádság, egy szellem, egy remény van és ezeket ott találjátok a közös gyülekezetben – szeretetben és tökéletes örömben.”

És amikor új hívő jelentkezett, ezt ujjongással fogadták a testvéri szeretetközösségbe, bárhonnét jött is, bárki volt is, vagy bármilyen volt előző élete.

A közösség: az EGYHÁZ

Az első keresztények helyi közösségük és a szomszédos közösségek életén keresztül ismerték meg az egyetemes, az univerzális Egyházat, mint hatalmas, roppant nagy közösséget. Jeruzsálemben, Korintusban, Rómában, Lyonban, Kartágóban – mindenütt ott találhatók a testvéri közösségek. És az egész emberiség megkapta a meghívást, hogy belépjen Krisztusnak ebbe a nagy családjába. Egy család volt az egész vagy egy nép, méghozzá szabad nép; nem tömeg volt ez, sem valamiféle párt; valóban nem volt semmi jogi jelleg a közösségi kötelekekben, hanem az eleven összekötő kapocs Krisztusnak ugyanazon Lelke, ugyanaz a hit és ugyanaz az örök remény volt. Az Egyháznak a közösségek magával ragadó kisugárzása és az evangéliumhirdetés (amelyet gyakran világiak végeztek) hatása révén a lakott föld méreteire kell növekednie és el kell jutnia minden társadalmi réteghez, Jézus szavai szerint; „Tanúim lesztek Jeruzsálemben, Galileában, egészen a világ legszélső határáig.” Tanúim lesztek, nem pedig párthíveim, sem verbuválóim, mert az ember a keresztény közösségbe szabadon lép be azáltal, hogy személyesen elfogadja a Jézus Krisztustól hozott felszabadulást, vagyis a hitet. „Óh, Isten – gyűjtsd össze Egyházadat a világ minden sarkáról.”

A ma Egyháza és minden idők Egyháza

Kétezer év óta az Egyházban nagyon sok külső mozzanat megváltozott és számos alkalmazkodás történt a mindenkori viszonyokhoz. De Krisztus vallása nem változik. Az Egyház élete ma éppúgy, mint az első keresztény időkben – jóllehet talán eltérő formákban –, közösségi élet lesz – avagy hűtlen lesz Krisztushoz? Nem arról van itt szó, hogy

vonásról vonásra úgy kell újra élnünk, ahogy az első keresztény közösségek éltek, de igenis meg kell őriznünk az alapvető követelményeket a közösségi élettel kapcsolatban, amilyenek a következők: Az Egyházban az imádság és az Eucharisztia ünneplése testvéri egyetértésben történjék; Az emberi tekintet nem korlátozhatja a keresztény testvériséget az istentisztelet helyére és idejére, hanem minden akadályt legyőzve annak a világi életbe is bele kell nyúlnia; a testvér szóval jelölt valóságnak valóban meg kell szüntetnie minden emberi megkülönböztetést, a szegényeknek és gazdagoknak valóban testvéreknek kell elismerniük egymást; a papság vezesse a közösségi életet, de klerikalizmus (papi uralom) nélkül; az alkalmazkodás (adaptáció) legtörvényesebb ürügyei alatt nem szabad az Evangéliumot elkülöníteni a társadalmi környezettől; A keresztényeknek tudniuk kell messzebbre látniuk, mint a plébániájuk, messzebbre, mint az egyházmegyéjük, látniuk kell Isten fiainak nagy, egyetemes (univerzális) közösségét, amely összefogja az összes helyi közösségeket. Nos, be kell vallanunk, hogy az utóbbi évszázadokban a vallási individualizmus, egyes papok klerikalizmusa, az Evangélium egyetemességének (univerzalizmusának) a gyengülése néha a közösségi érzés vérszegénységének az okai voltak az Egyházban.

Az Egyház tavasza?

De kérdezhetjük, vajon nem a keresztény közösség új tavaszának vagyunk ma a szemtanúi? Akarjátok ennek néhány jelét látni?

Először is a tavasz jelei a papságban: püspökeink már túl vannak azon az időn, amikor csak a saját egyházmegyéik egyéni gondjai kötötték le őket, ma már egyre inkább és egyre többször, testvéreként találkoznak egymással, hogy együttesen beszéljék meg annak az Egyháznak az életét, amelynek pásztorai. Papok ma már nagy számban igyekeznek az asztal, az imádság és az apostoli munka közösségében élni. Egyes szemináriumok igazi közösségekké válnak; ugyanez a helyzet a kolostorokban is, amelyeknél azelőtt alig utalt több a közösségre, mint a nevük, annyira uralkodott ott az Úrnak szentelt férfiak és nők pusztá egymásmellettségben kimerülő individualizmusa.

Fiatal keresztények együttese is újra megtalálták a közösségi liturgia értelmét; ugyanebben az irányban fejlődtek a zárándoklatok is. Majd mindenütt feltűnnek oly keresztény közösségek, amelyek az egymás segítése, az imádság és apostoli tevékenység igazi evangéliumi közössé-

gében élnek. Mindez nagyszerű dolog és elősegíti a plébániák közösségi megújulását, mert a plébániákat, egyházközségeket semmi sem pótolhatja. A plébánia a mindenfelől egybegyűlt keresztények nagy családja. Lehet, hogy nagyon is elfeledtük már ezt; talán könnyen hivatkozhattak is egyesek arra, hogy plébániáink nem alkotnak élő közösségeket.

A közösségi megújulás, ami a plébániákat illeti, roppant nagy nehézségekbe ütközik. Ilyen nehézségek: sok régi individualista keresztény – papok és világiak – merev maradisága, egyes városi plébániák szörnyű sűrűsége (30-80 ezer megkeresztelt egy plébánián Párizsban), ahol emberi mértékkel mérve nem lehetséges gyakorlatilag megvalósítani már a keresztények valódi testvériségét. De ennek ellenére sem mondhatunk le arról, hogy újból ott lássuk a keresztényeket ugyanazon plébánia körül csoportosulva cselekvő közösségekben.

Egyébként a munkához széles körben hozzáfogtak. Már vannak egyes helyeken valóban közösségi plébániák. Másutt ugyanez a megújulás még csak csírájában van. Mindegyik plébániai közösségnek megvan a maga sajátos arculata; de ennek ellenére – úgy tűnik – ki lehet bogozni néhány közös elemet; ilyenek: a papság példát ad a közösségi életre és pedig közössége nyílt, a hivekhez közelálló kommunitás (közösség). A plébános az egész papi és hívő közösség testvéri feje. A plébánia anyagi ügyeinek az intézését ténylegesen a plébániai tanács végzi, ahol a világiak a felelősek. Az új keresztények befogadását maga a közösség vállalja. Az egyes szentségeket az egész nép jelenlétében tartott liturgia keretében szolgáltatják ki. A közösséget állandóan tájékoztatják a saját lelki és anyagi szükségleteiről. Mindez – lassan-lassan – az emberi különbségeken és sajátosságokon túl igazi családias szellemet teremt. Egy ilyen közösség tagjainak apostoli érzéke és testvéri szeretete megakadályozza azt, hogy az teljesen magába zárkózzék. A gyengék ott támogatást találnak; a megtértet szeretettel és gyengédséggel fogadják; az erősek ott még erősebbekké válnak...

Az evangéliumi jel

Amikor aggódva feltesszük a kérdést, hogy a jóakarátú emberek ezrei, akik itt élnek a közelünkben, hogyan találkoznak újra az Evangéliummal, vajon gondolunk-e az igazi keresztény közösségek kisugárzó hatására? Bizonyos, hogy ez nem minden, de talán a legfontosabb: hogy közösségeink olyan jelekké váljanak, amelyek megdöbbennek, bámulatba ejtik az embereket, amelyek vonzanak; az

öröm, a szeretet, az élet jeleivé, amelyeknek a forrása minden ember számára KRISZTUS, a Feltámadt, örök ifjúságával. Keresztény közösségek helyett plébániáink sajnos néha a megkereszteltek tisztán jogi csoportosulásai, és a plébániai hívek egyéb tisztán emberi gyülekezéseiben találják meg igazi közösségeiket; de féltő, hogy Jézus Krisztus Lelke hiányzik ezekből.

Nekünk kell dolgoznunk azon, hogy az Egyház élő közösségekből álló szöveték legyen. Dolgozzunk ott, ahol vagyunk. Nincs jogunk bírálni plébániáinkat, ha mi magunk semmit sem teszünk annak érdekében, hogy azok a Jézus Krisztusban hívők valódi testvéri közösségeivé váljanak. Tegyétek csak fel magatoknak a kérdést: Vajon Jézus Krisztus valósága kapcsolja-e össze életetek, szívetek és lelketek közösségét? Úgy hiszem, hogy még sok tennivalónk van, ha nem akarjuk magunkat hazug módon áztatni.

Egyesek talán szokatlannak találják katolikus pap írásában, ismételten is, az oly kifejező „gyülekezet” szót: mi az ökuménikus törekvések korában tudatosan és örömmel alkalmazzuk, s hálásak vagyunk protestáns testvéreinknek, hogy megőrizték a mi számunkra is ennek az őskeresztény fogalomnak ízes magyar nevét. (A fordító megjegyzése.)

3.

EMBEREK AZ EGYHÁZBAN

Nemrég résztvettem egy rendkívül lelkes és élénk eszmecserében az éppoly időszerű, mint nehéz témáról; Mi változhat és minek kell változnia az Egyházban? A részletekbe menő vitában szőnyegre került a latin használata a liturgiában éppúgy, mint a papi reverenda viselése. A jelenlevő keresztény fiataloknak mind voltak elképzeléseik ezzel kapcsolatban; gyakran nagyon is a maguk feje szerint alkotott elképzelések voltak ezek, és így a megegyezés nagyon nehéznek tűnt. Ezért irányító gondolatokkal tisztítani kellett a vitának légkörét, hogy az az Egyházban való hit elmélyüléséhez vezessen.

– Úgy tűnik nekem – mondta a vita vezetője, hogy az igazi kérdés messze túlhaladja a mi vitatkozásainkat.

A kérdés lényege, hogy a hit szellemében firtassuk azt, hogy az Egyház változhat-e? Változhat-e benne minden? Vagy semmi? Vagy csupán egyes dolgok változhatnak benne? Az Egyház idősnek látszik; vajon az-e valójában? S ha az, akkor mit kell megváltoztatni, hogy fiatalnak lássék? Elgondolható-e az Egyházban forradalom, mint az egyes nemzetek életében? Vagy az Egyház isteni jellege tilt minden fejlődést? S változás esetén ki ítéli meg annak a mértékét és ki hajtja azt végre? Mindezekről világos meggyőződést kell kialakítanunk.

– Biztosnak látszik előttem az a tény, hogy az Egyház jelentős mértékben változott a történelem folyamán. S azt hiszitek, hogy ma is a különböző országokban ugyanazon a módon jelenik meg?

– Igen, de csak a részlet az, ami változott. Az Egyház lényegét tekintve ugyanaz Krisztus óta.

– Pontosan meg kellene határozni, hogy mit nevezel te részletnek... Mindenesetre az Egyház a hitetlenek előtt, sőt még a modern keresztények előtt is, főképp az olyan fiatalok előtt, mint mi vagyunk, rendkívül mozdulatlannak látszik – a liturgiában, az apostoli munkában, a kormányzásban; és általában annyi minden van, amelyekben az Egyház nem korszerűsödött...

– Azt hiszem, hogy jobban tennénk, ha azzal kezdenénk, hogy megvizsgáljuk, mi nem változhat az Egyházban. Ezáltal megvilágosodnék a többi is előttünk, nem gondoljátok? Mert azt hiszem, hogy nem vol-

na szabad összekeverni azt, ami lényeges az Egyházban, mint az Ol-táriszentség vagy a papság, azzal, ami nem az, mint például a jámbor szokások vagy a fegyelem részletei.

- Igen, az Egyház pápa nélkül, például, már többé nem Egyház.
- De az Egyház bíborosok nélkül, már szintén nem Egyház többé?
- ...Atya, mi gondol Ön erről?

Eddig megőriztem hallgatásomat, mert hiszen érdekelt a vita, és arra gondoltam, hogy még mindig elég korai a beavatkozás, hogy megvilágítsam a pontatlanságokat és a bizonytalan fogalmazásokat. Száz kérdést is nekem szegeztek, és én igyekeztem azokra választ adni. Így azt gondolom, hogy megvilágítom a hiteteket, ha előadom ennek az Egyházzal folytatott vitának eredményét.

Az Egyház nem lesz soha túlhaladott

Egyszerűen azért, mert Jézus Krisztus maga sem lehet soha túlhaladott semmiféle emberi tevékenység által.

Valóban, ami a legfontosabb és a legszilárdabb az Egyházban, az az élő Krisztus jelenléte és hatalma. Jézus Krisztus a Lelke által lelke annak a Közösségnek, sarkköve annak a Templomnak, feje annak a Népnek, – ami mind az Egyház. Nem lehet, hogy visszavonuljon tőle, hogy hűtlen legyen hozzá mindörökre. Éppúgy nem hagyhatja el az Egyházát, mint ahogy nem teheti meg nem történeté emberré válását, amit nagylelkűen elvállalt Isten létére.

Ha azt kérdezik tőled; mi az, ami nem változhat az Egyházban? Egyenesen térj a lényegre ezt válaszolva; Krisztusnak és Lelkének valóságos jelenléte, a szentség, amely élettel tölti el a keresztények egész közösségét, az egész Titokzatos Testet.

Ez minden ami fölötté áll a változásnak? Abszolút értelemben: igen. Hiszen amikor az Egyház végső beteljesüléséhez érkezik, az örök Országban egyedül Krisztus lesz minden mindenkiben. Egyedül ez nem múlik el soha. Hiszed ezt komolyan?

De addig is, amíg az Egyház eléri ezt a felnőtt korát, az arra való előkészület céljából, Jézus Teste számára a földi élethez alkalmazott rendszereket, struktúrákat adott, amelyeken keresztül jelen van benne; ilyenek főképp a papság és a szentségek. Mindazt, amit Krisztus alapított vagy rendelt, az emberek nem változtathatják meg. Nos, Krisztus pontosan megmondta, hogy Ő Egyházának végleges struktúrákat a-

dott mindaddig, amíg Ő újra visszatér. Következőleg, egészen az idők végéig Krisztus Egyháza az Apostolok, püspökök és papok, az apostoli funkciók és a szentségek Egyháza is lesz. Egyedül Krisztus jelzi majd Egyháza e földi arcultának a végét akkor, amikor bevezeti azt majd az örökkévalóságba. Jaj azoknak az embereknek, akik intézményes forradalmat akarnának végrehajtani az Egyházban; ezek elszakítanak magukat Krisztus akaratától, magától Krisztustól, aki azt mondotta az Apostoloknak: „Mindem hatalom nekem adatott mennyben és a Földön. Elmenvén tehát tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket és tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek. Ime, én veletek vagyok mindennap, a világ végezetéig.” A pápa Krisztus nélkül nem volna egyéb, mint csaló; de Krisztus őt nyája pásztorává tette a Földön és ezt semmiféle emberi döntés nem vitathatja el tőle.

Az Egyház változtatja ruháját

Miután rámutattunk az Egyháznak arra a szilárdságára, változatlan lényegére, amelyet a Krisztusban való hit biztosít a számára, most már még szabadabban kijelölhetjük a változások helyét az Egyházban.

A világ folyton változik. Az emberek különbözőképpen élnek az egyes korok és helyek szerint. A kultúráknak különböző arcuk van. Nos Krisztus vállalta annak a kockázatát, hogy Egyházát ebbe a világba helyezte és itt élteti. Sőt ennek az Egyháznak kell lennie e világ lelkének. Változik tehát, miközben lényegében ugyanaz marad; ugyanaz egy mozgó és változó világ közepette.

Változik az Egyház az életszentség formáiban, az annak adott kifejezésekben, amennyiben annak élő, mindig korszerű tolmácsolását adja; a szentek a maguk korából valók, miközben már az örökkévalóság fiai.

Változik az Egyház szolgálatának külső formáiban. Mert, ha Krisztus alapította is a papságot, de nem határozta meg pontosan, hogy miként kell nevelni, kiképezni a püspököket és a papokat; sem pedig, hogy ezeknek hogyan kell élniük. Ő alapította ugyan az Ol-társiszsentséget, de nem írta körül pontosan, hogy milyen liturgiai keretben kell azt ünnepegni. Ő adta ugyan a parancsot az Evangélium hirdetésére, de nem mondta meg határozottan, milyenek legyenek az a-

postolkodás formái. Mindez változhat és változnia is kell az emberiség történetével együtt. A ruhák változnak, de az Egyház marad.

Mikor kell az Egyháznak változnia?

Elsősorban akkor, amikor az emberi gyöngeség folytán az Egyházba beszüremkedett a bűn. Krisztus hűségese az Egyházához; az Egyház maga pedig még bűnös emberekből áll és fennáll a veszély, hogy menedéket ad házfedele alatt a hűtlenségnek is. Tehát mindig meg kell újulnia, örök reformra van szüksége, hogy hű maradjon Krisztushoz kollektív (közösségi) szentségi életében éppúgy, mint megszentelő küldetésében. Ez azonban nem akadályozza annak, hogy szent Egyház legyen.

Aztán változnia kell az Egyháznak, amikor a Krisztustól rábízott küldetésben az apostoli élet, a közösségi élet vagy a liturgikus élet egyes kifejezései és formái ahelyett, hogy szolgálnák Krisztus szándékát, annyira korszerűtlenek, annyira az alkalmazkodásra képtelenek lettek, hogy nem szolgálják többé megfelelően az Evangélium hirdetését és az Egyház szentségét. Ezek közé tartozik az olyan prédikáció, amelyet már nem értenek meg az emberek, az olyan liturgia, amelynek ünneplése a nép számára idegen, az olyan egyházkormányzat, amely már nagyon hasonlít a bürokráciához és nem kapcsolódik már az emberi közösségekhez.

Egy ilyen gyors és annyira alapvető, radikális fejlődésben levő világban, mint a mienk, az Egyháznak roppant munkát kell végeznie, hogy szolgálatát hozzáalkalmazza ehhez a fejlődéshez, gyökeres változásokhoz. Értsük meg tehát, hogy ezt nem lehet megtenni egy nap alatt! A korszerűsítés örökké végzendő munka. De vigyázzunk arra, hogy az alkalmazkodás ne legyen felületes, olyan, aminek nincs jövője.

Hogyan alkalmazkodik az Egyház?

Eleve világos, hogy bizonyos dolgokban alig lehet kérdéses a fejlődés, minthogy a módosítás szükségessége vitathatatlan; ez a helyzet például az Eucharisztia ünneplésének, a szentmisének az időpontjával és körülményeivel kapcsolatban. Más dolgoknál viszont az Egyháznak hosszas gondolkodásra van szüksége, hogy láthassa, milyen előnyei

származnak az ilyen vagy olyan alkalmazkodásból, korszerűsítésből. Így jár el például a papi nőtlenséggel kapcsolatban, amelyet az Egyház nagyon is módosíthatna, ha tapasztalata nem azt mutatná neki, hogy az emberek családi életével való teljesebb összetartozás – mindent egybevetve – kevésbé gyümölcsöző a papi szolgálat és az evangéliumi tanúságtétel szempontjából, mint az elvállalt celibátus.

Így tehát még azon a területen sem, amely változhat az Egyházban, nem minden egyformán változtatható. Ki dönt tehát a változtatásokról?

Ami a változtatásra vonatkozó döntést illeti, az sohasem, a jövőben sem tartozik az Egyházban egy elszigetelt egyénre. Az Egyház közösség. Sőt még hozzá rangsorba osztott (hierarchizált) közösség, vagyis, benne egyes tagokat Krisztus tett meg látható főkké.

Az összes keresztényeké közösen a felelősség, hogy az egyházi testben élve, tudatára ébredjenek az Egyházban szükséges alkalmazkodásoknak, korszerű változtatásoknak és így kötelességük erről véleményüket kifejezni.

Az apostoli hierarchiát illeti meg a felelősség, hogy komolyan meghallgassa a keresztény népnek így kinyilvánított véleményét és tekintélyénél fogva döntsön, szem előtt tartva az egész Egyház vagy pedig az Egyház egy jelentős részének közös javát.

A keresztény közösségeknek tevékenyeknek kell lenniük, hogy éljenek, hogy tájékoztassanak és engedelmeskedjenek.

A pásztoroknak aktívaknak kell lenniük, hogy meghallgassanak, ítéletet mondjanak és szolgáljanak.

Az Egyház alkalmazkodása – adaptációja vagy aggiornamentója – csak ebben a hit által inspirált bizalomteljes együttműködésben valósulhat meg. Csak így töltheti be az Egyház missziós hivatását a hit kiterjesztésében: eleven hűségben ahhoz, amit Krisztus akart Titokzatos Teste számára, mindig tekintetbe és figyelembe véve az Isten Országát egészét.

Az Egyház minden időkre szól, de ugyanakkor minden egyes korszaknak is. Az Egyház örök, de ugyanakkor mindig korszerű, mindig fiatal. Így az egész Egyház – az Egyház összes tagjai: a hierarchia és a világiak – közösen felelősek a Szentlélek életet lehelő hatása alatt az Egyháznak ifjúságáért, fiatalon maradásáért.

Következőleg ti is felelősek vagytok, ifjú keresztények. De kérdezzük mindenekelőtt, vajon van-e bennetek elég egyházas érzék?

4.

KI EZ AZ EMBER?

Képzeljétek el magatoknak, hogy milyen lehet egy pap magányossága, akit ugyan körülvesznek fiatal és élénk, iránta tiszteletet tanúsító emberek, de akit a hallgatás és közöny titkos összeesküvése arra kényszerít, hogy visszaszorítsa, elfojtsa papi személyiségét? Ezt a magányosságot én magam is érzem, szinte nem egyszer aggasztó érzéssel, amikor az oltárnál várom a Dominus vobiscum-ra a feleletet egy olyan hívőseregtől, amely sokszor a formalista ünnepléssel becsapja önmagát és sietve várja a szentmise végét, amikor már eleget tett vasárnapi kötelezettségének.

Ezek után tehát érdemes, hogy néhány gondolatot írjunk a paphoz fűződő kapcsolatokról – abban a reményben, hogy közületek egyeseknél őszinte lelkiismeretvizsgálat lesz ennek az eredménye.

A z ember - pap

Az első, ami a pappal kapcsolatban feltűnik a számotokra, az külső, társadalmi képe: a „tisztelendő úr”, aki a többieknél félrevonultabb életet él, akinek az istentisztelet, a vallás világában van szerepe, megbízatása, s aki iránt a magát kereszténynek mondó társadalom némi tiszteletet is tanúsít. De e személy külseje mögött egy eleven ember lakik, többé-kevésbé szimpatikus, többé-kevésbé modern, többé-kevésbé művelt ember. A személyiséggel szemben az emberek félénkséggel kevert udvariasságból még türtőztetik magukat; de ami a személyét illeti, ezzel szemben az emberek vagy tiszteletet éreznek vagy beleakasztják rosszindulatuk hegyes horgát, lelkesednek érte vagy pedig bírálják őt.

De mit gondoltok, vajon fontos a pap számára az a tisztelettudó viselkedés, a megbecsülés, amellyel irányában vagytok, ha közönyöseks maradtok azzal szemben, ami életének legbensőbb tartalma, értelme: az, hogy Isten Országa szolgálatára szenteli életét, sőt erre az Úrtól kapott megbízást. Papjaitok elsősorban azt várják el tőletek, hogy ne tekintsetek őket egy olyan világ szakembereinek, amely nem érdekel titeket; azt kérik tőletek, hogy legyen hitetek papságukban. Hinnetek kell abban, hogy ebben az emberek közül vett férfiúban Krisztus jön közétek, kortársatok lesz, hogy átadja nektek vitalitását, világosságát,

erejét; és mindezt mindennapos tettekkel, a nálunk használatos szavakkal, mindennapi életünk közepette. S ha nehéz számotokra ezt hinni, akkor tudjátok meg, hogy az ember-papnak minden nap, mielőtt felmegy az oltárhoz, vagy kihirdeti Isten bocsánatát, elsőként kell hinnie Krisztus szavában: „Tedd ezt helyettem és ne kételkedj, hogy rajtad keresztül én vagyok az, aki életet nyújtok.”

Vajon nem éppen nagyon gyakran ez a hit hiányzik belőletek? S talán még mélyebben a Krisztussal való találkozás vágya, továbbá annak a vágya, hogy Ő belétek árássa életerejét. Ha papjaitok sajnálják néha tőletek az időt, ennek oka az, hogy az a benyomásuk, hogy ti nem vártok semmit tőlük, mint papoktól, hogy nincsenek keresztény igényeitek.

Világiak és papok

Bensőséges, bizalmas barátságot kellene kiépítenetek egyik vagy másik ismerős pappal. A pap ott van köztetek, közel hozzátok. Rendelkezésekre áll, mint a legmindennapibb az emberek között. Hogy valójában az, ezt mindannyian láthatjuk. De ugyanakkor a legrendkívülibb is –, hogy valójában az, ezt mindannyian hisszük. Kérhetitek tőle az örök életet s ő azt közvetíti nektek; elmondhatjátok neki gyöngéiteket, nehézségeiteket: ő megért titeket élményei alapján.

Ennek az örömteljes, bensőséges kapcsolatnak semmi köze sincs ahhoz, hogy valamiféle klerikális befolyásnak engedjétek, vagy hagyjátok magatokat „behálózni”. Ellenkezőleg a hit szellemében való magatartástok a pappal szemben legyen egészen szabad és gátlásmentes. A merőben világi ügyek síkján elháríthatjátok azokat az illetéktelen beavatkozásokat, amelyekre a papság néha hajlamos. A vallási és lelkipásztori illetékességek síkján pedig előadhatjátok kívánságaitokat és bírálataitokat; ami pedig személyes életeteket illeti, elvárhatjátok, hogy adott esetben a legdiszkrétebb barátotok legyen.

Az ilyen barátságok a pap számára is előnyt jelent. Hány ifjúsággal foglalkozó lelkész tanúsíthatja, hogy ti akadályoztátok meg abban, hogy magára vegye az „egyházias”-nak mondott stílust és megjátssza az egyházi ember sajátos képviselőjét. Mily sok hálával tartoznak nektek azért is, hogy összhangban tudnak élni koruk követelményeivel és így korszerű kifejezést tudnak adni Krisztus tanításának, Jó Hírének. Nem is számítva azokat a talán kissé kedveszegett vagy elbátortalanodott papokat, akiknek elszibbadt, elaludt papi hitét éppen az gyújtotta fel újra, hogy ti erőteljes kereszténységet követeltetek...

VI.

„ÁLLJATOK BE AZ ÉPÍTŐMUNKÁBA“
(Ef. 2,22)

1.

AZ ÉLŐK FELHÍVÁSA

Gyakran azzal vádolnak minket – keresztényeket –, hogy nem állunk az élők oldalán. Rettenetes vád ez azok felé, akik hisznek az élő Istenben és az örök életben. Kétségtelen, hogy sok félreértés is húzódik meg a vád mögött arra vonatkozólag, hogy mit értünk „élőn”, de talán kezdjük azzal, hogy meghallgatjuk bírálóinkat abban a reményben, hogy hasznot húzhatunk kritikájukból.

– A hit nem egyéb, mint tunyaság, lustaság. A keresztényeknek kész megoldásokat ad és ezek felmentik őket attól, hogy kockázattal éljenek, hogy alkalmazkodjanak az emberi valósághoz, hogy felelősséget vállaljanak magukra.

– A keresztények a polgári rend konzervatív, biztonságos fedezékeibe menekülnek. Félni látszanak az újításoktól, a társadalmi változásoktól, a gondolkodásmód, a mentalitás változásaitól, általában a haladástól és az emberi vállalkozásoktól, mindenütt csak gőgöt és pogány kísértést látva.

– A keresztények félrehúzódnak attól, ami mozog, forrong nemzedékünkben, félrevonulnak az emberiség legdinamikusabb területeiről; nézzétek csak, milyen világot képviselnek azok a „jó gyakorló keresztények”, akik megtöltik a templomokat; ezek láttán, merészeli még valaki azt mondani, hogy ott valóban az élők világa van jelen?

– A keresztények az élet mazochistái. Az örök élet azzal vígasztalja őket, hogy nincsenek a földi élet élői között. Ez az oka annak, hogy annyira hiányzik belőlük a merészség és oly kevésbé teszik magukévá kortársaik reménységeit.

Igy hangzanak az ellenünk indított perben a vádak... De tudjuk, hogy nem minden keresztény ül az árnyas oldalon, ahogy azt ellenfeleink látják. Ki merné őszintén tagadni azt, hogy a hitnek és a keresztény életnek egy bizonyos felfogása szolgáltat okot vádlóinknak a vádakhoz? Ki nem volt már abban a kísértésben, hogy hite védelme alá húzódjék a fejlődés száguldó irama elől. Hogyan magyarázható meg, hogy egyes helyeken a templomot látogató hívők nagyrésze majdnem-hogy azonos azokkal, akiket a szó igazi értelmében nem nevezünk igazi élőknak?

Erről is elgondolkozhatunk!

Valódi vagy ál-élet?

Az „élő” szó többértelmű. Így élőnek mondjuk azt, akiből fiatalos erő árad, aki szellemes, mozgékony, megnyerő. Élőnek mondják az érvényesülés emberét is, akit többé-kevésbé a hatalomvágy fűt. Ha ennél az értelmezésnél maradunk, világos, hogy hit adta életirányunk nem utal bennünket e pogány életet élőkhöz. Hiszen a mi hitünk előbb kivezet az ifjúkornak éretlen vitalitásából, majd később újra túlrendíti a merőben földi siker- és élvezetvágy hajtotta élet önzésén.

De a valódi életet élőkhöz nem érik be ennyivel. Ezek azok, akik érettségre jutva szolidárisak egymással abban a feladatban, hogy „humanizálják”, emberibbé tegyék a világot, hogy szabadságban és felelősségtudatban fejlesszék az emberi közösségeket. Azok, akik ismerve koruk problémáit és lehetőségeit, nemzedéküket szenvedélyes optimizmussal, de kellő szakértelemmel is, nagyobb érettségre kívánják juttatni. Azok, akiknek nagyobb gondjuk, hogy a jövőt építsék, mintsem hogy a múltat őrizzék meg változatlanul, – mert nem akarnak sem küsszerűen élni, sem pedig kívül rekedni az élet áramán. Ezek az élőkhöz az igazi képviselői nemzedéküknek: velük keressük a dialógust, hiszen Isten az első, aki dialógust folytat velük.

Gyűjtő hit

A keresztény hit távol van attól, hogy sötétségben hagyjon, ellenkezőleg, megvilágosít bennünket. Elsősorban értelmünket világítja meg, olyan új szintéziseket tárva eléje, amelyek elmélkedésre, gondolkodásra ösztönzik, arra, hogy szüntelenül szembesítsék mindennapi életüket Jézus Krisztus tanításával. Ne gondoljuk, hogy a hit szükségképpen lerögzít bennünket egy állásponthoz, amely készen, fejlődésében lezártnak tekint a világot. Bár igaz, hogy a hit Istenhez, az Ő tervéhez és szándékához köt bennünket, vagyis Jézus Krisztushoz, Akinek feltétlenül és mindig igaza van. De azután ebből a páratlan pólusból kiindulva, a hívőnek folyton újra kell építenie, rekonstruálnia világát. Isten csírákat ébreszt bennünk, felhívásokkal fordul felénk, tájékoztat minket, de sohasem kínál kész megoldásokat, hogy azt kelljen egyedül elfogadnunk.

A hit nemcsak értelmünket világítja meg, hanem még inkább lángra lobbantja szívünket, kitágítja egy valóban egyetemes szeretet méretei-

re, egyre új távlatokat nyit meg előtte és fogékonyra teszi, hogy mindig meghallja a történelem szavát.

Vajon merünk-e fölvetni oly kérdéseket, amelyek kérdéssé teszik eddigi „jól bevált” látásmódunkat? Vajon fülelünk-e az igazán élő emberek – kortársaink – kérdéseire, hogy jobban felismerhessük számunkra is Jézus Krisztus örökervényű válaszát?

Nem gondoljátok, hogy ettől – sajnos – még nagyon messze vagyunk?

Az Evangélium az élőknél

A hit és az élet közötti összhang hiánya, nemcsak személyes, nagyon gyakran csak ványadt keresztény életünkben tűrhetetlen, de még inkább azzá válik, ha ez a hiány ellen-tanúság lesz. Sajnos, ma elég nagy számban vannak olyan emberek, akik csak azért rekednek meg a hit kapujában, mert mi elmulasztottunk tanúságot tenni hitünkéről az élő világában.

Ha az élőknél ez a világ idegen számunkra, ha ellenségesnek tűnik föl előttünk, ha nem értjük meg a nyelvét, ha nem veszünk részt vágyaiban és nem osztozunk értékeiben, akkor Jézus Krisztus hogyan léphet dialógusba vele? Egész sajátos ateizmus fejlődik ki mellettünk az emberi érettség jegyében, amely elutasítja a kereszténységet idejétmúlt formái, gyerekes vagy a világtól menekülő jellege miatt: hogyan tegyünk tanúságot azok előtt, akiket teljesen áthat ez a nagykorúságból és érettségből fakadó ateizmus, ha nincs bennünk eleven és tudatos érzék a világ adottságai és problémái iránt?

Az igazi keresztény tanúságtétel útja a világgal való dialóguson vezet keresztül, az élmények és tapasztalatok közösségén át az aktív jelenlétben. Vagyis igazi katolikus akció, igazi apostoli tevékenység csak ezen az áron jöhet létre.

Néhány kérdés...

Vajon dialógust folytatunk-e társadalmunk, működési körünk kiemelt, vezető embereivel? Azokkal, akik komoly kérdéseket intéznek hozzánk és nem csapnak be életünkkel, akik becsületesen harcolnak, – mégha nem is „tartanak velünk”?

Vajon van-e gondunk arra, hogy elemezzük, mi mozgatja a mai kor-

szerű világot? Van-e gondunk arra, hogy szűk társadalmi korlátaink közül kiemelkedve kapcsolatot teremtsünk elevenebb körökkel?

Vajon szembenézünk-e olyan kérdésekkel, amelyek vitássá teszik a mi „jól bevált” látásmódunkat? Vajon fülelünk-e kortársaink kérdéseire, hogy jobban felfedezhessük számukra Jézus Krisztus örökérvényű válaszát?

2.

AZ AKTIV KERESZTÉNY ABC-JE

Gyakran hangzik felénk a vád – akár az Egyházon belül, akár azon kívül –, hogy nem akarunk a világban kellő részt, kellő elkötelezettséget vállalni. Nagy veszély a kereszténység számára – mondják e vád képviselői – a menekülés a világtól, a napi események közepette vajúdó történelemtől való félreállítás. Mítosz vagy valóság e nagy nyomatékkal hangsúlyozott vád? Kétségtelenül mindkettő. Mert ismerjük el, még nagyon sokan vannak közöttünk, akik keresztény életnek mondják azt az életet, amelyben a természetfölötti biztosítékok keresése, a jámborságra törekvés szinte világmegvetéshez vezetnek. De sokan vannak-e ilyenek? Nekem úgy tűnik, hogy egyre inkább fogy, szerencsére, az ilyen egyoldalúan idealista, önzően csak a saját lelki üdvükkel törődő, vallásukban és „áhitatgyakorlataikban” lelki vígaszt kereső keresztények száma.

Éppen ezért sokkal inkább nyugtalanít az elkötelezett, a világban már aktív szerepet vállalt keresztények gondja, akik az ellenkező véglet veszélyének vannak kitéve: Annak, hogy tevékenységüket csak silányan táplálják az isteni erőforrások ritkán használt csatornáiból. Ha jól megértjük, hogy mik ezek az erőforrások, világossá válik előttünk, hogy azok semmiképp sem vezethetnek világtól való menekülésre.

A vallásos érzéstől és az eszménytől a hitig

Ismerek nem egy érettkorú, aktív keresztényt, aki különféle világi felelősségkörben komoly elkötelezettséget vállalt és most azon a ponton van, hogy azt kérdezi magától, milyen szerepe is van a hitnek az életében? Ifjúkorukban, mint fiatal világi apostolok előtt ez a kérdés fel sem merült ilyen formában, hiszen épp a hitük nevében döntöttek a világban való elkötelezettségük mellett. De ma, amikor világi elkötelezettségük már önmagát igazolja, nem látják már világosan, hogy mire is jó a hit tevékeny világi életükben.

Egy ilyen válság mármost indokolttá teszi, hogy felvessük a kérdést: Vajon az egykori fiatal világi apostolok hite nem volt-e pusztán félig érzelmi, félig lelki-szellemi síkon mozgó lelkesültség, amelyet csak valami külsőséges Isten-hit takart? Vajon ez a hit különbözött-e a be-

csületesség és emberi nagyság eszményétől, amelynek Isten az igazi jótállója? Vajon ez a hit több volt-e, mint oly erkölcsi kódex, amelyet támaszul állítanak egy társadalmi vagy politikai akcióhoz? Mert ha valóban így volt, akkor megértjük, hogy az érett, aktív keresztény, aki a hit ezen a fokán maradt meg felnőtt korában is, és már csak bizonytalanul, ingadozva ragaszkodik e múltbeli hitéhez, fél annak az elismerésétől, hogy egykor hite csak felszínes, hiú idealizmus vagy egy olyan világtól való menekülés volt, amely felé egykor a hite indítására fordult.

A Jézus Krisztus Istenében való hit azonban nem ilyen. Ez a hit a hívő embert olyan Isten elé állítja, aki működik a történelemben, hogy abban kiépítse az örök élet Birodalmát. Ő a végtelen nagylelkűség Istene, akinek minden szeretetből fakadt kezdeményezése teremtettségű; Ő az elhivatás Istene, aki arra hívja az embert, hogy szabadon lépjen be a Szentség világába; Ő az Építész-Isten, aki a Teremtéssel nagy, egyetemes tervet valósít meg, hogy az emberiséget az emberi lét teljességéhez, majd az isteni létbe emelje és aki arra hívja meg a hívőket, hogy működjenek együtt a történelemben e terv sikeres megvalósítása érdekében. Megtérsni Jézus Krisztus Istenéhez azt jelenti, hogy a valóság új dimenziójába lépünk, hogy belépünk a világ végeleges történelmébe. A hívő pedig elfogadva azt, hogy Isten Jézus Krisztusban az, akitől elsősorban függ a sikeres megoldás, nemcsak nem menekül a világtól, hanem inkább felfedezi annak igazi motívumát, hogy miért kell munkálkodnia, miért kell együttműködnie Isten Országá megvalósításában, amelynek egész történelme merő építőanyag, és így elsősorban a hit síkjába helyezkedik, hogy tevékenységét Isten szemszögéből nézze.

Vajon a gyakorlati ateizmus pontosan nem annak a visszautasítása-e, hogy Isten a történelem művének a Mestere, annak a tagadása-e, hogy Ő mint a cselekvésben első, együttműködésre szólítja fel az embert, s így a világot csak a személyes vagy a kollektív ember harcainak és erőfeszítéseinek a keretébe korlátozza?

A jámborságtól az imádságig és a szentmiséig

A keresztény ember tevékenységének, mivel a hitből nyeri mélyebb értelmét és erősebb lendületét, szüntelenül vissza kell nyúlnia középpontjához, az igazsághoz. Ez magától értetődő a hívő számára. Csak

mosolyog, mikor „miszticizmusát” gúnyolják. Hiszen tapasztalatból tudja, hogy az imádság épp az ellenkezője a világtól való menekülésnek. Jól tudja, hogy az imádság elengedhetetlenül szükséges, éltető kapcsolatban van apostoli munkájával, világi elkötelezettségével. Tény, hogy mindenekelőtt jól meg kell értenünk mi is a keresztyén ima:

Imádkozni annak felismerését jelenti, hogy a leggazdagabb világ, az emberileg elkényeztetettebb élet, sőt maga az emberi dicsőség is törekeny és üres hiúság marad, ha nem Isten van középpontjukban, hogy örökérvényűvé tegye.

Imádkozni annyi, hogy életünket és cselekvésünket elmozdítjuk az önző vagy az egyszerűen emberi célokra való beállításból, hogy visszahelyezzük a világépítő Isten nagy tervébe.

Egész életünkkel imádkozunk, egyesülten a világnak azzal a kis részével, amelyért felelősek vagyunk, mert ez a reális élet, s mert Isten választotta ki számunkra a helyünket, hogy végrehajtsuk „átkelésünket” Krisztussal az imádság, s főként a szentmiseáldozat aktusa által.

Nem azért imádkozunk, hogy Istent hozzá csatlakoztassuk egyéni terveinkhez, hanem hogy egyetemes tervének komoly munkatársai legyünk.

Nem azért imádkozunk, hogy mennyei vígasztalásokat találjunk életünk fáradtságos munkája mellett, azon kívülesően, hanem hogy mindennapi munkánkat bevezessük Isten üdvtervébe.

Nem mehetünk az Eucharisztia ünneplésére, a szentmisére zsebbedugott kezekkel, felületes szívvel, üres és nagyság nélküli élettel. Az eucharisztikus gyülekezet olyan hívők összejövetele, akik felelősek Krisztus előtt a szeretetnek a világban való uralmáért.

És nem távozzunk úgy az Eucharisztia ünnepléséről, hogy ne éljen bennünk az elhatározás, hogy a következő eucharisztikus ünneplésre még elkötelezőbb és még határozottabb cselekvéssel készülünk.

Hogyan lehetne tehát a hívő számára a szentmise, amelynek neve egykor „akció”, azaz cselekvés, tevékenység volt – a lelkiekbe való menekülés? De ki merészné közöttünk mégis azt mondani, hogy nem ilyen menekülés volt számára az Eucharisztia ünneplése, a szentmise bizonyos alkalmakkor?

Világi közösségek, keresztyén közösségek

Ismételten megtörténik aktív keresztyékekkel, hogy jobban szeretik hivatási munkájuk, társadalmi törekvéseik közösségeit, mint keresztyén

közösségüket, mondjuk például egyházközösségüket. Ez a magatartás nagyon is érthető abban az esetben, ha ez a keresztyény közösség csak valami látszatközösség vagy a világtól menekvők gyülekezete. De már kevésbé érthető, ha valaki azért jön zavarba, mert más síkon találja magát Egyházának közösségében, mint amely síkon társadalmi tevékenysége folyik. A keresztyény közösség a világban elkötelezett keresztyényt oly környezetbe kapcsolja be, amely hitet és evangéliumi inspirációt, indításokat közvetít a számára. A közösség egysége valójában a hitből és testvéri szeretetből születik meg, amelyek szükségképpen indítanak cselekvésre a világban. Ez az egység tehát inkább az alapvető tájékozódások elvi síkján mutatkozik, semmint az alkalmazás és módszerek gyakorlati síkján.

Az a tény, hogy a keresztyény közösségben a munkamódszerek és gyakorlati eljárások sokfélesége szembesítődik az azokat inspiráló Evangélium dinamikájával, komoly ellenőrzést tesz lehetővé az aktív keresztyény számára. Módja nyílik ugyanis, hogy felülvizsgálja, vajon valóban hitelesen evangéliumi indításúak-e a világi közösségek kebelében vállalt elkötelezettségei, itt folytatott munkái, küzdelmei. És viszont: A különféle világi közösségekben tevékenykedő hívőknek a keresztyény közösségekben felvetett kérdései e közösség számára a leghathatósabb védelmet nyújtják a gettó kísértése ellen.

Ezek a keresztyény ember tevékenységének isteni forrásai. Jaj annak, aki már nem e forrásokból táplálkozik, de ugyanakkor magának sajátítja ki – önáltatóan – Krisztust és Egyházát.

Viszont lássuk, milyen előnyök vannak biztosítva annak az elkötelezett keresztyénynek, aki cselekvése közben is folyton visszatér ezekhez a forrásokhoz;

- személyes keresztyény életének az egysége és őszintesége; imádságába foglalja cselekvését és cselekszi imádságát;

- tapasztalja az igazi nagyságot: Istenét és Országát, amely magában foglalja és örökkévalóvá teszi az ember tevékenységét;

- a keresztyény anélkül, hogy a hitéből akarná kiolvasni világi tevékenységének módszereit, gyakorlati utasításait, mégis az Evangéliumból indítást fog meríteni ezekre vonatkozólag is, teremtő leleménységhez és cselekvő jelenlétéhez, az emberi élet különféle helyzeteiben.

– Hitének szilárdsága és hívő testvéreivel összefűző hitbeli egysége nagyfokú szabadságot ad neki, hogy nem-keresztényekkel is együttműködjék világ-feladatok megoldásán. Apostoli tanúságtétele annál tisztább lesz.

– Hitének erőssége megőrzi benne a világos látást azzal kapcsolatban, hogy ne alkalmazzon tevékenységében nem-tiszta eszközöket és ne menjen bele keresztény számára reálisan lehetetlen kompromisszumokba. Isten Országa építése során nem alkalmazhatunk akármilyen, a világban dívó kétes értékű eszközt.

3.

GYÖKEREINK

Gyakran halljuk emlegetni, hogy a mai fiatal nemzedék már nem tiszteli mindazt, ami az előző nemzedékek számára a rendet és szilárdságot jelentette – különösen, hogy hiányzik belőle a családi és hazafias érzés.

A gyors észjárású fiatalok, akik a mai ifjúság tudatos részét alkotják, nagyon jól érzik, hogy itt is tiszta vizet kell öntenünk a pohárba. Hiszen nagyon egyszerű volna azt mondani, hogy félre a problémákkal és energikus fellépéssel vessünk véget az ifjúság „anarchiájának”. De így valóban semmit sem érnének el. Itt valódi és súlyos problémákkal állunk szemben és jobb, ha ezekkel nyíltan szembenézünk; főleg, ami a keresztény fiatalság hazafiságát, hazaszeretetét illeti.

Egyház - család - haza

Ezek azok a közösségek, amelyekben az életet kaptuk és továbbra is kapjuk. Ezekbe vagyunk begyökerezve és pedig nagyon mélyen. Súlyos dolog volna erről megfeledkezni. Fiatal keresztények, helyezkedjete öntudatosan bele, nőjjetek bele ezekbe a közösségekbe, amelyekbe beleszülettetek, hogy érett és teljesjogú tagjaikká váljatok.

Nőjjetek bele az Egyházba, amely a Jézus Krisztus által összegyűjtött és útnak indított emberek közössége. Egyedül ez a végleges haza halhatatlan elővételezése, azé a hazáé, ahol majd Isten ad lakóhelyet nekünk és ami az Istené. ” – mondja Jézus. Vagyis különböztetni kell a különböző síkon érvényes köteleességek között. Szolgálatok emberi közösségeitekben, tegyéték az igazságosság és szeretet tetteit, de sohase tegyete olyat, ami ellenkezik Isten törvényével vagy az Evangéliummal, hiszen az Egyház tagjai, Isten népe vagytok.

A hívő keresztény csak Istent imádkhatja és feltétel nélkül csak az Ő Országá ügyének szolgálhat. Mindig hűséges és dolgos polgára kell, hogy legyen hazájának, de sohasem istenítheti, bálványozhatja a haza, a család vagy bármiféle emberi közösség ügyét.

Igazi fiak, igazi hazafiak

Szívesen beszélünk gyermeki érzésről és hazafias érzésről. E szavakkal kapcsolatban nem valami érzélgősségről van szó.

Ha valaki tisztára csak érzélgősen és ösztönszerűen ragaszkodik családjához és hazájához, akkor ez még gyermekes kötöttség. Túl kell jutni ezen a fokon, hogy azoknak a közösségeknek szabad és felelős tagjaivá váljunk, amelyekbe begyökerezünk. Ez első sorban nem azt jelenti, hogy valami éretlen lelkesedés és fellángolás kerítsen bennünket hatalmába, hanem hogy emberként és keresztényként válasszuk a szolgálatot egy olyan közösségben, amellyel árnyoldalai: gyengéi és következetlenségei ellenére is a sorsunk összekötött és amellyel szemben hálával tartozunk. Ez az igazságosság következménye! Közösön vagyunk elkötelezve közösségünk szolgálatában.

Hol tartunk gyermeki és hazafias érzésünk éretté fejlődése során?

Szeretni kell hazátokat, miként családokat is, minthogy Isten gondviselészerűen ezzel a hazával vagy ezzel a családdal kapcsolt össze titeket. A haza a legközvetlenebb hozzátok közelálló valóság.

Igényes szeretetre van szükség a haza és önmagatok érdekében.

Ez a szeretet csak olyan világos látással és olyan kritikai érzéssel párosulhat, amiben nincs semmi cinizmus és ami nem gyöngíti egyáltalán a hűséget.

Ha hazátok számára igazi nagyságot óhajtok, akkor ne feledjétek, hogy ez az igazságosságból, a szolgálatból és az emberi értékek diadalából születik meg.

A nyíltszellemeű hazaszeretettel kapcsolatos feladatokat nem hanyagolhatja el a mai fiatal nemzedék: aminők a tanulóifjúság politikájával kapcsolatos kérdések, a társadalmi igazságosság érvényesítése, a polgári érzék megújulása, az igazi béke fenntartása, a fejlődő országoknak nyújtott segítség stb... Mindehhez az Evangélium dinamikájából merítetek indítást.

Itt az ideje, hogy ezekre a feladatokra felkészüljön a mai fiatal nemzedék. De bizonyára több fáradság kell hozzá, mint a puffogó programbeszédhez.

4.

LEGYÜNK TÜRELMETLENEK?

Csak kevesen élnek közületek állandóan olyan keresztény környezetben, amelyben az Evangélium a meggyőződések és magatartások vitathatatlan zsinórmértéke. Olyan megkereszteltek vesznek körül titeket, akik úgy élnek, mint a pogányok, mint az ateisták, vagy a különféle másvallású és igen különböző erkölcsi felfogást valló emberek; őszinték vagy tettetők, fanatikusok vagy közömbösek.

Krisztus azt várja mindnyájatoktól, hogy ki-ki hitének mértéke szerinti erővel, de világosan és határozottan vallja magát hívőnek, vállalva, hogy elüssön a többitől az őt körülvevő világban; sőt, hogy olykor ellene is mondjon e világnak.

De talán egy nap azt kérdezted magadtól, nyugtalan tekintetet vetvén magad körül: valóban nekem van igazam? Vajon mindazok a válságok, amelyek az embert jobbá teszik, nem egyforma értékűek-e? Vajon nagy-e a különbség a hívő és nemhívő álláspontja között, – mindkettőnél egyformán feltételezve az őszinteséget? Vajon olyan sokat tesz, hogy az egyik ilyen erkölcsi elvekhez igazodik, a másik pedig nem kötődik feltétlenül egy rendszerhez sem?

Ime máris a türelem és türelmetlenség problémái előtt találjuk magunkat – érdemes róluk elgondolkodni.

Olcsó türelmesség

„Én a türelem hive vagyok; nem szeretem a fanatikus vérmérsékletű, a dogmatikus gondolkodású embereket.” Így fejezte ki magát nemrég egyik olvasóm. Valójában ennek az embernek, miként igen sok kortársunknak, nincs semmiféle személyes meggyőződése. Éli életét anélkül, hogy fáradna az igazság keresésével, él határozott irány nélkül. Ha ez a türelem, akkor könnyű, nagyon könnyű türelmesnek lenni. Elég, ha az embernek nyugodt vérmérséklete van, ha felszínes életfelfogású, fásult szellemű és hideg szívű, ha csak attól fél, hogy kompromittálja magát vagy kellemetlenségekbe bonyolódik.

A türelmesség – tolerancia – ebben az esetben odavezet majd, hogy harcolunk minden – csak némileg is – határozott meggyőződés ellen, különösen az erkölcsi és vallásos meggyőződések ellen, különös-

képpen a keresztény hit ellen. És akkor, érdekes logika szerint, a türelmes ember háborúba indul mindazok ellen, akik hisznek egy igazságban; úgy hiszem, ez az, amit joggal nevezhetünk intoleranciának, türelmetlenségnek.

Legyünk résen az ilyen, felszínességből fakadó, olcsó türelmességgel szemben. Mert ez a Kiöregedettek, az örök kételkedők magatartása. Szóvivői beszélhetnek csábítóan szépen, valójában az abszolút üresség, a semmi képviselői. Ez a tolerancia alakítja ki azokat az elfásult, unott embereket, akik semmit sem nyújthatnak, ami értelemmel és reménnyel tölthetné el annak a fiatal-ságnak életét, amely igényesen keresi az utat a boldogság felé.

Szektás türelmetlenség

Ezek után azt gondoljátok: legyünk türelmetlenek és vonuljunk kereszteshadjáratba azok ellen, akik nem fogadják el hitünket! Nem – Krisztust nem fogjuk ebben a táborban megtalálni! A keresztesháborúk kora lejárt.

Bizonyára ismertek türelmetlen szektásokat: ezek az igazság kizárólagos birtokosainak tartják magukat, magabiztosságuk és vélt csallhatatlanságuk palástjába burkolóznak. A saját igazságuk nevében vádolnak, ítélnek el és kárhoznak pokolra mindenkit, aki nem ért velük egyet a legapróbb részletekig.

Elismerem, hogy az ilyen emberek gyakran tiszteletreméltóak; van következetesség az életükben és készek meghalni ügyükért. Ezek nem puha jellemek.

De mégse menjünk lépre: az igazság soha nem jár a szeretet és a béke szelleme nélkül; az Evangélium egyáltalán nem fanatikus; a hit egyáltalán nem tesz minket Isten és igazsága kizárólagos birtokosaivá. Óvakodjunk a magabizók és szektások farizeizmusától!

Óvakodjunk azoktól, akik hajlamosak kereszteshadjáratba vonulni a „velük szembenálló” felfogás hívei ellen.

A nagy keresztény tudós, Aquinói Szent Tamás „úgy győzte meg ellenfeleit, ahogy az ember tanítványait tanítja.” Milyen lecke ez azok számára, akik köztünk kísértést éreznek arra, hogy rosszul értelmezett nagylelkűségtől és primitív hitbeli felfogástól vezetve harcba induljanak a türelmetlenség zászlaja alatt.

Evangéliumi türelmesség –
evangéliumi türelmetlenség

Ne legyünk tehát szektásan türelmetlenek sem pedig felszínességből olcsón türelmesek. Felszínes türelmesség és keresztény hit – mily ellentmondás ez! Jézus Krisztus nem határozatlan, bizonytalan valaki. Az Evangélium nem hipotézis, feltevés, amit egyszer felvetünk, másszor elvetünk. A Credo nem tűr liberális értelmezést. Isten szólt – és mi mindent feltettünk Szavára. Isten Szava nem hétköznapi fecsegés, hanem Igazság és Élet minden ember számára. A hit viszont, amellyel Isten Szavára válaszolunk, következményekkel jár. Azt kívánja tőlünk, hogy nem saját tetszésünk, hanem az Evangélium szerint éljünk. Mindezt emlékezetünkbe kell idéznünk egy olyan korban, amikor igen sok megkeresztelt ember megfélekedezett erről és nem a hit világosságában jár, hanem helyette a szürke semmitmondást vagy kaméleonszerű alkalmazkodást választotta.

Azt viszont tapasztalatból tudhatjuk, hogy a mi találkozásunk és kapcsolatunk Krisztussal, ami életünk gerincét adja, kettőn múlik: egyfelől Isten szabad ajándékán, kegyelmén, másfelől a mi szabad odaadásunkon. Semmiképp sem kényszeríthetjük tehát reá kívülről a hitetlenekre. Nem is kérkedhetünk velük szemben és nem törhetünk pálcát fölöttük. Hogyan ítélnénk el azokat, akik a maguk módján keresik az igazságot és életükben szerinte is cselekszenek – még akkor is, ha nem jutott nekik is osztályrészül a keresztény hit kiváltsága? Csak Isten ítélhet!

A türelmességtől a tanúságtételig

Magunkkal szemben legyünk türelmetlenek. A minket körülvevő keresztényekkel szemben olykor nyugodtan lehetünk türelmetlenek. Mindenki mással szemben legyünk Krisztus tanúi Krisztus türelmében. Hallgassuk meg Péter apostolt, aki így fordul az első keresztényekhez: „A pogányok tekintetében legyetek mindig készen megfelelni, ha okát kérdik azon reménységnek, amely bennetek van, de ezt szerénységgel és tisztelettel tegyétek.” (I. Péter, 3, 15-16).

E tanács szerint tehát türelmességünk a tanúságtevés követelménye, minden félelem vagy emberi tekintet nélkül. Ne riadjunk vissza attól, hogy a magunk útját járjuk, tetteinkben és szavainkban. De tartsuk tiszteletben azok szabadságát, akiket tanúságtevésünknek érintenie

kell; igyekezzünk megérteni az ő nézetük szilárdságát is. Apostoli munkánktól, magatartásunktól távol legyen minden, ami tolakodás, ki-hívás, fanatizmus, vagy pláne ami nem őszinte, nem becsületes.

Annál inkább legyen a hívő fiatal keresztényekben bátorság, hogy habozás nélkül odaadják életüket Jézus Krisztusért! Legyen bátorságuk a maguk útján járni fiatal társaik között az Evangéliumért, mert úgy döntöttek, hogy egész életüket alávetik az Evangélium törvényének.

5.

FEL A KÜLDETÉS VÁLLALÁSÁRA!

Krisztus Egyháza ma páratlan helyzetben van.

Azt mondtam, hogy páratlan helyzet ez, amely a megkereszteltekre olyan köteleességeket és felelősségeket ró, amilyeneket az Egyház kétségtelenül sohasem ismert azelőtt. Ezt a helyzetet a következőképpen lehet jellemezni: Az a felmerülő probléma, amely felvetődik a nem-hívők előtt éppúgy, mint a hívők előtt, a meg nem keresztek előtt éppúgy, mint a megkeresztek előtt, a látszatok ellenére sem az Egyházhoz tartozás problémája, nem is elsősorban erkölcsi probléma. A nagy feladat, amely előtt ma állunk, minden egyéb vallási kérdést megelőzően, tisztán és egyszerűen a hit kérdése.

Mit jelent az, ha az ember hívő?

Miért hiszünk Jézus Krisztusban? – Úgy gondolom, hogy ebben a korban, amelyben élünk és amelyet áthat a modern tudat, egyre inkább a keresztyén hívő lesz az, aki le fogja győzni a gyakorlati istennélküliség kísértését, ő lesz az, aki amellet dönt, hogy mint keresztyén visszautasítja, hogy pogány legyen, azért, hogy egész életét alávesse Isten Szavának. Azért, hogy minden emberi reményét Istenbe helyezze. Azért, hogy egész sorsát Jézus Krisztushoz kösse, akinél az örök élet igéi vannak. Ime, így vetődik fel ma korunk lényeges problémája.

Be meritek magatoknak vallani, hogy ma valóban a hit vonalán merül fel a vallási probléma? Ha van valaki köztetek, aki némelykor tapasztalta a kísértést, hogy ateista legyen, az megérti, hogy mit akarok mondani.

Ateistának lenni azt jelenti: úgy élünk, hogy azt állítjuk – szavunkkal és minden cselekedetünkkel –, hogy Isten nincs jelen a Történelemben, hogy Istennek nincs semmi tennivalója az emberek életében, hogy Istent nem érdekli az emberek sorsa és tevékenysége. Amint Einstein mondotta: „Én olyan Istenben hiszek, aki kinyilatkoztatta magát a teremtség rendezett harmóniájában, nem pedig olyan Istenben, aki a sorssal és az emberi tettekkel törődik.” Keresztyennek lenni viszont azt jelenti,

hogy feltétlen módon hiszünk – életünket, halálunkat téve fel erre a meggyőződésre –: Isten valóban Jézus Krisztusban vezeti a világot és valóban törődik az emberek életével. Azt jelenti, hogy feltétlenül többre értékeljük a boldogságnak Isten nyújtotta elgondolását bármiféle emberi boldogság-elképzelésnél. Tehát csupán erről van szó: Ahhoz, hogy keresztények legyünk, előbb vissza kell utasítanunk azt, hogy pogányok legyünk.

Minden e gondolat felé hajt: egyre inkább az lesz a helyzet, hogy a keresztény hit válik kérdésessé. Az Egyházban is az oly keresztények számára, akik jártak hitoktatásra, de éppúgy azok számára is, akik nem születtek bele a keresztények lelki családjába. Az Egyház páratlan helyzetben van, mert a hit problémája még soha – kivéve talán az első keresztény nemzedékeket – nem merült fel ekkora távlatban és ilyen nagy mélységben egyszerre; sohasem volt ekkora feszültség a hit kérdésessé tételében és ugyanakkor abban a keresztényi elhatározásban is, amikor valaki hívővé akar lenni.

Ti magatok látjátok ezt a helyzetet: ma nem lehet valaki keresztény anélkül, hogy ne gondolta volna ezt át személyesen, anélkül, hogy ne lett volna egy napon az a kísértése, hogy nem-et mond, anélkül, hogy ne vitatta volna meg valaha is az Élet értelmét Krisztussal.

Nemrég mondta nekem egy keresztény fiatal, hogy mennyire nyugtalanítja a hit problémája és hozzátette: „Nem merek erről a lelkészemmel beszélni, félek, hogy zavarom őt; nem merem neki elmondani nehézségeimet.” Nem kell ettől félni; Krisztusnak csak az őszinteségünkre, csak a becsületességünkre van szüksége – a hit nem rászedés, nem csapda...

Az Egyház minden nap misszióban

De ha ma az Egyház helyzete ez, akkor ugyanolyan mértékben mozgósított is, amilyen mértékben még soha nem volt. Tanultátok, hogy Egyházunk küzdő Egyház, s egykor majd dicsőséges Egyház lesz, de most még küzdő marad. De mit akar ez a kifejezés mondani, ha nem azt, hogy Egyházunk olyan Egyház, amely mindig mozgósított; tehát nem egyhelyben ülő Egyház, hanem olyan, amelyik mindig készen áll a harcra. De ki ellen harcol? – Mi ellen harcol? – Az ateizmus kísértése, az álboldogságok, Isten elutasítása, a hitetlenség minden formája ellen. És hogyan harcol? Nem a kül-

ső nyomás eszközeivel, nem türelmetlenséggel vagy szektás szellemmel, nem is lelki csendőrségre hasonlító módszerekkel. Hogyan harcol tehát? A tanúságtétellel. Ütött a tanúságtevés órája. Az Egyház ma szinte ostromállapotban van. Tanúbizonytságot kell tehát tennie a világban, még a megkereszteltek körében is arról, hogy Jézus Krisztus az emberek egyetlen Megváltója.

Az Egyháznak kiáltania kell az emberekhez: Jöjjetek, nézzétek, hallgassátok. Nemcsak hallgassátok, hanem lássátok. Lássátok életelmet, hallgassátok tanúságot és térjete meg önként Jézus Krisztushoz, ha valóban élni akartok.

Ime, látjátok, hogy milyen értelemben és hogyan küzdő Egyház a mi Egyházunk, a békés harc Egyháza a tanúságtevés révén. Ebből két következmény adódik élete számára:

1. Erősnek kell lennie az Egyháznak ma; jobban, mint valaha minőségi Egyháznak, az igazi hívők Egyházának kell lennie. Nem pedig a műkedvelők Egyházának, nem olyan keresztények gyülekezetének, akik az Egyháztól földi biztosítékokat várnak, így a társadalmi rend fenntartását, merőben emberi kultúrát, lelki turizmust, vasárnapi folklórt zenés, érzelmős vigasztalásokkal vagy bizonyos félelmek elűzését. „Olyan Egyház kell, amely komolyan veszi a dolgot.”

2. Egyházunknak meg is kell szerveznie kollektív tanúságtételt, hogy szembenézzen a jelenkor hitetlenségével. A szervezés ugyan sohasem pótolja az élő hit kisugárzását, de lehetővé teszi hatásának minél teljesebb kifejtését és biztosítja, hogy behatoljon a társadalom minden rétegébe.

Élő hit, az apostoli munka rendszeressége – ime ezek adják meg az Egyháznak a lehetőséget a tanúságtételre, a szellemek mérkőzésében való helytállásra.

A munkásvilág Krisztus nélkül

Ebben a nagy harcban, a munkásvilág az elsőrendű tényező. Való igaz: a munkásvilág, amelynek jelentősége számban és befolyásban egyre növekszik egy évszázad óta, nem keresztény. Egyes helyeken, mint a nagy külvárosokban, úgy fejlődött ez a munkásosztály, hogy lakóhelyén nem látott templomot, sőt továbbmenőleg el is vetette azt az Egyházat, amely – úgy látta – egyáltalán nem, vagy csak nagyon keveset törődik problémáival és harcaival. A félreértések halmozódtak, a hidak

az Egyház és a munkások között beszakadtak, az Egyház valóban távolra került a munkástömegektől és civilizációjuktól.

Jézus Krisztus Evangéliuma pedig ehhez az emberi réteghez is szól. Feltétlenül szükséges, hogy hirdessük nekik Jézus Krisztust. Ebben rejlik az Egyház nagy, holnapi missziós reménye, és nagy mai apostoli aggodalma. Meg vagyunk győződve erről valamennyien? Nincsenek sokan közöttetek, akik számára a munkásvilág evangelizációja csak futó probléma a többi között, amely nem is igen izgat senkit?

Túl könnyen beszélnek nem egyszer a munkásvilág „hitehagyásáról”. Úgy vélem: nem-keresztény világ ez, jövője pedig vagy pogány lesz vagy keresztény. Pogány lehetőségei, mint általában korunk ily lehetőségei, nem mások, mint amiket ti magatok is észleltetek már. Keresztény lehetősége: a testvériség, a becsületes őszinteség, a szegénység, vagyis azok a követelmények, amelyek hozzátartoznak az evangéliumi élethez. Krisztus az élőkhöz fordul. A munkásvilág pedig fiatal, a jövő kialakulóban levő világa. A tét nagy az Egyház számára. Nemcsak arról van szó, hogy „a mieink” legyenek a munkások, hanem hogy megismerjék a Jézus Krisztus hozta életet s örömet, és hogy növekedjék Isten népe.

Hogyan lesz Jézus Krisztus jelenlevő ebben az életerős új világban? Itt mindenekelőtt nem az az első kérdés, hogy minden áron megtöltjük vasárnap templomainkat munkásokkal; az sem elég már, hogy nagy lendülettel nekiinduljunk prédikálni a munkásoknak; sőt az sem elegendő, ha néhány egyéni megtérést érünk el közöttük: Krisztus azt ígérte meg Péternek, hogy hálóval fogja majd az embereket, nem pedig horoggal. Itt egy egész környezetet, egy civilizációt kell megnyitni Krisztus számára, de ugyanakkor az egyéneknek is meg kell nyílniuk előtte. Miként a misszionáriusok a távoli vidékeken azzal kezdik, hogy beveszik magukat a megtérítendő népek közé és előbb meghonosodnak abban a környezetben, amelyet evangelizálni akarnak, épp így kell eljárniuk a munkásvilág evangéliumhirdetőinek is. Sőt munkájuk még nehezebb lesz, minthogy itt emberi értékekben gazdagabb és fejlettebb világról van szó és mivel olyan világ áll előttük, amely meg van győződve arról, hogy számolni valója van az Evangélium hirdetőjével és az Egyházzal, amelyet csak kívülről ismer. Ez hosszú, nagyon hosszú munka lesz. Hosszú erőfeszítésre van szükség, hasonlóképp mintha egy hegycsúcsot akarnánk elérni. Ez nem lehet felületes, érzelgős vagy csak társadalmi munka; Krisztus számára

nem lehet csillogó szavakkal embereket toborozni. Emberi szíveket: az ember világát kell megnyitni az Ő számára; össze kell keverni kovással a lisztet, hogy a kovász azt megkelessze.

A munkásvilág misszionáriusának feladata ma, hogy e világ környezetét nyissa meg az Evangélium befogadására. Megmunkálni a földet, álmódzva a vetés idejéről. Majd a vetés órája is elérkezik a maga idején. Csak utána jön majd az aratás. A föld megmunkálása azt akarja mondani: legyünk rajta, hogy eltűnjenek az előítéletek, tegyünk tanúságot a tevékeny, hathatós keresztény szeretetről, dolgozzunk becsületes és igazi, őszinte légkör megteremtésén – tegyük felismerhetővé Isten jelenlétét az emberek világában.

Életünk a küzdő Egyházban

Ha ez ma a küzdő Egyház helyzete, akkor minden egyes tagjának magának is mozgósítottnak kell lennie: Elképzelhetetlen, hogy egy keresztény azt állíthassa magáról, hogy a küzdő Egyházhoz tartozik anélkül, hogy ő maga is ne lenne felfegyverkezve a küzdelemre. Van valami, amit sohasem találtok meg az Evangéliumban (sem Szt. Pálnál), mégpedig a két kategóriára osztott kereszténység: Az egyik oldalon azok a megkereszteltek, akik nem tértek meg, hanem kétkulacsosak s ingadozók; a másik oldalon pedig a valóban megtértek. Vagyis az egyik oldalon azok a keresztények, akik tulajdonképpen csak a maguk egyszerű emberi boldogságát élik, nem nagyon törekedve arra, hogy csak valamit is kockáztassanak egy feltételezett örök boldogságért. A másik oldalon pedig azok a keresztények, akik megértették, hogy a keresztség fáradtságos menetelésre kötelezi őket az Életszentség felé vezető véghetetlen úton. Vagyis azok, akik a jó úton vannak, hogy szentek legyenek, és azok, akik ezzel egyáltalán nem törődnek.

Következőleg nem lehet a keresztényeknek két válfajuk: egyrészt olyanok, akik úgy gondolják, hogy fel vannak mentve minden missziós, evangelizáló munkától, hogy élhetnek passzív életet és ugyanakkor élvezhetik a Krisztus Egyháza nyújtotta biztosítékokat; a másrészről pedig azok a keresztények, akik tudatában vannak, hogy ők az Egyház, hogy az Egyház munkája és harca az ő munkájuk és harcuk.

Igy számunkra csak egy mód van arra, hogy valóban az Egyház igazi

tagjai legyünk és ez az, hogy naponta komolyan igazoljuk, végleg el vagyunk kötelezve az életszentségre és keresztségünk, s bérált voltunk révén missziós küldetésünk van.

6.

MISSZIÓ A VILÁG FELÉ

Pünkösöd ünneplésének idején olvassuk el újra meg újra az Apostolok Cselekedeteit vagyis az Egyház Krisztus nevében megtett első lépéseinek történetét. Nyissátok ki tehát velem együtt az Újszöveget az Apostolok Cselekedetei első fejezeténél.

Húsvét és Pünkösöd

A Feltámadott negyven napon át megjelent tanítványainak, hogy bizonyítsa nekik, hogy él. Beszélt az Isten Országáról, vagyis a húsvéti eseménynek következményeiről az emberi történelemben.

A Mennybemenetel véget vetett az Úr e látható jelenlétének. Míg az apostolok ott álltak és nézték – zavartan és álmodozva – amint eltűnt a magasságban, hirtelen két fehérbe öltözött férfi jelent meg előttük: „Galileai férfiak, mit álltok itt égreemelt szemekkel? Ez a Jézus, aki közületek fölment a mennybe, úgy jön el ismét, ahogy szemetek láttára mennybeszállt.” Ekkor az apostolok megértik, hogy mi a keresztény remény: Jézus Húsvétja által megadta a kezdő lökést, hogy az emberek Isten dicsősége felé meneteljenek, és Ő majd újra kinyilvánítja magát dicsőségben az emberi történelem végén. E két időpont között az élet már nem tér vissza, a látszat ellenére sem, a régi kerékvágásba. Nem álmodozni kell tehát, hanem el kell indulni küldetésünk útján, hogy Krisztussal befejezzük Istennek Húsvétkor megkezdett művét.

„Nem rátok tartozik ismerni az időt és az órát, amelyet az Atya határozott el saját hatalmánál fogva; de a rátok szálló Szentlélektől majd erőt kaptok és tanúim lesztek Jeruzsálemben, egész Júdeában és Szamáriában, egészen a föld szélső határáig”: ez volt Jézus ígérete és rendelkezése. Minderre a Pünkösöd eseményének kell teljes fényt vetítenie.

A Pünkösöd folytatódik: az apostolok nyomán az Egyház misszióban van és azon dolgozik, hogy az emberek egymásután következő nemzedékeit elindítsa a húsvéti menetben Krisztus, az emberi felszabadulás Előfutárának a nyomában. A cél biztosítva van, a tanúságtéves munkája sürget, mert roppant nagy a feladat. Talán az Egyház történelmének még csak első idejét éljük?

Ez a történelem a mienk, — a mienk, akik Húsvét Krisztusába, a világ Világosságába és Erejébe vetjük minden reményünket. De a reménynek minden ember reményévé kell válnia.

A pünkösdi misszió teljesen elkötelez bennünket nemzedékünk számára. De hogyan vállaljuk el ezt az elkötelezettséget? Alapvető fontosságú kérdés ez. Ennek kell uralkodnia minden törekvéseken, minden gondolatokban, fiatal életek sikeres megoldása útján.

Papok és világiak az apostoli munkában

Nagyon egyszerű volna a dolog, ha az apostoli misszió minden felelősségét a világban néhány olyan emberre hárítanánk, akik az apostolok utódai, vagyis a püspökökre és munkatársaikra, a papokra. Az első keresztény nemzedék, az apostoloktól kioktatva egyáltalán nem így értelmezte ezt, hanem úgy, hogy az egész Egyház felelős az Isten országának előrehaladásáért; az egész Egyháznak van missziós küldetése.

Igaz, hogy a püspököket és papokat különleges és kizárólagos felelősségre szentelték fel a misszió ügyében. Részben kapták meg azt, ami egészben benne volt az Apostolok hivatásában. Az ő joguk, hogy végrehajtsák az Úrtól kapott parancsokat a világ boldogságáért: „Hirdessétek az Evangéliumot”; „bocsássátok meg a bűnöket”; „tartassátok meg parancsolataimat”; „ünnepeljétek a húsvéti Eucharisziát az én emlékezetemre.” Az Egyház küldetése a püspökök küldetése nélkül a Pünkösdi tagadása volna.

Ugyanis minden megkeresztelt és megbérmált hívő az Egyház missziójának szentségileg felhatalmazott, hivatalos és felelős tagja. Felelőségük eltér ugyan a püspökök és a papok felelőségétől, amennyiben ez a felelőség nem annyira elsőrendű és kevésbé kizárólagos, mint amazoké, de e felelőség elől sem lehet kitérni. Ide tartozik az Evangéliumról való tanúságtétel felelősége a mindennapi életben; a testvéri szeretet felelősége a keresztény közösségekben; a felelőség az aktív részvételért a szentmiseáldozat ünneplésében; a keresztény nevelés felelősége, különösen a családban.

Püspökök, papok és megkeresztelt világiak együttesen vannak mind missziós küldetésben. Te, aki meg vagy keresztelve, te, aki Húsvétkor komolyan megújítottad keresztségi fogadalmadat, neked – légy pap vagy világi – nincs más választásod: itt vagy ott, de teljesen el vagy kötelezve, bár eltérő módon az Isten országának a szolgálatára.

A hivatások választóján

Vajon így látod-e a dolgokat nagykorúságod küszöbén?

Itt nemcsak nagylelkűségről van szó, hanem hitről; mégpedig nagy-lelkű hitről. Ez a nagylelkű hit iratta le a tizenhat éves Bernanoszal ezeket a sorokat: „Egyre jobban és jobban felismerem, hogy az élet, még a dicsőségtől kísért élet is, ami a legszebb az emberi életben, üres és ízetlen, ha nem vonja bele az ember mindig és feltétlenül Istent. Ebből logikusan következik szerintem: ahhoz, hogy boldogok legyünk Ő érte kell élnünk és halnunk; dolgozva az Ő országa eljövete-lén helyzetünk, eszközeink, ízlésünk szerint...”

Alig ismerek korotokbeli fiatalembert, aki már erős a Krisztusban való hitben, és logikusan fel ne vetette volna magában papi hivatásának kérdését, készen arra, hogy pappá szenteljék. Nehezen kötelezheti el magát az ember világi hivatásban anélkül, hogy ne gondolkodna el papi elhivatottságának lehetőségéről; viszont nehezen kötelezi el magát az ember papi hivatásában is anélkül, hogy ne vizsgálta volna meg, hogy miként szolgálhatná az Isten Országát világi életpályán.

Amikor valaki a papságra kap hivatást, akkor ennek oka nem a mindennapi világi élettől való menekülés; nem is az, hogy a földi szerelem és a családalapítás ne tudnák betölteni örömmel fiatal szívét; sőt egyáltalán nem az a meggyőződés, hogy a termékeny hit kizárólag a pap monopóliuma. Krisztus volt az, aki hathatósabban észrevetette vele az emberek végtelen lelkinyomorát, azokét, akik nem ismerik Krisztust. Krisztus ébresztette tudatára, hogy milyen sürgős kötelesség a leg-hatásosabb eszközökkel, orvossággal szolgálni embertestvéreinknek. Úgy tűnt neki, hogy az apostolkodása nagyon kiskörű volna világi pályán s ezért tüstént és habozás nélkül papként kell egész életét e szolgálatra adnia.

Aki pedig a világi életpályára kapott hivatást, az nem azért választja ezt, mintha korlátozni akarná önátadását, odaadását; nem azért mint-

ha félne feláldozni magát Krisztusnak és testvéreinek, sem azért, mint-ha megelégednék a szó emberi értelmében vett sikeres étellel. Leg-alábbis nem feltétlenül így kellene lennie; hanem az volt elszánásának oka: felfogta a jelentőségét annak, mit tehet Isten Országáért világi pályán, családjában, hivatása területén, társadalmi kötelezettségeinek síkján, ugyanattól a hittől lelkesítve, mint barátai a papi pályán.

Tudom, hogy a ti korotokban alig akadnak vállalkozók a papi hivatásra a csak átlagos ambíciójú, vagy közepesen lelkes ifjak köréből. Azt is tudom, hogy gyakori dolog, ha valaki megfutamodik a teljes önátadás vállalásától s ezt leplezi el a világban vállalt elkötelezettséggel. De szerencsére ismerek világiakat, akik hivatásukba ugyanazt a hitet és ugyanazt az önátadást viszik bele, mint mások a papságba. Mindez sok különböző hivatás kérdése kell hogy legyen, nem pedig sok nagyobb vagy kisebb nehézség, vagy különböző fokú nagylelkűség kérdése.

A mai Egyháznak – ezt ti is jól tudjátok – szüksége van papokra. Egy okkal több arra, hogy ki-ki felvesse magában a papi hivatás kérdését. De az Egyháznak nem kevésbé van szüksége igazi, hitelesen keresztény világiakra is: újabb ok arra, hogy ki-ki mérlegelje a nagykorú keresztények életével szemben támasztott követelményeket és igényeket.

7.

TI VAGYTOK A VILÁG VILÁGOSSÁGA

„A gyertyát nem azért gyújtják meg, hogy a véka alá rejtsek, hanem hogy a gyertyatartóra tegyék, hogy világítson mindazoknak, akik a házban vannak. Úgy világoskodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jó tetteiteket és dicsőítsék Atyátokat, aki a mennyekben van.” (Mt., 5, 15-16).

Ahogy hitünk nagykorúvá lesz, ahogy kilépünk érzelmességünkéből, valamint az ész, vagy a tevékenység sodrából, úgy kell hogy valóra váljanak bennünk az Úr szavai. Nincs kétfajta kereszténység, hogy választhatnánk: az egyik, amely individualista és befelé forduló, míg a másik tanúságtevő és missziós jellegű. Elsősorban ez nem egyéni adottság, vagy különleges hivatás kérdése, mert minden keresztény közös hivatása az Egyház kebelében: tegye jelenlevővé és hatékonyá az Evangéliumot magában a világban. Vajon nem erre kötelez minket Krisztus parancsa?

Hirdetni Jézus Krisztust

Messze van még a megvalósulástól Jeremias jóvendőlése: „Nem kell oktatni egymást, a testvérnek a testvérét, mondván: Tanuld megismerni Jahvét, mert mindannyian ismerni fogják, nagyok és kicsinyek.” (Jer., 31, 3-34).

Az emberek többsége nem ismeri Krisztust, de azok sem ismerik Őt talán, akik a mindennapi életben körülvesznek bennünket.

Nos, jól tudjuk, hogy a Krisztussal való igazi találkozáshoz nem elegendő ha beszélni hallunk Krisztusról, ha neve visszacseng fülünkben, vagy ha emlegetni halljuk a történelem nagy emberei között. Az kell, hogy titokzatos valósága úgy táruljon fel előttünk, mint a világ és a történelem, minden emberi sorsnak és életünk minden pillanatának egyetlen és döntő valósága. Úgy hirdessük, hogy az Ő eleven jelenléte és hatalma meghaladja mindazon események jelentőségét, amelyet a teremtett világ valaha is ismert. Minekünk megadatott a hit által, hogy embertársaink körében az Úr hirdetői, hírnökei legyünk: nekünk kell kiáltanunk az Úr nevét a „házatetőkről”.

Ha felhagytunk Krisztus nevének hirdetésével, vagy ha csak lanyhán tesszük ezt, nem az-e a hibánk, hogy nem bízunk eléggé az Evangé-

lium elpusztíthatatlan erejében? Vagy azért, mert nem elég erős bennünk a meggyőződés, hogy minden emberi teremtmény számára Jézus Krisztus az öröm és az élet? Vagy kérdéses előttünk, hogy az emberi remények megtalálhatják-e Jézus Krisztus helyett másban is a beteljesedésüket? Nem tévesztjük-e össze az emberi tapintatot a félelemmel? A minket környező pogányság nem szüremkedett-e belénk is oly erősen, hogy már elmossa bennünk az Úr Jézus dicsőséges arcát és egyetemes, világot átölelő jelentőségét?

Nekünk beszélnünk kell, és akit hirdetniünk kell az Jézus Krisztus, az emberek Felszabadítója, a világtörténelem Ura, a világ Hatalmassága, az emberiség Feje. Ne válaszoljunk addig az Egyházzal vagy dogmákkal kapcsolatos ellenvetésekre, amíg nem vesszük komolyan Krisztus szuverén Valóságát.

Idézzük magunk elé Rouault példáját: Kell, hogy a bohóc (és ki nem bohóc?) a várakozásban kifáradt tekintetét Krisztus dicsőséges arca felé fordítsa a végtelenbe, és erre létrejön az élet igazi csodája: eltűnik minden szomorúság az ember arcáról.

„Úgy világoskodik a ti világosságtok...”

Mutass nekünk jeleket

„Mutass nekünk jeleket – kérték a zsidók Jézustól –, hogy megismerjük, valóban Istentől vagy-e?” Jézus erre rámutatott a jelekre, tanúságtételére: tetteire, csodáira, – Személyére. A hozzánk közel állók is, akiknek Jézus Krisztusról beszélünk, csak akkor ismerik meg Őt, ha jeleket mutatunk nekik: azt a jelet, hogy Jézus Krisztus nem mítosz, nem emberi kitalálás, nem álom, hanem Isten Valósága a világban.

Nos, a jelet ismeritek: ez az életünk, amelyben megmutatkozik bennünk Krisztus emberfölötti jelenléte: „Lássátok emberek, testvéreim, Az, akit hirdetek nektek elkezdett élni gyöngeségemben erejével; megnyitotta szívemet, eltöltött reménnyel, fényt adott életembe és belém oltotta mélységes örömét és békéjét.”

Dehát hol van a mi jelünk? Hiszen mi látszólag ugyan abban leljük örömünket, ugyanott keressük sikerünket, mint azok, akiknek nincs Krisztusuk. Hol a mi jelünk, akik ugyanazt a lelki nyomorúságot és ugyanazt a kétségbeesést érezzük mint a pogányok? Hol a mi jelünk, akik ugyanúgy panaszkodunk mint a pogányok, ha kitépnek bennünket

önzésünk béklyóiból? Nagyon határozottan rá szoktunk mutatni egyes jelenkori mítoszok ürességére és hazugságára; de úgy látszik, hogy ezek a mítoszok több áldozatkészséget váltanak ki azoknak az életében akik hisznek bennük, mint Krisztus a mi életünkben. Ahelyett, hogy ilyen alkalmakkor Krisztusban kételkednénk, jobban tennénk, ha visszatérnénk hitünk forrásaihoz és ebből olyan jeleket fakasztanánk, amelyek elhalványítják a mítoszokat.

Az Egyház apostoli, missziós munkájának csodálatos megújulása előestéjén élünk.¹ De az evangelizálás, a hittérítés nagy akadály a jelek hiánya. Azt a szót, amely Jézus Krisztust hirdeti, azonnal semlegesíti az az ellenkező szellemű jel, az az ellenhatás, amelyet álkezesztény közösségeink túlnyomó részének vérszegénysége okoz. Tudatában vagyunk-e már annak a nagy felelősségnek, amely minket abban a mértékben terhel, amint kezesztény életünk langyosságával csak akadályai vagyunk az Evangélium elterjedésének, Isten Országának megvalósulásának, amely pedig az emberek országa is?

„Hogy lássák jócselekedeteiteket...”

Készítsétek elő az Úr útjait

Hírt adni Jézus Krisztusról, jeleket mutatni – ez lenne szükséges. Dehát ki figyel ma jelekre? Az embereknek megvannak a maguk kedvére való bálványaik, amik látszólag kielégítik őket. Megvannak a maguk egyéni gondjaik. A technika gyors szekerébe fogva hogyan figyelhetnének jelekre? Sajnos, ez mind így van. De hiszen ha küldetésünk van a tanúságtételre, az előkészítő munkákra is megbízást nyertünk. A vallásos tudat világméretű hanyatlásában nekünk kell ébresztenünk az embereket, mielőtt lelki nyugtalansággal oltottuk volna be őket.

Ha az emberek őszinte igazságkeresésben, becsületességben, egymás iránti odaadásban élnek, eleve készek lehetnek arra, hogy Krisztust befogadják. Nekünk is az emberi őszinteség és igazság légkörének kialakítóivá kell tehát lennünk, amely légkörben az igazi értékek visszanyerik saját érvényüket. Olyan légkört kell teremtenünk, amelyet lapangó vágyódás feszít a Hegyibeszéd hirdette boldogság után: „Aki pedig az igazságot teszi, a világosságra megy.” (Jn. 3,21.)

Mennyi jóakarátú embert térített már ki útjából, hogy embertelen körülmények között kellett élnie. Igazságtalanságot szenvedtek és közbűnösökké váltak magával az igazsággal szemben is. Így itt számunkra új földat is kínálkozik: harcot kell indítanunk a körülmények kényszerére ellen, amelyek béklyóiban testvéreink szenvednek. Könnyű a szó, de nehéz a tett. Többek között az is szükséges, hogy a hitbeli megvilágosodás mellett kétféle megismerésre jussunk:

1. Különbséget kell tennünk a hit életelőzményei és a hit szociológiai tényezői között, bár ez a két tényező jobbára egybefonódik. Bármily ritkán is, de megtörténhetik, hogy egyes kiválasztottak nagyon sanyarú életkörülmények között is rátalálhatnak a hit útjára. Viszont fordítva, az életkörülmények pusztá átalakítása sohasem lehet elegendő, hogy akár egyes embereket, akár egész közösségeket a Krisztus-várás világába vezessen. Hiszen az anyagi fölemelkedés olyan új bálványokat idézhet elő, amelyek messzibb sodorhatják az embert a hittől a nyomor legmélyebb örvényeinél is.

2. Az intézmények reformjának keresztényi kötelezettsége éppen abból ered, hogy apostoli aggodással kell szembenállnunk egy olyan világgal szemben, amely nem ismeri Krisztust. De vigyázat! Mi nem használhatunk olyan „összekapcsolási módszereket” vagy „trükköket”, amelyeket egyes pártok alkalmaznak, hogy eszméiknek új híveket toborozzanak. A keresztény a maga testvéreinek tovább akarja adni az örömhírt és felebarátjának teljes folszabadítására törekszik: a Jézus Krisztussal való találkozás pedig ugyanegy a tökéletes folszabadulással. Az apostolnak nincs vadászati trófea-gyűjteménye azokról, akiket Krisztushoz vezetett, éppúgy nem az „övéi” ezek, mint ahogy a szó emberi, földi értelmében Krisztuséi sem.

Tegyük föl azt, hogy apostoli hivatásunk már egész mélyen belénk ivódott, még mindig lesz tennivalónk akkor is: gyarapodnunk kell az önzetlenségben, meg kell magunkat tisztítanunk az emberi esendőségekől abban a szolgálatban, amely mélyreható jelentőségét és szükségességét egyedül a Jézus Krisztusban gyökerező hitből nyeri.

De világosság vagyunk-e mi a saját világunk számára?

¹ E könyv első kiadása a II. Vatikáni Zsinat meghirdetésének évében (1959) jelent meg.

A TANÚSÁGTÉTEL HATÉKONYSÁGA

„Ha a világ gyűlöl benneteket, tudjátok meg, hogy engem előbb gyűlölt nálatok. Ha a világból valók volnátok, a világ szeretné azt, ami az övé, de mivelhogy nem vagytok e világból valók, hanem én választottalak ki titeket a világból, azért gyűlöl benneteket a világ. Emlékezzetek szavainkra, melyeket mondtam nektek: Nem nagyobb a szolgálga uránál. Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak; ha az én beszédemet megtartották, a tiéteket is majd megtartják.” (Jn. 15, 18-22).

János evangéliuma nem egy olvasójában félelmet keltenek az Úr ezen szavai. Egy optimista evangéliumra óhajtozva fordítanak egyet a lapon, vagy pedig a szavak értelmét és érvényét Krisztus közvetlen hallgatóira és az Egyházban kiváltságlevéllel bíró apostolokra korlátozzák. Pedig ezek a szavak személyesen mindnyájunkhoz szólnak, amennyiben Jézus Krisztust a hit által komolyan vettük.

Mire céloz az Úr, amikor itt a Világról beszél? Súlyos félreértés volna, ha a Világ szóban az emberiséget akarók látni, hiszen Jézus maga biztatott azzal, hogy Ő a világ megmentésére, nem pedig a megítélésére jött. A Világ éppígy nem jelenti az emberiség együttélésének mindennapi közösségét sem, ellentétben a pusztai remeteséggel vagy a kolostorral, minthogy az Úr maga könyörgött az Atyához apostolaiért: „Nem kérem, hogy vedd el őket a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól”. (Jn. 17, 15). A világ a maga rossz értelmében véve azon emberek összessége, akik Krisztus Világosságának ismeretében is a sötétséget választják, akik a maguk tisztán emberi kényére-kedvére, földi sikerek bűvoletében kívánnak élni, anélkül, hogy ügyet vetnének Istenre, Aki jeleket adott nekik és följánlotta nekik az örök életet. Azt a világot, amelyik beéri önmagával, henye szórakozásával és rest a saját maga keltette zajok visszhangján kívül mást is meghallani. Azt a világot, amelyik nem fogadja be a Lelet (Jn. 14, 15), sem nem tudja megadni az igazi békét (Jn. 14, 27) és amelynek a Sátán a fejedelme. Alapjában mindnyájan jól ismerjük ezt a világot, mert egy kicsi mindnyájunkba jutott belőle, mégpedig abban a mértékben, amilyenben tudatosan tagadjuk meg, hogy életünk egy részét alá vessük Krisztusnak... „Ne szeressétek a világot, – írta János az első keresztyéneknek – sem azokat, mik e világban vannak; mert minden, ami a

világon van, a test kívánsága, a szemek kívánsága, és az élet kevélysége. Nos, e világ elmúlik az ő kívánságával együtt. Aki pedig Isten akaratát cselekszi, megmarad örökké." (1.Jn.2, 15-17).

A tanúságtétel ára

• Azt mondjátok: Hiszek ugyan Krisztusban, de soha sem érzem, hogy részese lennék annak a drámának, amelyben egyrészt Krisztus és hívei, másrészt pedig a világ megütköznek, s a Krisztustól megjövendőlt gyűlöletet hitemmel még sohasem keltettem föl senkiben. Csak várj, ez még jönni fog... Hacsak nem vád már ez a nagy csönd is benned az emberek közt tanúsított lomhán szunnyadozó s alig tanúságtévő hited miatt. Mert könnyű kijátszani Krisztus szavait, könnyen keresztülvihető, hogy egyáltalán ne legyenek kellemetlenségeink, ha olyan magunkbázárt kereszténységben élünk, amely senkit sem nyugtalanít és senkit sem indít meg a világban.

A kereszténység drámája akkor bontakozik ki igazában, amikor a tudatára ébredünk annak, hogy a Világosság az egész Világ fényéül adatt, nem pedig hogy azt a véka alá rejtjük. A Krisztus melletti tanúságtétel választóvízként működik az emberi társadalomban. A tanúságtévő viselkedése éppúgy, mint állítása vagy tagadása, egyértelműen azt leplezi le, hogy az emberek által élvezett valóságoknak az üdve egyedül Jézus Krisztusban van és ez egyúttal az ugyanezen a valóságokkal való pogány visszaélés elítélése is. Így hát a tanúságtévőnek ugyanúgy beünnepelni kell élnie a hitben, mint az emberiben, hogy az evangéliumi követést beolthassa minden emberibe és így erjedésbe hozhassa a liszt-szemekként apró tagokból álló emberiséget.

És ekkor szükségszerűen ellentét támad köztünk és a Világ között, merthogy „a szolga nem nagyobb az ő Uránál.”

S mint Krisztus tanúi, hová szakadtunk mi el ettől:

Az Isten Országáért

Keresztényi viselkedésünkre vessen még fényt néhány útmutató szó és védje meg azt az együgyű kezdetlegességtől.

1. Az Úr kívánta ugyan, hogy tanúságtételképpen szálljunk szembe a Világgal, de nem azt, hogy viselkedésünkkel kihívjuk annak haragját. Krisztus és a mi Benne gyökerező hitünk nevében

kell szembeszállnunk vele, nem pedig a közhit vagy az egyháziak áldásával jogtalanul szentesített emberi szokások nevében; még kevésbé az erkölcs, vagy valamely egyházi intézmény nevében. Letűnt keresztény századok folyamán az antiklerikalizmust nem mindig a Világ álnoksága idézte elő...

2. Azt a pogány világot, amellyel tanúságtételünket szembeszegezzük, sohase azonosítsuk a modern világgal, mint ahogyan azt sokszor félrevezetett és reakcióra hajló keresztények megfontolatlan és könnyelmű kiközösítései ezt gyakorta célozzák. A keresztény tisztánlátás irgalmas lélekkel különbözteti meg egymástól az emberi értékeket és az emberi értékek pogány elfajítását a modern világban éppúgy, mint az emberiség bármely más történelmi megvalósulásában.

3. Ha szembe is kell szállnunk a világgal, óvakodnunk kell elítélő elutasításától, hiszen egyedül Isten az, aki ítél. De ha egyszer tanúságot tettünk és talán üldözést is szenvedtünk, a magunk dolgát elvégeztük. A világ bűnei úgyis beszámíttatnak Isten nagy tervébe. A kiátkozások csak túlcsoordítják a poharat.

„A világban üldözést szenvedtek, de bízzatok, – mondja az Úr – én legyőztem a világot.” (Jn. 16, 33)

PIERRE-ANDRÉ LIÉGÉ

született 1921. június 21-én, a domonkosok rendjébe lépett 1938-ban. A Saulchoir-i domonkos főiskolán és a Sorbonne-on filozófiai, a Tübingen-i egyetemen teológiai tanulmányokat folytat, 1944-ben pappá szentelik. 1947 óta Saulchoir-ban előbb az alapvető hittannak, majd a pasztorálteológiának és igehirdetésnek tanára; később a párizsi Institute Catholique-on tanít katechetikát, meghívást kap a Montreal-i és Quebec-i egyetemre, ahol az év bizonyos szakaiban tanít; ugyanígy rendszeresen előad Lille-ben az EMACAS (Ecole des Missionnaires d'Action Catholique et d'Action Sociale) tanfolyamán. Társalapítója a párizsi Institut de Pastorale Catechetique-nek és a „Parole et

Mission"-nak, amelynek alapítása óta (1958) társszerkesztője. Évtizedeken át folytat lekipásztori munkát az ifjúság körében. Mintegy 20 francia és külföldi folyóirat sorolja munkatársai közé. Országosan ismert előadó, ismételten vezette a francia Püspöki Kar lelkigyakorlatait. A II. Vatikáni Zsinaton mint teológus-szakértő vett részt.

Irodalmi munkássága: az „Initiation Théologique” (Cerf, 1955-57) c. négykötetes teológiai összefoglaló műben (németül: Die Katholische Glaubenswelt, Herder, 1960/64) az egyházról szóló rész szerzője; a következő gyűjteményes munkáknak társszerzője: „Mission et liberté des laïcs dans le monde” (Cerf); „Croyants et incroyants d'aujourd'hui” (Cerf); „Athéisme, tentation du monde, réveil des chrétiens” (Cerf). Önállóan megjelent művei könyvünkön kívül:

A dultes dans le Christ (La Pensée Catholique, Bruxelles, 1959; németül: Mündig in Christus. Psychologische und theologische Grundlagen der religiösen Erwachsenenbildung, Herder, 1965. 3. kiad.). Ma, amikor annyit írnak a keresztény nagykorúságról, a világi hívek önálló felelősségéről, különös jelentősége van a keresztény nagykorúságra való nevelés lélektani és teológiai megalapozását nyújtó könyvnek. (Magyar fordítása előkészületben.)

„Vivre en chrétien”, megjelent a Je sais-Je crois katolikus enciklopédia V. sorozatában (Fayard, Paris). E mű kiértettebb, átdolgozott formája a szerző régebbi, franciául csak kéziratban megjelent írásának,

amely németül könyvalakban is megjelent: *Das Abenteuer der Heiligkeit* (Matthias Grünewald, Mainz). A mű jelen formájában több nyelven is megjelent (németre érthető módon nem fordították). Kitűnő, tömör, rövid keresztény erkölcsan - nem kazuisztika, nem erkölcsbölcselet, hanem a Krisztus-követés erkölcsana. Aki a „Tanúim leszek!” népszerűen előadott gondolatait behatóbban, rendszerbe foglalva kívánja tanulmányozni, Liégé atyának ezt a művét olvassa el. -- A könyv felépítése: 1. A keresztény áramlat sodrában. 2. A kereszténység vád alatt. 3. Keresztény élet Isten nélkül? 4. A keresztény lét forrásánál: Jézus Krisztus Istene. 5. A megtérés: belépés a keresztény életbe. 6. Krisztus-követés és parancsolatoknak engedelmeskedés. 7. Az imádság: az isteni élettel táplálkozás. 8. Keresztény élet és evangéliumi önmegtagadás. 9. A keresztény élet visszája: a bűn. 10. A keresztény -- a legfelelősegteljesebb ember. 11. A keresztény a világban, de nem a világból. 12. Életünk a szentek egyházában.

A keresztény egységtörekvések célját szolgáló „Eglises en dialogue” sorozatban (Mame), amely egy-egy katolikus-ortodox-protestáns szerző tollából tárgyalja a fontosabb problémákat, Liégé atya írta a „L'Église dans le monde” c. kötetben - Nikos A. Nissiotis és Philippe Maury társságában - a harmadik részt: „Église de Jésus-Christ, église du monde”. Az egyház és a világ viszonyát három különböző szemszögből megvilágító érdekes műben Liégé atya kb. 50 oldalas tanulmánya rendkívüli tömörséggel és világossággal fejti ki a zsinat egyházának tanítását.

P. Liégé különös érdeklődési körébe tartozik a keresztény egységre törekvés mozgalma ugyanúgy, amint aktív résztvevője a keresztény béketörekvéseknek is: tagja a Keresztény Békekonferencia francia Központi Bizottságának. Jelenleg a párizsi St. Jacques domonkos konvent priorja.

Nagykorú kereszténységre nevel
ez a könyv. Kíméletlenül leplezi
le a keresztény vallás torz és
gyerekes formáit. A Biblia Jézus
Krisztusát állítja a középpontba.
Belőle kiindulva és Őhöz vi-
szonyítva tisztázódnak a nagy
kérdések: Istenfogalom, életirá-
nyító hit, Húsvét, hivatás, szere-
lem, éltető vallásgyakorlat, bűn,
halál, keresztény közösség, ta-
núságtétel. Váltoállítás ez az
írás az individualista keresztény-
ség holtvágányáról a tevékeny
szeretethez, a haza és emberi-
ség szolgálatában kiteljesedő
keresztény életnek vágányára.